

SPREKENDE NADAT HIJ GESTORVEN IS

12^E TIENTAL PREKEN

Door

Ds. Willem C. Lamain

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2010**

Ds. W. C. Lamain, predikant van de Gereformeerde Gemeente. 1929 Leiden, 1932 Rotterdam-Zuid, 1943 Rijssen-Wal, 1947 Grand-Rapids, overleden aldaar 1984.

De bundels preken dragen de titel: *Sprekende nadat hij gestorven is*, omdat de meeste preken nog steeds te beluisteren zijn.

INHOUD 12^e tiental

VOORWOORD

Twee predicaties, uitgesproken na zijn ernstige ziekte:

1. EEN GODVERHEERLIJKENDE VERKLARING

Want Gij zijt mij een hulp geweest en in de schaduw Uwer vleugelen zal ik vrolijk zingen.

Psalm 63:8

2. De God van Jacob tot zijn hulp

Welgelukzalig is hij, die de God Jacobs tot zijn hulp heeft; wiens verwachting op de Heere, zijn God, is. Psalm 146: 5

3. De Heere verlaat Zijn volk niet

Want de Heere zal Zijn volk niet begeven, en Hij zal Zijn erve niet verlaten.

Psalm 94:14

4. De gouden kandelaar uit Zacharia's nachtgezicht.

En de Engel, Die met mij sprak, kwam weder; en Hij wekte mij op, gelijk een man die van zijn slaap opgewekt wordt. ... En twee olijfbomen daarnevens, een ter rechterzijde van het oliekruike, en een ter linkerzijde. Zacharia 4:1-3

5. Goddelijke beloften

Het woord des Heeren geschiedde verder tot mij, zeggende: De handen van Zerubbabel hebben dit huis gegrondvest, zijn handen zullen het ook voleinden; Enz. Zacharia 4: 8-10

6. Twee olijfbomen bij de kandelaar

Voorts antwoordde ik en zeide tot Hem: Wat zijn die twee olijfbomen, ter rechterzijde des kandelaars en aan zijn linkerzijde? ... Toen zeide Hij: Deze zijn de twee olietakken, welke voor de Heere der ganse aarde staan. Zacharia 4: 11-14

7. Het rechtvaardig oordeel van God

Heiligt een vasten; roept een verbodsdag uit, verzamelt de oudsten en alle inwoners dezes lands, ten huize des Heeren, Uws Gods, en roept tot den Heere. Ach, die dag! Enz. Joël 1: 14 - 16

8. Dankdagpreek. Christus verzocht om te vertrekken

En ziet, de gehele stad ging uit Jezus tegemoet, en als zij Hem zagen, baden zij, dat Hij uit hun landpalen wilde vertrekken. Mattheüs 8 vers 34

9. De zekere verwachting van Gods kerk

Maar wij verwachten naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont. 2 Petrus 3:13

10. Een aansporing tot een Godvruchtige wandel

Daarom, geliefden, verwachtende deze dingen, benaastigt u, dat gij onbevlekt en onbestraffelijk van Hem bevonden moogt worden in vrede. 2 Petrus 3: 14

Bijlage: Meditatie door ouderling Johannes van Vuuren te Rotterdam

De 4^e t/m de 10^e preek zijn stenografisch opgenomen door M. Geuze Veldstraat 40b, Rotterdam-Zuid; door Ds. Lamain gecorrigeerd. Ze werden aan de Stichting Gihonbron ter beschikking gesteld door de heer J. Koonings te Rotterdam.

Twee predicaties, uitgesproken na zijn ernstige ziekte¹

VOORWOORD

Geachte Vrienden!

Aan het vriendelijk verzoek van velen hebben wij voldaan, om enkele mededelingen te doen aangaande de ernstige ziekte, waarmede wij aangetast werden alsook van het genadige herstel, dat de Heere gaf. Enkele brieven schreven wij daarover in De Saambinder.

Maar, nu werden wij verzocht meer uitgebreid er over te schrijven en dan in boekvorm uit te geven. Ik heb daartoe niet kunnen besluiten, aangezien wij maar mensen zijn, die van nature niets anders kunnen dan ons zelf bedoelen. Hiskia, die Godvruchtige koning van Juda, werd ook van een ernstige krankheid verlost en niet alleen uitwendig, maar ook inwendig deed de Heere grote dingen aan hem.

Ik zal dat niet verder uitbreiden, daar de historie overbekend is. Zijn eerste gang was naar het heiligdom, om de Naam des Heeren aan te roepen en te erkennen. En wanneer wij dan Jesaja 38 met opmerkzaamheid lezen, dan kunnen wij niet anders zeggen, dan dat Hiskia daar een vernederde ziel had en met alles in God mocht eindigen. Ja, de gesteldheid van zijn ziel was zodanig, dat ge zou denken (vers 15): *het gaat nu recht op Kanaän aan.*

En zeker, dat ging het ook wel, maar wat kwam toch naar voren, wat de mens is en blijft na alle ontvangen weldaden. Het gezantschap uit Babel kwam bij hem en in plaats met God te gaan pronken, laat hij al zijn schatten zien. Het komt telkens en telkens maar openbaar, dat wij vergeters van de Heere zijn. O, wat kunnen wij veel kwaad doen met alles, wat God ons uit genade schenkt. Het duurt hier de meeste tijd maar zo kort, dat wij zuiver Gods eer bedoelen. Wij zitten er tussen voordat we het weten. Met het 'Kind Jezus' gaan Jozef en Maria naar Jeruzalem en zonder Hem vertrekken zij. God bracht ons tot aan de poorten des doods en Hij verkwikte onze ziel. Als een wonder Gods werd ik weer opgericht; boven alle menselijke verwachting.

Zeker, ik wens niets tekort te doen aan de grote bemoeienissen, die de Heere in deze met mij onwaardige hield. Mijn ziel begeert niet anders dan om de Naam des Heeren te prijzen en Zijn wonderwerken voor de kinderen der mensen. Maar och, vrienden, het eigen 'ik', dat kruipt in alle hoeken en wij kunnen er maar niet aan ontkomen zo lang wij hier op de wereld zijn.

Als een wonder Gods mocht ik uit het Butterworth Hospitaal terug keren naar vrouw en kinderen. En het was de eerste Zondag na mijn aanvankelijke oprichting een wonder, dat ik met de gemeente mocht opgaan en neerzitten onder het lezen van een predicatie, omdat ik zelf niet in staat was om voor te gaan. Het werd mij vooral 's avonds een groot wonder, dat de Heere mij, aan de dood nog niet had overgegeven. Ik mocht aan de gemeente mededelen, wat God voor mij geweest was en welke inleidingen mijn ziel had mogen ontvangen in de binnenkamers des Konings. Het was of het weer een ogenblik ging spreken, die diepe vernedering van Christus en Zijn oneindige verhoging voor het aangezicht van Zijn Vader; en dat alles tot de eer van Zijn Vader en tot de verlossing en zaligheid van de gegebenen van de Vader. Er is geen bodem in die oceaan.

^{1 1} Uitgegeven door "De Banier", 1947. Titel: Want Gij zijt mij een Hulp geweest; 2 preken.

Maar och, vrienden, wij zijn het weer zo spoedig kwijt. En dan worden wij gewaar, dat er telkens een wonder gebeuren moet, zal het wonder weer een wonder voor ons worden. De vrees vervulde mijn hart, wanneer ik een boekje zou schrijven, bepaald over mijn ziekte en herstelling, dat ik er zelf tussen zou zitten en ... als wij ons zelf enigermate kennen, dan kennen wij ook een ander Wij moeten maar steeds bewaard worden, om geen andere goden voor Zijn aangezicht te maken en ook geen gesneden beelden.

Wat ik wel wil afstaan aan de vrienden, dat zijn twee korte preken, die ik voor de gemeente mocht houden, de eerste en tweede week op een avond in September na mijn oprichting. Vooral de eerste maal moest ik zeer kort zijn, wat u wel bemerken zult bij het lezen.

Vele verzuchtingen zijn er tot Gods troon in ons oude Vaderland, alsook in Amerika, opgegaan. Ik ben het gewaar geworden, dat er een gedurig gebed opging van de gemeente; zo dat de band der liefde niet verslapt, maar versterkt is geworden door de weg van druk en kruis.

Het is nog groot, gelijk wij zelfs van sommigen van Gods kinderen ook uit Nederland mochten vernemen, dat de Heere, zonder dat zij nog iets wisten, de nood, waarin wij verkeerden, op hun harten bond en zij er worstelingen mee kregen voor Gods aangezicht. Het heeft ons bemoedigd, maar bovenal vernederd, dat de Heere aan ons dacht en dat Hij Zelf de diepe wateren van beproeving met ons inging.

God houdt getrouw Zijn Woord. Wat Hij beloofde bij ons vertrek, heeft Hij vervuld ook in deze weg. Nee, geen woord valt er op de aarde van al hetgeen die getrouwe God heeft gesproken. Het kan wel bestreden worden, soms zelfs bespot, maar de uitkomst zal niet falen.

Nee, ik gun niemand die pijnen en smarten, maar wel wat God mij deed ondervinden. Ik heb mogen ervaren, welk een sterkte en kracht er ligt in die God van Abraham, Izak en Jacob.

Vrienden, dat is met geen pen te beschrijven en met geen woorden uit te drukken. Dat onze ziel maar gedurig uitziende was, met sterke bekommering, om die God meer en meer te leren kennen in het aangezicht van de Heere Jezus Christus. Die kennis is zielvernederend, zonedodend en wereldkruisigend. Het is een kennis, die zal leiden tot zelfverloochening, zelfverfoeiing en zelfmishaging. Want och, wij zelf zijn toch de grootste afgod waarvoor wij ons neerbuigen. Er is wat genade van God nodig, om in de praktijk God lief te hebben boven alles, ook boven onszelf. Maar toch, hoe weinig het ook is, die ogenblikken komen er toch, wanneer wij de goddelijke natuur deelachtig zijn en de genade Gods in Christus in ons triomfeert.

O, welk een genade is het, om uit kracht van de openbaring Gods in Christus Jezus, ons in God te verblijden, te verlustigen en te verheugen. Ja, aan God genoeg te hebben. Dat is het leven van de staat der rechtheid en dat zal eeuwig het leven des hemels zijn voor al Gods kinderen. Dat wegvallen van onszelf, dat wegvallen van de wereld en van alles, wat buiten Christus is, wat is het profijtelijk voor de ziel. Dan alleen kan Christus door het geloof in onze harten wonen en worden wij in de liefde geworteld, en gegrond.

Het is goed nabij God te zijn en ons betrouwen te stellen op de Heere Heere, om al Zijn werken te vertellen. Dan moet de vijand van onze ziel veldvluchtig wijken. Dan heeft de zonde geen kracht meer. Dan ligt de wereld er onder en dan. Ja dan komt God aan Zijn eer. Dat aanschouwen van die Middelaar Gods en der mensen en door Hem omhelsd te worden. 'Ja, al gaf dan iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zoude hem ten enen male verachten'. Ja, dat volk leert er iets van, dat er een tijd

is om te omhelzen en een tijd om verre te zijn van omhelzen. Een weldaad als wij het beide kennen. Het geloof verenigt met Christus en verlaat zich op God voor tijd en eeuwigheid. Och, vrienden, wie zal de heerlijkheid Gods naar waarde uitdrukken? Wie is bekwaam de voortreffelijkheid van die aller-dierbaarste en schoonste Middelaar en Verlosser Jezus Christus in woorden te noemen? En wat wonderlijk toch, als het over ons zelf gaat, dan gaat de deur spoedig dicht, maar mogen wij eens iets van die God zeggen of schrijven, dan komen wij van kamer in kamer. Dan is er geen eind aan. Daar ligt ook alleen maar ruimte.

Ik zal gaan eindigen, daar ik u anders te lang zou ophouden. God geve u en mij maar veel bekommelingen om God te leren kennen en in Christus gevonden te worden. Geen rust waar God geen rust geeft en geen rust in de rust. Er is alleen maar rust in God door Christus. Gods Geest ontdekke en ontblote maar bij de voortduur, wegnemend wat wij niet kwijt willen en schenkend wat wij niet hebben willen. Wie het vatten kan, die vatte het.

Met Maria aan de voeten van de Heere Jezus en met die levende Lazarus nog opgewekt te worden uit het graf en Christus' voetstappen te drukken. Dan beraadslagen de overpriesters om ook Lazarus te doden. Ja, het is profijtelijk voor de ziel, om meer op Christus te gelijken, dan dat de wereld de overhand op ons heeft.

De Heere geve ons om door de kracht Christi te wandelen voor Zijn aangezicht in het land der levenden, ver van de zonde, kort bij God en dicht bij de dood.

De Heere verzoene in het bloed Zijns Zoons alle onze misdaden, ook alle gebrek in de twee korte predicatiën, die ik u uit liefde overgeef, tot nauwere verbinding aan God en aan elkander.

Wij zijn lichamelijk verre van elkander gescheiden, maar dat wij, door de band des Geestes verbonden, elkander veel mochten vinden en gedenken aan Gods troon.

De Heere breide Zijn Kerk nog uit in het grote, rijke, maar toch zo arme Amerika, als ook in ons dierbaar Vaderland, ja tot over de lengten en breedten der aarde.

De tijden zijn ernstig en de toekomst donker, maar ten tijde des avonds zal het licht zijn voor de Kerk, die door de Vader verkoren, door de Zoon gekocht en verlokt en door de Heilige Geest geëigend en verzegeld is geworden.

Geen klauw zal er achterblijven. De Heere Jezus verliest er niet één. Waar God het goede werk begonnen heeft, daar zal Hij het ook voleindigen tot op de dag van Jezus Christus.

Dat moedelozen nog eens moed kregen en radelozen raad; van Hem, Wiens Naam "Raad" is. De Heere Jezus is een volkomen en getrouw Zaligmaker, van God gezonden en gegeven.

Ons oog zij op Hem geslagen. En waar wij de dag onzes doods niet weten, zij het onze gedurige bede:

*Houd ons gemoed voor U bereid,
Opdat het blij Uw komst verbeid'.*

Uw, door Gods goedheid weer opgerichte leraar en vriend,

Ds. W. C. LAMAIN.

Grand-Rapids, November 1947.

1. EEN GODVERHEERLIJKENDE VERKLARING EN EEN GODVRUCHTIG VOORNEMEN

Geliefde Gemeente,

Waar ik thans weer door Gods grote goedheid in uw midden mag optreden, wens ik een ogenblik uw aandacht te bepalen bij de waarheid, die u vindt opgetekend in Psalm 63:8:

Want Gij zijt mij een hulp geweest en in de schaduw Uwer vleugelen zal ik vrolijk zingen.

Wanneer een zondaar door Gods Geest wordt wedergeboren, dan opent God zijn ogen. Die blindgeborene sprak: *Eén ding weet ik, dat ik blind was en nu zie.* God opent de ogen van Zijn volk, opdat ze zullen zien hoe blind dat zij zijn en in welk een diep ellendige en jammerlijke staat zij liggen krachtens hun diepe val in hun verbondshoofd Adam.

God laat zulk een mens eens achteruit zien, maar ook een blik slaan op hetgeen, dat voor hen ligt. Achter hen ligt een weg van schuld en zonde. De Heere zegt toch in Zijn Woord: *Ik zal het u ordentelijk voor ogen stellen.* Zij krijgen toch al hun vorige wegen terug met innerlijke smart en droefheid. Zij hebben gezondigd tegen een heilig, rechtvaardig, maar ook goeddoend God. David betuigde in Psalm 51: *Tegen U, U alleen heb ik gezondigd en gedaan, dat kwaad was in Uw ogen.* Alles, ja alles getuigt tegen hen en het veroordeelt hen zo diep. O, waren zij maar nooit geboren.

Maar zij krijgen ook, vooruit te zien. Het Christendom van onze dagen ziet, dat zij naar de hemel gaan. O, ze zitten dadelijk op de hoogste berg. Zij geloven in Jezus, zij nemen Hem aan en het is alles in orde. Zo leert God Zijn volk echter niet. Gods Geest, Die hen levend maakte en uit de dood riep tot het leven, overtuigt hen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Gods recht veroordeelt hen, de Wet vervloekt hen; ja alles vliegt in hun aangezicht en Gods recht kan niet anders dan hen voor eeuwig veroordelen. Het is kwijt, het is verloren. Ze durven 's avonds als zij naar bed gaan hun ogen niet meer te sluiten. O, ze moesten vannacht eens opgeroepen worden, om voor God te verschijnen. En dan bleef er niets anders over, dan om te verzinken in die buitenste duisternis, waar weinig is en knersing der tanden. En het zwaarste wat hen drukt is het eeuwig missen van God en Zijn volzalige gemeenschap. Het gaat niet om de hemel of om de hel, maar het is om God te doen.

Maar in het verdere van hun leven komen er ook nog wel eens momenten, dat Gods volk eens stil mag staan op hun levensweg en pad. David zegt: *Ik heb bedaard mijn wegen nagegaan.* En in deze Psalm, de 63ste, mag David eens achteruit kijken, maar ook eens vooruit zien.

Zo geheel anders echter dan in het ogenblik van de geestelijke arrestatie. Het is nu niet een terugzien met smart en droefheid, maar met blijdschap in God door Christus. Wij hebben hier: *Want Gij zijt mij een hulp geweest en in de schaduw Uwer vleugelen zal ik vrolijk zingen.*

David mag terugblikken op de wegen, die God met hem gehouden heeft; terugblikken, bestraald door het licht van Gods lieve Geest. *In Uw licht zien wij het licht.*

Wie David was, is ons niet onbekend. Isaï was zijn vader, Obed zijn grootvader en Boaz zijn overgrootvader. Maar het aller-voornaamste was, dat hij van eeuwigheid door God gekend en verkoren was in Christus Jezus. Hij lag in het welbehagen Gods besloten en in de arbeid van de Heere Jezus Christus. Het was een man naar Gods

hart. O, wat een eeuwig wonder. Uit vrije, soevereine liefde en genade had God Hem verkoren en in de tijd beweldadigd en geroepen. David mocht er zelf van getuigen:

Gij hebt mij van mijn kindse dagen

Geleid en onderricht. (Psalm 71: 12)

Dus reeds in zijn jeugd had God genade aan hem verheerlijkt. Wat een weldaad! De jonkheid is de beste tijd om God te zoeken en te vrezen.

David heeft kennis gehad aan een drieënig God, gelijk uit zijn Psalmen blijkt. Daarenboven had God hem verkoren om te zijn koning over Israël en een type van Christus, die grote Koning van Sion. Ook daarin blonk het welbehagen Gods uit.

*Van mijne broeders sterk
En maakte God geen werk;
Maar liet hen allen staan.
En slaande niet eens acht,
Op haren trots en pracht,
Noch opgeblazen waan.*

...

*Ja, mij heeft Hij gesteld;
Die herder was in 't veld,
Tot koning in den lande.*

Eigen Geschrift van David, (Datheen)

Grote genade had God hem dus bewezen, maar toch, desniettemin, moest hij een weg door, zijn gehele leven lang, die tegen vlees en bloed inging. Vele zijn de tegenspoeden der rechtvaardigen en hun pad is menigmaal in de zee. Zo heeft God het voor Zijn volk besteld in Zijn eeuwige raad en wijsheid. God geeft kracht naar kruis, maar ook kruis naar kracht.

David stond bij zijn vader niet hoog aangeschreven. Dat bleek wel toen Samuël kwam om één van zijn zonen te zalven tot koning. Isaï liet David maar bij de schapen. Máár eeuwig wonder Gods, de Heere bracht David naar voren. Gods raad zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen doen.

Zijn broers hadden ook niet veel met hem op. Ze spraken van hem als van de vermetele David. De afgunst en vijandschap komen menigmaal in het eigen huisgezin openbaar.

Wat een vijandschap heeft David moeten ondervinden van Saul, die door God werd verworpen. O, die Saul heeft in zijn leven nooit kunnen buigen onder het welbehagen Gods en alles in het werk gesteld om David zijn leven te benemen. Jaren achtereen heeft David moeten vluchten van het één naar het ander. O, wat is zijn leven toch een zwerven geweest. Eindelijk nam God het voor hem op en richtte zijn zaken. Saul maakte een eind aan zijn leven op de hoogte van Gilboa en David werd uitgeroepen tot koning te Hebron. Zeven jaren later werd hij koning te Jeruzalem over het gehele volk en bevestigde God zijn troon.

Was toen alle strijd en moeite geëindigd? O nee! Het bleef een weg van bloed en tranen. De ene strijd wisselde de andere af; en het ene kruis maakte plaats voor het andere. Davids leven was vol van beroering, benauwdheid en strijd. Uit- en inwendig. Ook in zijn huiselijk leven is de druk hem niet bespaard gebleven. De ene ellende volgde de andere maar op. Het was ramp op ramp en smart op smart. Wat heeft David veel met een gebogen hoofd over de aarde moeten gaan.

Ook in zijn lichaam werd hij aangetast. Volgens Psalm 30 kwam hij tot aan de poorten des doods, dat alle hoop op herstel werd afgesneden.

Later voor zijn eigen kind vluchten, ver van zijn troon en paleis, als vrucht van zijn eigen zonde.

O, wat waren de wegen diep, waar hij door moest in Gods aanbiddelijke raad bepaald. Welk een smart heeft hij gehad tot het einde van zijn leven toe.

Toch heeft David in al die bittere wegen bij ogenblikken mogen zingen. In deze Psalm vertoeft hij *in de woestijn van Juda*.

En wat een wonder; wij horen hem niet schelden of razen, noch op de één noch op de ander, maar zijn ziel verblijdt zich in God met ootmoed. Hij mag zich verlustigen in de grote genade, die God hem uit eeuwige ontferming geschonken had. Hij zakt en zinkt op de onwrikbare grondslag, die God vanuit de eeuwigheid in zijn ziel gelegd heeft. Wat een helder gezicht krijgt hij hier op de allergrootste weldaad, die hij hier door het geloof mag omhelzen: *O God, Gij zijt mijn God!* Een veilige woning, een eigen legerstede mist David, daar in die woestijn; maar hij verblijdt zich in God als in zijn God. Geen vijand is in staat om die grondslag te ondermijnen en die troost uit zijn ziel te roven. Die vloeit uit die geheiligde wetenschap, dat God *zijn* God is. God tot ons deel voor tijd en eeuwigheid, voorwaar, dat is de grootste genade, die ons hier ooit te beurt kan vallen. Wij het eigendom Gods en God ons eigendom, in en door Christus, dat is alles. In dat eeuwige, welverordeneerde verbond der genade had David een plaats gekregen.

O, wat een eeuwige betrekking had God op hem, maar ook uit kracht daarvan, welk een betrekking en heimwee had David op God. Wat een sterk verlangen was er naar die volzalige gemeenschap Gods en om die aanbiddelijke deugden te mogen verheffen als het hoogste zijner blijdschap. Wat was God alles voor hem en goed in nood en dood. In de stille nachten werd hij niet verschrikt door dromen en gezichten, gelijk weleer Job eens klaagde, maar zijn hart en gedachten zijn met God vervuld. 'Hoe kostelijk zijn mij, o God, Uw gedachten'. Zijn overdenking van Hem was zoet. O, wat een verwaardiging voor een in zichzelf zo diep ellendig schepsel. Alles verzondigd en alles verbeurd en dan nu zo veel blijken en bewijzen van Gods liefde en trouw. Ja, God laat Zijn volk niet verzocht worden boven vermogen. David is in de woestijn van Juda wel eenzaam, maar met God gemeenzaam. O, dat liefdeoog Gods was op hem in al zijn zwerven en verdriet. Hij was en bleef onder alles Gods kind en knecht.

God gaf hem terugleidende genade. In het licht des Heeren mocht hij zijn weg terugzien. Had hij dan te klagen? O nee, geen klacht kwam er over zijn lippen. 'Alle paden des Heeren zijn goedertierenheid en waarheid'. Het is allemaal liefde Gods. Grote behoefte heeft hij om Gods grote ontfermingen in Christus Jezus te roemen en te prijzen. Hij had het voor God zo slecht afgemaakt; hij had niet anders dan zijn weg bedorven; bij hem was niet anders dan ontrouw, schuld, zonde en ellende. Maar God had het in alles zo wel met hem gemaakt.

Gij zijt mij een hulp geweest, zegt hij in onze tekst. Een volkomen hulp, tot verlossing en uitredding. David heeft hier behoefte om God te erkennen voor alles, wat Hij voor hem geweest was. Zijn leven was van alle zijden bewogen geweest en was God niet zijn sterkte geweest, dan was hij zeker omgekomen en vergaan. Maar de Heere was in alle omstandigheden zijn toevlucht geweest.

Gods liefde in Christus is eeuwig; Gods trouw onveranderlijk en telkens nieuw; Gods macht een almacht, waartegen niets bestand is. Die Goddelijke liefde is aan hem betoond in de diepste wegen; die goddelijke trouw door hem ervaren en die goddelijke almacht was zijn beschutting en ondersteuning geweest in het grootste gevaar. Met diepe vernedering, maar ook met grote blijmoedigheid mocht David terugzien op hetgeen God voor hem geweest was.

Er was van hem niets overgebleven, zo God zijn hulp niet geweest was. Gods

aangezicht was in Christus tot hem gewend en God was geweest het steunsel van zijn hart. In alle benauwdheden was Christus met hem benauwd en de Engel des aangezichts had hem verlost.

De vertroosting van de Heilige Geest waren hem niet onthouden doch rijk en mild verleend, gelijk hij daarvan ook overvloedig getuigenis had gegeven.

God was voor hem geweest een vurige muur; een schild en een rots om in te wonen en gedurig daarin te gaan. God was alles voor hem geweest in nood en dood. God had hem bewaard, dat hij in de wanhoop niet omkwam en dat hij in zijn verdriet niet was vermoord. Al waren hier op aarde alle deuren voor hem gesloten, de weg naar de hemel was voor hem geopend en het hart van God stond voor hem open.

Daardoor werd al zijn leed verzacht en werd hij in al zijn leed versterkt. Het woestijnleven als zodanig deerde hem niet. Hij mocht roemen in God, in de Drieënige God, Wiens gunsteling hij was. Het was alles zulk een eeuwig wonder voor hem, God de ere te mogen geven en in God te mogen eindigen. Dat is toch ook het doel, waartoe God Zijn volk geformeerd heeft; maar wat ook het innigste en vurigste verlangen is van al degenen, die God vrezen.

Lieflijk, ja vaderlijk had God voor David gezorgd in alle omstandigheden van zijn leven. Openlijk mag hij het nu erkennen en met grote blijmoedigheid terugzien op de weg, die achter hem lag. Voorwaar een Godverheerlijkende verklaring.

Maar er is nog meer. Voor het heden en voor de toekomst is het Godvruchtige voornemen zijns harten, om **onder de schaduw van Gods vleugelen vrolijk te zingen**.

Ja, het is alles een wonder Gods. De wereld begrijpt er niets van en de huichelaar zal in dat leven nooit delen, waartoe God Zijn volk verwaardigt. Als God over komt, dan is er niets te klagen als over ons zelf, dan roemt onze ziel zelfs in de verdrukking. O, het zijn Vaderlijke kastijdingen en beproevingen tot ons nut en profijt en God bekommt er Zijn doel mee.

Het zijn dan voor ons als de verdrukkingen aanwezig zijn wel geen oorzaken van vreugde, maar 'daarna geven zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid, nl. degenen, die er door geoefend worden'.

En wat de toekomst betreft, dan is zulk een ziel niet gedrukt of bezwaard, al is dan uitwendig alles ellendig. Zeker, David heeft wel andere tijden gekend. Lees zijn Psalmen maar; dan hebben wij overvloedig getuigenis van de dagen van droefheid, moedeloosheid en twijfel en zo veel andere ongestalten. Ook in de dagen van overtuiging en ontdekking was het geen zingen. 'Banden des doods en angsten der hel omringden hem. Toen vond hij benauwdheid en droefenis. Toen riep de afgrond tot de afgrond bij het gedruis van Gods watergoten'.

Hij kende de tijden, dat hij vreesde nog één der dagen door Sauls hand om te komen. Een keer stelde hij zich aan als krankzinnig. Hij had zijn tranen tot spijs als hij het opgaan naar Gods huis moest missen en zulke scherpe pijlen van de vijand door zijn ziel werden gestoken. Op zijn vlucht voor Absalom was zijn aangezicht omwonden en de koning ging barrevoets.

Ja geliefden, als een zondaar overtuigd wordt door Gods Geest, dan is het geen tijd van zingen, maar wel van schreeuwen. Alles wat in hem is schreeuwt bij dagen en bij nachten. Hij heeft tegen God gezondigd en moet God ontmoeten; hij gevoelt het wat het is God beledigd te hebben en Zijn heilige wetten zo snood en schandelijk vertreden te hebben. Gods recht doet hem beven. Wanneer het in ons leven "kwijt" en "verloren" is, dan wordt er aan geen zingen gedacht. Een eisend God boven hem en tegen hem en in hem en een gapende afgrond onder hem. O, alles valt weg, wat hij vroeger wel eens gehad heeft. Het is geen grond om God te ontmoeten.

En dan die tijd, dat ze Christus leren kennen gelijk ons beschreven is in Zach. 12: 10 als "doorstoken met hun zonden", dan gaan zij bitter wenen en kermen. Staan zij met Jozua in Zacharia 3 voor de God des gericht en wederstaat de duivel hen, dan staan zij daar met zwijgende mond. David had die tijden ook beleefd. En het zou ons te ver voeren, zo wij het alles moesten opnoemen, in welke wegen Gods kind zwijgt en treurt. Er zijn ook zo veel diepe wegen van druk en strijd en zware beproevingen uit- en inwendig, dat Gods kind niet kan zingen. Dan hangen de harpen aan de wilgen. O, wat kan dat volk soms ver wegzinken. Maar zo blijft het niet. De rechterhand des Heeren verandert voor hen.

Gij hebt mijn weklacht en geschrei

Veranderd in een blijde rei; enz. (Psalm 30: 8)

En onder de schaduw Uwer vleugelen zal ik vrolijk zingen. David had een plaats gekregen onder de dierbare vleugelen van Christus' eeuwig geldende gerechtigheid. Nee, hij had er zichzelf niet gebracht, maar God had hem uit genade daar een plaats verleend. Daar gevoelde David zich veilig en beschermd. Geen kwaad zal hem daar deren; niets kan nu zijn ziel beroeren. O, die dierbare vleugelen van Gods eeuwige liefde; die vleugelen van Christus' gerechtigheid. Onder die vleugelen is er genezing, maar ook rust en vrede. David zag die vleugelen niet van verre of van nabij, nee, in die schaduw mocht hij neerzitten. Gods lieve Geest had hem daar gebracht en door het geloof had hij daaronder de toevlucht mogen nemen. Het is alles het dierbare, eenzijdige werk Gods. Alles wat van hem was, had Gods recht verbrand. Hij was dakloos op de wereld komen te staan; maar toen is hij onder die vleugelen gebracht. David verlustigt zich nu in die volmaakte gerechtigheid van Christus. Gods oog was niet meer in toom, maar in gunst op hem gericht. De vloek van Gods wet, het oordeel der verdoemenis was voor eeuwig weggenomen en nu zou God nooit meer op hem toornen noch schelden. Er lag niets meer tussen God en zijn ziel. Vrede had David met God door het bloed des Lams, vrede met de engelen, met het gedierte des velds. Hij kon in de woestijn wonen en slapen in de wouden, Ezech. 34: 25. O, wat vermog toch Gods genade in het hart van Zijn gunstgenoten. *Heilig zijn, o God, Uw wegen.*

En nu zal David niet alleen onder die dierbare vleugelen zingen, maar zelfs vrolijk zingen. Davids ziel was daartoe door God bereid en opgewekt. De apostel zegt: "Is iemand goedsmoeds, dat hij Psalmen zinge." Zijn hart was met God vervuld; met Zijn gerechtigheid, liefde, genade, vertroosting en zalige nabijheid. O, wat zal hij nu anders doen dan vrolijk zingen? Een vurig verlangen is er in zijn ziel om God te verheerlijken, te roemen en te prijzen. O, door die gerechtigheid zal hij verhoogd worden en eenmaal ingaan in het nieuwe Jeruzalem, gelijk die volmaakte gerechtigheid Christi, het enige en onwrikbare fundament zijner zaligheid geworden is door genade hier in de tijd des welbehagens.

Het werk des hemels wil David hier aanvangen. Wat is er toch een ruimte als God Zijn volk uit de banden redt, in de ruimte stelt en in het leven weer terug brengt. Dan gaan zij zingen van de wegen des Heeren en zijn de verheffingen Godes in hun kelen, Psalm 149.

Dan zwijgen alle binnenpraters; dan heeft satan geen vat meer op ons; dan ligt de wereld er onder en dan kan de oude mens der zonde zijn kop niet opsteken. Het is een hoogtijd voor Gods volk, wanneer zij, zo zalig gesteld, God mogen hebben tot het voorwerp van hun lof en Christus mogen verheffen als de grondslag van hun leven. Dan mag dat volk Gods lof verkondigen en dan krijgt hun ziel zalige ruimte. Vol aanbidding zinkt hun ziel dan weg in de liefde des Vaders, Die Zijn Zoon gaf en hen verloor in Hem. De eeuwigheid gaat dan voor hen open en dan worden zij gewaar, dat

alles vloeit uit dat eeuwig welbehagen Gods. Zij blikken dan ook tot in de eindeloze eeuwigheid en zou er dan nog enige bekommering overblijven voor het verdere van hun leven? Nee, dan zijn alle bergen tot een vlak veld gemaakt en is er voor hen niets dan een effen baan. De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken.

Wat een krediet hebben zij dan voor dat Goddelijke Wezen en voor die drie onderscheidene Personen. O, dat is de allergrootste rijkdom.

De Vaderlijke zorg blijft over hen; de beschutting van de Almachtige is hun verzekerd. Die Vaderlijke toegenegenheid tegenover hen zal nooit verminderen, of veranderen, maar zal ook nimmer verbroken kunnen worden. Zij kunnen altijd op God rekenen als zij niet liegen of bedriegen, Hosea 7: 13.

De Heere Jezus stelt Zijn leven voor de schapen. Hij deed het in de eeuwigheid; Hij deed het in de staat Zijner diepe vernedering toen Hij voor hen Zich gaf in de dood. Maar Hij doet het nog steeds aan de Rechterhand Zijns Vaders. Hun personen draagt Hij de Vader voor; hun zaken neemt Hij op en over en in Zijn hogepriesterlijke voorbede hebben zij een plaats. Voor tijd en eeuwigheid heeft Hij hen gekocht met de prijs Zijns bloeds en hen voor Zijn rekening genomen. Welke vijand ooit een hand zal uitsteken naar dat volk, Hij zal hen verpletteren en verdelgen, Jesaja 54: 17.

En door Zijn Geest verzekert Hij hen van het eeuwige leven. Die dierbare Geest woont in hen om hen te leren en te troosten. Die goede Geest geleidt hen in een effen land. Ja zucht in hen met onuitsprekelijke zuchtingen en zal nooit ganselijk van hen worden weggenomen. Is het dan wonder, dat David bij die bevindelijke en geheiligde kennis en met die verzekering in zijn ziel nu vrolijk zingt? Christus heeft Zelf met Zijn discipelen gezongen vóór Hij naar Gethsémané ging. En dat deed Hij niet alleen als Borg, maar ook als Hoofd van Zijn Kerk.

Christus is de overste Leidsman en Voleinder des geloofs; de Generaal des geloofs en dat geloof heeft zijn vruchten, maar kent ook zijn blijdschap. Voor dat ogenblik waren er dus voor David geen leeuwen of beren meer op de weg. Alle bezwaren waren weg en in God had hij rust en vrede, maar ook in God Drieënige blijdschap.

Ziet de zwaar beproefde David terug, dan roemt hij God; en ziet hij vooruit, dan springt zijn ziel van vreugde in God op. O, welk een grote genade!

TOEPASSING

Laat een ieder het toch met ernst onderzoeken op reis naar de grote eeuwigheid, of wij enige kennis van de genoemde zaken hebben. God heeft met ernst tot ons gesproken door dit ernstige ziekbed, maar er kwam ook tot u, jong en oud, zulk een ernstige sprake. God heeft toch met alles, en inzonderheid met deze weg, veel tot ons te zeggen.

Het is weer voor het eerst, dat wij voor u mogen optreden. Zwaar was de beproeving, waarin God ons samen bracht. Nog zo kort zijn wij in uw midden en zie, daar op het onverwachtst plaatste God ons voor de poorten des doods. Gemeente, ik weet, u zat samen in zak en as. Vele verzuchtingen gingen er op ook uit uw midden, vooral toen u hoorde van de ernst van de toestand. In woord en daad hebt gij getoond met ons en met ons gezin mede te leven, toen er zulke donkere wolken boven ons dreven.

Ook van u, broeders Kerkenraad, hebben wij veel medeleven gehad in de diepe wegen, die God voor ons opende. U hebt uw liefde getoond. De Heere vergelde het u samen, Kerkenraad en gemeente.

En gemeente, God heeft ons nog terug willen brengen in het leven en ons nog aan u, alsook aan ons gezin, teruggegeven. O, dat we samen de Naam des Heeren mochten

prijzen en niet in onszelf mochten eindigen, waarvoor wij toch zo bloot liggen, want wij zijn eerrovers Gods.

Gemeente, dat ons wederkeren niet tot uw oordeel, maar tot uw eeuwig voordeel zijn mocht.

Jongens en meisjes, stelt de dood niet ver van je, leert toch naar de Heere vragen in de dagen uwer jongelingschap. God mocht uw sterkte worden voor tijd en eeuwigheid.

Mannen en vrouwen; dat de dood, die onze grootste vijand is, toch onze beste vriend moge worden, in de vereniging met Christus door het geloof. God mocht nog velen grijpen als een brandhout uit het vuur der hel. Bedenk, dat zonder wedergeboorte niemand het Koninkrijk Gods zien zal. Maar ook, dat de kennis van Jezus Christus noodzakelijk is tot zaligheid. O, dat er toch geen rusten zij buiten die dierbare gerechtigheid van Christus. Ik heb gelegen aan de oever der eeuwigheid; maar daar, daar valt alles weg buiten Christus en is alles als drijfzand, wat buiten dat fundament is. Er is alleen maar rust in God door Christus te vinden.

Zegene de God aller genade daartoe de bediening des Woord in uw hart en midden, tot de heerlijkheid Zijn Naams en wezenlijk heil onzer zielen.

God liet ons niet alleen liggen. Rechtvaardig had Hij het kunnen doen. Wij hebben niets dan de hel verdiend. Maar o, geliefden, in de grootste smarten en pijnen ondersteunde die getrouwe Jehovah mijn ziel en lichaam. Dierbare inleidingen in het gezegend borglijden van Christus zijn mijn ziel geschonken, dat ik bij ogenblikken in God wegzinken mocht en mijn gedachten stil stonden, toen de Koning mij in Zijn binnenkameren bracht.

Ik mag thans met David wel zeggen: *Want Gij zijt mij een hulp geweest*. O, anders was ik vergaan. God was het steunsel van mijn hart. De Heere heeft zo liefelijk met ons gehandeld.

Mijn innerlijke zielszucht is om in het verdere van mijn leven, hoe lang of kort het ook zijn moge op de wereld of ook in het midden van u (God weet alles), in de schaduw van Gods vleugelen vrolijk te zingen. Te zingen en te getuigen van Christus en van Zijn eeuwige volheid, als de openbaring en de vrucht van het welbehagen des Vaders. O, dat zelf wegvallen, om alleen in Christus gevonden en geborgen te worden, onszelf niet te bedoelen, maar Zijn eer alleen te verhogen. Dat vrolijk zingen tot lof van de Drieënige God; God verwaardige er ons toe met al Zijn volk, zowel hier in dit grote land, als in het oude Vaderland en over de lengten en breedten der aarde. Ik moet nu eindigen, daar ik de zwakheid van mijn lichaam gevoel. De Heere beloofde mij, dat Hij mijn jeugd zou vernieuwen als eens arends en het is nog een groot wonder, dat ik thans in uw midden nog een enkel woord spreken mocht.

Och of nu al wat in mij is Hem preez'. Hij is het toch zo eeuwig waardig, om alle lof en dankzegging te ontvangen van alles wat leeft en beweegt in de hemel en op de aarde.

De Heere zegene om Christus' wil Zijn Woord en bedele ons samen met Zijn genade, die blijven zal tot in de eeuwigheid. Amen.

Daar deze dienst in de Engelse kerk gehouden werd, 4 September 1947, zijn er geen Psalmen aangegeven, omdat deze in die gemeente niet gezongen worden. Zij zingen zij uit "The Psalter."

2. God van Jacob tot zijn Hulp

Zingen Psalm 84: 3, 4

Geliefden !

In het dierbare testament, dat Christus Zijn Kerk heeft nagelaten in Johannes 16: 33, heeft Hij verklaard tot de Zijnen: *In de wereld zult gij verdrukking hebben.*

De wereld, een schepping Gods, was weleer een Paradijs, zo lang het eerste mensenpaar versierd was met Gods beeld. Alles loofde en prees zijn Schepper en alles ademde in vrede. Geen verstoring, verwoesting, ellende, leed, druk en kruis was er te vinden. De zonde was er niet en waar geen zonde is, daar is ook geen druk.

Helaas, dadelijk na de val werd niet alleen het oordeel door God uitgesproken over de duivel, over Adam en Eva en over de slang, maar ook heeft God betuigd: "Het aardrijk zij om uwentwil vervloekt en met smart zult gij daarvan eten al de dagen uws levens." "Ook zal het u doornen en distelen voortbrengen." Nu, dat is wel bevestigd en vervuld. Wat is de wereld na de zondeval een huilende wildernis en een rampwoestijn geworden.

Maar eeuwig wonder Gods, dat naar Gods soevereine wil en raad in de volheid des tijds op deze vervloekte wereld kwam de eeuwige en enige Zoon van God, om in onze aangenomen menselijke natuur te leven, te lijden, te strijden, te sterven en te overwinnen. Christus kwam om in ziel en lichaam de toorn Gods te dragen en te doordragen, de geschonden deugden Gods weder op te luisteren en te verheerlijken. Hij kwam om de schuld te verzoenen, de ongerechtigheid op enen dag weg te nemen. Hij kwam om met Zijn dierbaar bloed Zijn uitverkoren volk te kopen en te verlossen. Hij kwam om de werken des satans te verbreken. Hij is een vloek geworden (niet in een vloek veranderd) om degenen die vervloekt waren en onder de vloek lagen, daarvan te bevrijden. Hij kwam om de wet te vervullen en also het leven te verwerven en weder te geven. Hij kwam om de wereld ook als schepping Gods, te verlossen van de vloek, waaronder deze zuchtte.

Welk een onbegrijpelijke liefde des Vaders en oneindige wijsheid, om zulk een weg uit te denken en Zijn Zoon te geven tot een Verbond des volks.

Maar ook wat een ondoorgrondelijke liefde des Zoons om vrijwillig de hemel te verlaten en neder te dalen in de nederste delen der aarde om dat grote werk te volbrengen en te volvoeren. De Zoon gaf Zichzelf voor de zonden van Zijn volk, opdat Hij hen trekken zou uit deze tegenwoordige, boze wereld, naar de wil van God de Vader.

Welk een onmetelijke liefde van de Heilige Geest, om neer te dalen in de harten van zondige Adamskinderen, om hen met Christus te verenigen, Christus in hen te verheerlijken en met Gods beeld te versieren.

En nu heeft Christus gebeden in het hogepriesterlijk gebed: "Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den boze", Joh. 17: 15.

In die wereld heeft God nu Zijn volk geplaatst. De één moet er langer in leven dan de ander. Maar desniettegenstaande, zij moeten er allen door en Gods raad uitdienen. Nee, Gods volk krijgt geen twee hemelen. Hier zullen zij verdrukkingen hebben. Uitwendige verdrukkingen zijn menigmaal hun deel. 'Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen'.

Maar niet minder en zwaar zijn voor dat wedergeboren en vernieuwde volk de inwendige verdrukkingen. Zeker, zij zijn onderscheiden, maar niet één van dat volk zit zonder. Zij moeten aan de wereld gespeend worden en hun pinnen maar niet te vast

inslaan. God zorgt er wel voor, dat zij het hier zat en moede worden, om te verlangen met hun woonstede die uit de hemel is overkleed te worden. De grootste druk is toch wel, dat zij een lichaam der zonde en des doods over de wereld moeten slepen en nooit bereiken kunnen, wat toch de lust en begeerte is van het nieuwe leven, om zonder zonde God te dienen en Zijn Naam te verheerlijken. En dan zo veel tijden, dat zij niet onder God kunnen buigen en niet onder God kunnen komen, dat alles zo gesloten en toegemuurd is. Maar door vele verdrukkingen moeten zij ingaan in het Koninkrijk Gods.

O, wat een onuitsprekelijke weldaad, dat de Heere Jezus hun ook heeft toegeroepen: "Maar hebt goeden moed! Ik heb de wereld overwonnen." O, hun strijd en druk zal niet eeuwig en altoos duren. God zal hun druk veranderen in eeuwig geluk. En daar mogen zij hier reeds iets van smaken. Zij zijn in hoop zalig en reeds hier welgelukzalig, gelijk wij daarvan in deze ure met de hulp Gods wensen te handelen. Onze tekst vindt u in Psalm 146: 5:

Welgelukzalig is hij, die de God Jacobs tot zijn hulp heeft; wiens verwachting op de Heere, zijn God, is.

Wat ons wel treffen moet is allereerst dit, dat niet van de God van Abraham, of van Izak, maar wel in het bijzonder van de God van *Jacob* gesproken wordt. Was Abraham dan geen bevoorrecht mens en zou Izak die weldaad gemist hebben, die Jacob deelachtig was? Spreekt de Waarheid dan niet nadrukkelijk van de God van Abraham, Izak en Jacob? Zeer zeker, geliefden, die drie aartsvaders lagen in het welbehagen Gods besloten, van eeuwigheid gekend en verkoren, gekocht en verlost, geroepen, gerechtvaardigd en geheiligd.

Groot was de genade, bewezen aan de zoon van Therach, die op zijn vijfenzeventigste jaar geroepen werd door God uit het rijke, heidense, afgodische Ur der Chaldeeën. Door het geloof heeft hij dat land verlaten, gehoorzaam zijnde aan de stemme Gods, Die krachtadig en onweerstaanbaar tot hem gesproken had.

God heeft Zijn verbond, het verbond der genade, niet alleen voor hem geopend, maar hem in dat verbond ook ingelijfd en overgenomen, zodat God aan hem bevestigde, op grond van het bloed des verbonds: *Ik, God, ben uw God.*

En Izak? Wat God aan Abraham eenmaal beloofde, schonk Hij ook aan de zoon der belofte. Ook met Izak zou God het verbond oprichten. Uit hem zou de Messias geboren worden. Kostelijk heeft de genade uitgeblonken in het leven van Izak. De Heere Zelf noemde Zich de God van Izak in Genesis 28: 13. "En Jacob zwoer, in Genesis 31: 53, bij de Vreze zijn vaders Izaks."

Abraham was de vader der gelovigen en *een vriend Gods* genaamd. O, er zijn er niet velen van Gods kinderen, die er zich bij plaatsen kunnen.

En Izak? Zijn leven was over het algemeen langs zeer stille wateren. Teer en in de vreze Gods. Hoe geheel anders was het met Jacob. Van het begin tot het einde een leven vol van beroering, moeite, teleurstelling, zonde en ellende, hoogten en diepten, op en neer.

De dichter noemt hier bij voorkeur de Heere Jehovah, de God Jacobs, niet slechts dus omdat het volk Gods uit Jacob als hun stamvader was, maar omdat de Heere Zich aan Jacob zo zichtbaar in Zijn trouw en macht bewezen had. Wat was Jacobs leven rijk aan bewijzen van Gods onveranderlijke en bestendige genade. Ja, wat gelijkt het leven van Gods kinderen over het algemeen meer op de schuldige en hinkende Jacob, dan op dat van de beide aartsvaders.

Jacobs zonden zijn geen voorbeeld van navolging, maar wel is Jacobs heil, niettegenstaande al zijn overtredingen, tot troost en sterkte van Gods gunstgenoten van alle tijden en eeuwen.

Deze Psalm is hoogstwaarschijnlijk gezongen in de tijd na de wederkering uit Babel, toen de Heere na zeventigjarige ballingschap Zijn volk had bezocht. De Heere had Kores verwekt en hij had de deuren der gevangenis geopend om het zo zwaar bezochte volk te doen wederkeren in het land der belofte. Kores was voor dat volk als middel in Gods hand gebruikt als hun weldoener en begunstiger. Dat die man in zeer hoge achting bij het wedergekeerde volk stond, was wel te verklaren. Zij gaven hem hun vertrouwen en waar de uitwendige omstandigheden zo moeilijk waren, daar het volk kwam in een verwoest land en in verbrande steden, was het geen wonder, dat zij op hem ook hoopten voor de toekomst.

Maar och, God is een jaloers God op Zijn eer. Hij geeft Zijn eer niet aan een ander, noch Zijn lof aan de gesneden beelden. O, wat zijn wij afgodische schepselen. Wij kunnen na onze diepe val in Adam geen goed gebruik maken van hetgeen God ons geeft. Het ene vertrappen en verachten wij en het andere daar lopen wij weer veel te ver mee weg en dat gaan wij tot god verheffen. Wat hebben wij toch gedurig in ons leven klappen nodig om het te leren: "Laat af en weet dat Ik God ben."

Nauwelijks zes jaren heeft Kores nog geleefd na de verlossing uit Babel en toen nam God hem weg. God heeft, het nodig geacht om hem weg te nemen, opdat 's Heeren volk het bij vernieuwing leren zou om alleen op God hun betrouwen te stellen. Van alle vertrouwen op het schepsel, zelfs van prinses, moeten zij worden afgebracht, om alleen hun hoop en verwachting van die God te hebben, Die de nimmer beschamende Rotssteen is, Wiens werk volkomen is.

En die God wordt nu genoemd in deze tekst: **de God van Jacob**. Jacob was wel van eeuwigheid door God verkoren, maar ook zonder God in de wereld gekomen.

Dat Jacob onder het zegel der eeuwige, verkiezende liefde lag, had de Heere Zelf reeds voor zijn geboorte aan zijn moeder verklaard, dus dat lijdt geen twijfel. Hij behoorde dus tot degenen, waar God van eeuwigheid uit soevereine genade op neergezien had en door de Vader aan Christus gegeven en door die Middelaar overgenomen. Maar in de tijd des welbehagens moest het alles in Jacobs ziel worden bevestigd, zou hij er de vrucht en het profijt van wegdragen.

Dat reeds in zijn jonge dagen de vreze Gods zijn hart vervulde, is duidelijk. Ezau zocht het in het veld, in het midden van de wereld. Maar Jacob kroop maar dicht bij zijn Godvrezende vader Izak en bij zijn moeder, die geen vreemdelinge van het leven Gods was.

In Jacobs ziel was er een gemis. Het gemis van God en Christus. En zulk een gemis kan er alleen maar zijn, wanneer door Gods Geest het gemis ontdekt is. Vandaar, dat het de diepste grond was van zijn verlangen en begeren om de zegen van het eerstgeboorterecht te mogen ontvangen. Nee, de wereld met al zijn schatten, rijkdommen en vermaak stond bij hem niet op de voorgrond. Zijn hart ging naar God uit; naar de levende God. Het zou zijn blijdsdag zijn, wanneer hij door die God van Abraham en Izak omhelsd mocht worden en hij die God als zijn deel omhelzen mocht voor tijd en eeuwigheid.

De weg, waarin hij die zegen van het eerstgeboorterecht zocht te verkrijgen, was verkeerd. Het was een zondige weg, daarin geholpen door zijn moeder, die er haar handen ook niet uit kon houden. Wat heeft het tot een bittere teleurstelling geleid en God heeft getoond, dat Hij in onze weg nooit overkomt. Jacob moest vluchten. Zijn leven werd bedreigd, toen hij de zegen van zijn vader ontvangen had. Jacob moest

alles achterlaten en alleen met een staf in zijn hand moest hij het huis zijner ouders verlaten, hoewel zijn vader hem nog vermaande en zegende. Bovenal, Gods oog was op hem geslagen. Gods uitverkorenen zijn onsterfelijk, zo lang God Zijn genade in hen nog niet heeft verheerlijkt. Maar zij kunnen ook niet omkomen, welke lagen hun gelegd worden, wanneer zij hier Gods raad nog niet hebben uitgediend.

Die reis is voor Jacob onvergetelijk geworden. In de donkere nacht in het land van Luz, waar Jacob met zijn hoofd op een steen lag te slapen, is de hemel voor hem opengestaan. God heeft hem daar een ladder getoond, welke opperste aan de hemel reikte en waar de engelen Gods opklommen en nederdaalden. Christus werd aan die zwervende en schuldige Jacob ontdekt. Maar daarbij ontving hij ook een belofte uit Gods mond, *dat God hem geven zou het land, waarop hij thans lag te slapen*. Hoe onmogelijk het alles scheen, God zou, hetgeen Hij eenmaal sprak tot Abraham en Izak, bevestigen. En ten slotte, hij kreeg de toezegging, dat God met hem zijn zou, hem behoedend op al zijn wegen. Groot was de genade, die God hem aan die plaats schonk.

Toch, hoe groot het was, de naam van de plaats veranderde wel van Luz in Bethel: huis Gods; maar Jacob bleef daar zijn zelfde naam behouden.

Jacob had daar een belovend God leren kennen, maar heeft nog twintig jaar moeten wachten eer hij aan de Jabbok kwam waar hij een vervullend God mocht omhelzen. Jacob is van Bethel weggereisd met blijdschap in zijn ziel, vanwege de grote genade aan hem geschonken. Hoe zou het ook anders gekund hebben, daar hij zo zeer door de Heere verrast was geworden? In plaats dat de hel voor hem openging, zag hij een deur in de hemel. Hij stond er nog voor en was er niet door, maar toch was het groot wat God hem ontdekt had.

Maar aan Pniël is zijn schuld verzoend en zijn ziel gered. Daar heeft hij God tot zijn deel gekregen en is zijn gemis vervuld. Daar is Jacob Israël geworden: overwinnaar Gods. En als vrucht daarvan kan hij dan ook straks, als Ezau zegt: "Ik heb veel", tot zijn broeder zeggen: "Ik heb alles."

En nu dat grote voorrecht was Jacob niet geschonken, omdat er enige waarde of verdienste in hem was of er ooit iets in hem komen zou. Och nee. In Maleachi 1: 2 zegt de Heere Zelf: "Was niet Ezau Jacobs broeder? Nochtans heb Ik Jacob liefgehad." De grondslag was alleen Gods vrij en soeverein welbehagen. Jacobs naam betekent: *hielelichter*, bedrieger en in zichzelf was hij niet anders dan verwerpelijk en verdoemelijk. Dat heeft hij in zijn leven erkend, maar ook bekend.

En dat nu Jacob in zijn leven naar God zocht en Zijn aangezicht gedurig zocht, dat was omdat God hem gezocht had en gedurig zulke liefelijke wegen voor hem opende, dat hij tot God zijn toevlucht moest nemen, Psalm 24: 6.

Er is niets in het schepsel geweest en er zal ook nooit iets in ons komen, waarom dat God in ontferming op ons neerziet. Het wordt met dat volk al maar minder en minder. Maar God heeft hen vrijwillig liefgehad. Zij vallen er ten enenmale buiten en het zal nooit anders dan verwondering kunnen baren. Moed- en vrijwillig, snood en schandelijk hebben wij ons van God losgescheurd en zo die God ons voor eeuwig liet liggen, het zou rechtvaardig zijn. Maar eeuwig wonder van Gods vrije genade, dat Hij in Christus een weg baande, met behoud van Zijn heilig recht, dat wij weder met die God verzoend en bevredigd, in Zijn gemeenschap teruggebracht en hersteld en Zijn eigendom worden, maar wij ook mogen zeggen:

Want deze God is onze God;

Hij is ons deel, ons zaligst lot.

Door tijd noch eeuwigheid te scheiden ;

Ter dood toe zal Hij ons geleiden. (Psalm 48: 6)

Zeker, ook na Pniël ging Jacobs weg niet altijd op rozen. Nog meer beproevingen en teleurstellingen en bitter verdriet heeft Jacob na die weldaad gehad als tevoren. Maar in de grootste diepten en in de bangste wegen was God met hem. Zijn hulp, zijn sterkte en zijn kracht. O, die God heeft hem bewaard voor de wanhoop. Die God heeft Zijn almacht aan hem betoond en Zijn trouw aan hem bewezen. Tot lof van die God heeft Jacob mogen spreken in de ontmoeting met Jozef en zijn beide kinderen, in Gen. 48.

En denk dan eens aan dat kostelijk sterfbed, toen Israël uitriep: "Op Uw zaligheid wacht ik, o Heere", en met algehele verloochening van zichzelf hij buigen mocht en rusten in het welbehagen Gods. In de volle gemeenschap met die God, met zijn God, mocht hij het tijdelijke met het eeuwige verwisselen. Nee, toen heeft Jacob geen vreemd God ontmoet. Hier in de tijd was God hem verschenen had Zichzelf aan hem kwijt geschonken. Jacobs leven was veel bewogen geweest op allerlei gebied, maar zijn God was zijn hulp in alle nood en dood. Daarmee bezweek hij niet en mocht hij volharden tot het einde, als een bewijs, dat hij van God gekend was en voor Gods rekening lag.

O, geliefden! Zonder die God van Jacob is ons leven zo arm en zo leeg. Zonder die God geen ware troost en blijdschap; geen vervulling, geen vergenoeging, geen zaligheid. Maar ook zonder die God geen vooruitzicht voor de eeuwigheid. Als wij hier zonder God geleefd hebben, dan zullen wij ook zonder God sterven. Helaas, de arme mens beseft het niet, tenzij Gods Geest het hem ontdekt. Bij sommigen is er in de consciëntie wel een indruk van, maar het hart raakt het niet en de diepte er van wordt door dezulken niet beleefd, gelijk het door Gods ware volk wordt gekend.

Ezau heeft in zijn leven ook wel eens een keer geweend, en bitter geweend; maar het waren geen tranen die door God in Zijn fles werden vergaard. Het waren maar tranen van vijandschap en om het goed van deze wereld, die door de mens zelf gedroogd worden.

Bij Gods ware volk is het zo gans anders. Zij worden door Gods Geest overtuigd van zonde, gerechtigheid en oordeel, nadat zij uit de dood zijn geroepen tot het leven. Zij krijgen niet alleen hun schuld en zonde te zien, zowel erf- als dadelijke, en de vloek van Gods wet wordt niet alleen in hun ziel afgekondigd, maar ook de scheiding tussen God en hun ziel wordt voor hen blootgelegd. O, dat gemis van God, dat veel erger is dan de dood. Met geen woorden is het uit te drukken, hoe ongelukkig zij zichzelf gevoelen. Er is niemand, naar hun waarneming, zo jammerlijk en rampzalig dan zij zijn. God kwijt dat is alles kwijt. En van een weg en van een middel om de straf te ontgaan en wederom tot genade te komen, weten zij niet. Dat is voor hen geheel en al verborgen. O, al hadden wij van kindse dagen er van gehoord en waren wij er altijd in onderwezen, het is een heilgeheim, dat ons ontdekt moet worden, gelijk de Waarheid het ons overal leert en de ervaring het bevestigt.

En nu kunnen zij wel eens onder de Waarheid bemoedigd worden, maar dan zeggen ze weer van binnen of van buiten: "Heeft God nu persoonlijk al eens tot u gesproken"? En dan staan ze weer.

Dat was ook de zware zielestrijd bij Jacob. Zo lang hij nog leven kon op het woord, dat zijn moeder tot -hem gesproken had, sprak God tot hem niet. Toen hij later moest gaan vluchten, wat was het voor hem bang. Toen kwam de vijand er ook tussen met zijn scherpe pijlen, die in zijn ziel werden geschoten.

Wanneer het nu God behaagt om Zijn volk een Bethel te leren kennen, dan zijn zij niet

verlost, maar worden ze wel bemoedigd. Nadat God die weg der zaligheid in Christus voor hun ziel ontsloten heeft, dan zijn zij wel in zichzelf ellendig, maar niet meer ongelukkig als tevoren. Zij hebben een hoop gekregen buiten zichzelf. Niet alleen mogen zij geloven, dat zij nog met God verzoend kunnen worden, maar ook hebben zij iets aanschouwd van die gezegende Persoon, waarin en waardoor zij nog met God bevredigd konden worden. De Vader heeft Zijn Zoon niet gespaard, maar Hem overgegeven voor Zijn Kerk, om de verzoening tussen die twee ongelijke partijen tot stand te brengen.

En Christus heeft ook eens voor de zonde geleden. Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen, 1 Petrus 3: 18:

En nu kunnen zij niets aannemen, tenzij het hun van boven gegeven zij. Maar God de Heilige Geest komt dat nu alles in de tijd toe te passen, in zo ver het God behaagt in Zijn soevereine bedeling hier op aarde. Jacob mocht tot die bewuste kennis komen.

En wat zijn zij welgelukzalig, die datzelfde voorrecht deelachtig mogen worden, dat God hun God is en zij door de verzegeling des Geestes en het medegetuigenis geloven mogen, dat zij een kind en een erfgenaam geworden zijn door genade. Velen moeten dat missen, maar in hun hart leeft er dan iets, wat David deed zingen in Psalm 130: 3:

*Ik blijf de Heer' verwachten;
Mijn ziel wacht ongestoord;
Ik hoop in al mijn klachten
Op Zijn onfeilbaar Woord.*

Is het gemis dragelijk, dan is het bewijs van ver af leven; maar is het aangebonden en onhoudbaar, dan is het bewijs, dat Gods Geest nog twist met dat volk en het gemis levendig houdt in hun ziel, maar ook op weg is om het te vervullen. Gij hebt het land begerig gemaakt en verrijkt het grotelijks. "De rivier Gods is vol waters", Psalm 65: 10.

O, het zou een blijde dag zijn, wanneer het voor hun ziel opgelost werd en God niet langer hun Rechter, maar hun verzoende God en Vader zijn mocht, met Wie zij in Christus een familiere omgang mochten hebben, tot vrede van hun hart.

En wanneer de dichter nu hier zegt: "**Welgelukzalig is hij, die de God van Jacob tot zijn hulp heeft en wiens verwachting is van de Heere zijn God**", dan wordt daar beschreven het geluk van Gods kinderen.

1. Het houdt allereerst dus in, die God te kennen voor ons eigen hart als ons Deel tot in eeuwigheid. Het is de grootste belofte van het verbond der genade, die ons ooit geschonken kan worden. Het is alles voor de tijd en het is alles voor de eeuwigheid. Het is de grootste rijkdom en de grootste schat, die ons ooit ten deel kan vallen. Dat kennen is het eeuwige leven, Joh. 17: 3. En dat is het werk van die dierbare Christus, Die al Zijn volk tot die onmisbare en gezegende kennis brengt. En dan de vrucht? "Die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen", Psalm 9: 11. Zij zullen (zo is de belofte) kennen en vervolgen te kennen.
2. En in de tweede plaats, die God tot onze hulp te hebben, Die Jacob verloor, maar ook beweldadigde, veilig geleidde, Zijn vergevende en verzoenende, maar ook bewarende, heiligende en vertroostende genade in al de gangen van zijn veel bewogen leven deed ervaren. O, door welke diepten het dan ook gaan moge, dan zullen wij ondervinden, dat de genadegiften en de roepingen Gods onberouwelijk zijn. Die God van Jacob helpt overal doorheen. Hij is krachtig bevonden een hulp in alle benauwdheden. Welk zwaar kruis dat wij dan ook moeten dragen, dat wij

voor ons, leven vrezen, gelijk Jacob in het geval met Dina en de uitmoording van Sichem, God zal ondersteunen. Al moeten wij dan Rachel missen, dan zal Hij in al dat gemis vertroosten. Komt er dan zelfs een tijd, dat Jozef er niet meer is en Simeon in de gevangenis gezet wordt en Benjamin meegenomen zal worden en wij in moedeloosheid zullen zeggen: "Al die dingen zijn tegen mij"; dan zal niettegenstaande al dat leed, al kunnen wij het in die omstandigheden niet opmerken, toch door God gesterkt worden. En de tijd komt aan te breken, dat onze ziel licht krijgt over al de raadselachtige en donkere wegen, die wij moesten bewandelen.

De God van Jacob lost het voor Zijn volk toch wel eens een keer op. Is het niet alles hier in de tijd, dan toch zeker eenmaal in de dag der eeuwigheid, wanneer alle schaduwen vlieden en het volle licht zal vallen op al de handelingen Gods. O, die God van Jacob gaat met dat volk door al de diepten en dalen. Hij leidt het in het spoor der gerechtigheid om Zijns Naams wil. Hij laat hen niet verzocht worden boven vermogen. Hij ondersteunt hen met de rechterhand Zijner gerechtigheid. Hij versterkt hen als zij moede en mat zijn geworden. Denk maar aan een David, vermoeid van het zwerven en uitgeput van de strijd, wordt er een tafel aangericht in de woestijn. En tot Elia sprak de Heere: "Sta op en eet, want de weg zou voor u te veel zijn." Zij mogen de kracht wel eens vernieuwen en dan weer opvaren met vleugelen als eens arends. Hij brengt hen wel eens terug naar Bethel, waar zij dat opgerichte teken gezalfd hebben. Hij verwaardigt hen, niettegenstaande alle ellende, onverenigdheden en verzet, om aan de zijde Gods te vallen en Zijn doen als majesteit en heerlijkheid te erkennen. O, het valt voor dat volk wel eens zo mee; dat hun ziel voor God in het stof mag bukken, ziende op Zijn grote goedertierenheden krachtens Zijn eeuwig en onveranderlijk verbond aan hen bewezen, dat zij met Jacob in Gen. 33: 20 een altaar mogen oprichten en het noemen: "De God Israëls is God."

Ja, na de zwaarste beproevingen, dat hun leven raakte aan het graf en voor dat God weer nieuwe wegen van kruis en druk voor hen opent, mogen zij de Heere in Zijn eeuwige liefde en trouw weer ontmoeten, bevestigend opnieuw Zijn genade in hun harten. En voor dat volk wordt de laatste vijand teniet gedaan, zodat zij in vrede mogen ontslapen, rustend in God door Christus:

En mij, hiertoe door U bereid,

Opnemen in Uw heerlijkheid.

O, welgelukzalig, overgelukkig zijn zij, die in hun weg en pad, in voor- en tegenspoed, in leven en sterven, die God tot hun hulp mogen hebben en bij Hem mogen schuilen. Dat volk, dat God mag erkennen en geen stap zonder die God in de wereld doen kan. Komt Hij hen te kastijden en met de roede te bezoeken, het is een bewijs, dat zij een kind zijn, Hebr. 12: 6; een bewijs van Gods grote liefde tot hen. Hij slaat hen soms met ziekten, maar opdat zij in al hun pijn en smart zullen ervaren, wat zij aan hun God hebben. Die hen tuchtigt, opdat zij Zijn heiligheid deelachtig zullen worden en gespeend aan de wereld, al hun hoop en al hun verwachting alleen op Hem zullen stellen. Hun ziekbed wordt dan veranderd door Gods kracht en zij mogen ondervinden, dat Christus al onze krankheden op Zich genomen heeft en al onze smarten gedragen. O, in die weg krijgt ook Christus zulk een waarde.

Zij worden gewaar, dat volk van God, dat zij een hart hebben evenals alle andere mensen, dat afwijkend en afhoererend is van de Heere. Van nature verwachten wij het van de heuvelen en van de bergen. Ja, van alles buiten God; van alles, wat ons nimmer helpen of redden kan. God houdt menigmaal diepe en smartelijke wegen om ons van alles buiten Hem af te trekken. De bruid werd geslagen door de wachters. Maar o, wat

een klappen krijgt Gods kind, omdat het zo ver van de Heere afwijkt. Het zou ons veel te ver voeren in dit korte tijdsbestek, om alles op te noemen, waar wij in ons leven mank aan gaan en God voorbij lopen. Maar elk van dat volk kent de breuk van zijn hart wel en dat ons bestaan maar is: 'God verlaten en God verzaken'.

Met hete tranen moeten wij het gedurig in ons leven erkennen, dat wij de Heere zo veel arbeid en moeite maken met onze zonden en ongerechtigheden. O, het zal wat zijn, als God nooit meer verdriet van ons hebben zal en wij van onszelf en van de zonde voor eeuwig verlost zullen zijn. Met alles buiten God en Christus vallen wij om en komen bedrogen uit. Het zijn gebroken bakken, die geen water houden en rietstaven, die ons de hand doorboren. Wat heeft Jacob er ook een ervaring van gehad in zijn leven, waarvan hij eenmaal voor Farao betuigde: "Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijner vreemdelingschap geweest", Gen. 47: 9.

Maar om nu door de pijnlijkste wegen en door smartelijke lessen te mogen leren, **dat onze verwachting alleen van de Heere onze God is**. Van die God, Die ons nooit zal loslaten. Hij verlaat toch Zijn volk nooit en nimmer, want Hij heeft hen liefgehad met een eeuwige liefde; en de Heere Jezus bidt toch als Hogepriester: "Heilige Vader, bewaar ze in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt", Joh. 17: 11.

Maar uit kracht daarvan kan dat volk ook nooit meer van God af. Zij zijn toch met onverbreekbare banden aan Hem verbonden. Geen duivel, geen wereld, geen zonde zal toch ooit die band kunnen breken, die in de eeuwigheid en in de tijd gelegd is. Het is toch op hen van toepassing, wat de oude dichter eenmaal zong in Psalm 105: 4:

*Gij dat zaad Abrahams alvoren,
't Welke Hem God heeft uitverkoren;
En desgelijks gij Jacobs zaad,
't Welk God zeer lief heeft met der daad,
God is onz' God en blijven zal,
Hij heerset met kracht overal.* (Datheen)

En nu door de arbeid van Christus en de bediening van de Heilige Geest in hun hart en leven, wordt hun oog alleen op God geslagen. O, er komen toch ogenblikken en momenten, dat alles hun ontvalt en dat zij al hun heil voor tijd en eeuwigheid van God verwachten. Door die verse en levendige Weg, ontsloten in het bloed des Lams, krijgen zij genade om hun noden en behoeften met biddingen en smekingen en dankzeggingen bij God bekend te mogen maken. Gods Geest geeft hen vrijmoedigheid om toe te gaan met een waarachtig vertrouwen des geloofs, steunend op de volmaakte gerechtigheid van Christus. Het geloof in God de Vader in de dadelijke oefening, dat betuigt van Hem:

*En 't kwaad, dat mij op aard' ontmoet,
Genadig doen ten beste keren.
Zijn almacht zal mij steeds behoeden;
Dat wou Hij, als mijn Bondsgod zweren,
Dat wil Hij, als mijn Vader doen.* (Ber. 12 Geloofsartikelen)

Ja, dat geloof verklaart: *Daarom, dat Gij, als onze Koning, en aller dingen machtig, ons alles goeds te geven, de wil en het vermogen hebt, en dat alles, opdat daardoor niet wij, maar Uw heilige Naam eeuwig geprezen worde.*

En ziet, in die verwachting is geen teleurstelling en wordt Gods kind nooit beschaamd. Ze worden wel teleurgesteld, als Josafat een verbond maakt met Achab; en diep beschaamd, wanneer zij op eigen krachten steunen, gelijk weleer een Petrus. O, Gods

volk kent de tijden in hun leven, dat zij met bittere tranen van berouw het voor God bewenen, dat zij Hem zo gewantrouwd en miskend hebben. Wat moet de zonde duur betaald worden.

Dat heeft Jacob gedaan aan de Jabbok, waar hij al zijn ongerechtigheden met ootmoed heeft beleden. Dat verkopen van die schotel linzenmoes, dat omwinden van zijn handen met geitenhaar, dat bedriegen van zijn vader en al dat berekenen bij Laban. Ja zelfs nog kort voor die Engel met hem worstelde. Het is hem alles tot schuld en zonde geworden. Maar o, dat dierbare bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigde hem van alle zonden en het was alles om zijn hoop en verwachting alleen op zijn God te stellen.

En niet alleen Jacob, maar al dat volk, dat met Jacob even dierbaar geloof heeft ontvangen, ervaart het, dat zij met een almachtig God, maar ook met een getrouw God te doen hebben. O, was dat niet zo, dan zonken zij voor eeuwig weg. "Ik, de Heere, worde niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jacobs, niet verteed."

Ten allen tijde ziet die getrouwe Verbondsgod Zijn volk aan in die dierbare Verbondsmiddelaar en in Zijn volmaakte gerechtigheid. En daarom worden zij niet verworpen, doch gedurig gereinigd en geheiligd. Hun verwachting wordt afgesneden, maar de verwachting op hun God faalt niet. Die faalt niet, wanneer het gaat als door het onmogelijke, die beschaamt niet in de grootste noden, maar die zal ook niet feilen in de ure des doods. Die verwachting is gegrond en ligt verzekerd in de liefde en trouw des Vaders, des Zoons en des Heilige Geestes. Het ligt alles vast in een drie-enig God. 'De verwachting des ellendigen zal in eeuwigheid niet zijn verloren', Psalm 9: 19. Soms vertoeft de Heere lang, maar op Zijn tijd komt Hij te hulp. Hij redt dat volk uit al de noden, opdat zij van vreugde opspringen in de Heere, hun Verlosser en hun God.

O, God beoogt in alles de eer van Zijn driemaal heilige Naam, de verhoging van Zijn volheerlijke deugden; maar ook het tijdelijk en eeuwig welzijn van Zijn volk, dat Hij daartoe door Zijn Geest bewerkte. En die verheerlijking Gods is nu ook de blijdschap van al dat volk, *dat de God van Jacob tot zijn hulp heeft*, gelijk wij daarvan samen zingen uit Psalm 146: 3.

*Zalig hij, die in dit leven,
Jacobs God ter hulpe heeft;
Hij, die, door den nood gedreven,
Zich tot Hem om troost begeeft;
Die zijn hoop, in 't hach'lijkst lot,
Vestigt op den Heer', zijn God.*

Toepassing.

Was dat nu maar op ons allen van toepassing en konden wij dat nu allen maar toe-eigenen, wat wij gehoord en gezongen hebben. Wat zou ons voorrecht groot zijn, want de liefde van de God Jacobs is van eeuwigheid tot eeuwigheid. Zij is onverbreekbaar en bestendig en het zal in de diepste wegen vooral openbaar worden, wat die God voor ons is en wat wij aan die God hebben.

Ezau snoefde er wel op, dat hij veel had. Maar och, het was alles maar voor de tijd en daarbij, al die bezittingen konden toch zijn hart niet vervullen. Bovendien, hij kon het hier in de tijd alles weer verliezen en zou het bij de dood zeker moeten achterlaten.

Wat is alles op de wereld toch wisselvallig en onzeker. Job was zelfs de ene dag rijk en de andere dag arm. Naomi ging vol weg en keerde ledig weder. Gelukkig, dat zij

beiden een rijkdom hadden, die onverliesbaar was. Job mocht in zijn diepste armoede zeggen: "Ik weet, mijn Verlosser leeft", en Naomi is niet in wanhoop gestorven. O nee, zij is in haar leven nog blij in God geweest, toen God de raadsels oploste.

Zo was het met Jakob ook. Dat deel, dat hij hier in de tijd gekregen had uit soevereine genade, dat kon hij nooit meer kwijt raken. Hier in de tijd was die almachtige en getrouwe God het steunsel van Zijn hart en in de ure des doods zou die God hem nabij zijn, hem vergezellende naar dat. eeuwige Kanaän:

Met tedere zorg en trouwe hulp geleidt

Naar het eeuwig, zalig licht.

(Psalm 41: 6)

Hier was het voor Jacob meer missen dan bezitten. Denk aan de jaren vóórdát hij aan Bethel kwam. Maar ook was dat zo in de twintig jaren tussen Bethel en Pniël. Al werd zijn ziel wel eens bemoedigd en sprak God van de hemel persoonlijk met hem, Gen. 31: 13, de meeste tijd moest hij als een missend mens over de aarde als een voortgedreven zee.

Is God zijn God geworden, ... o, in welke diepten kwam hij voor zijn ziel. Al was zijn ziel gered en gebonden in het bundelke der levenden. Heeft de Heere de zaak voor hem opgelost met Jozef, Simeon en Benjamin, dan leeft hij nog zeventien jaren in het land Gosen, doch ook daar was zijn gemis groter dan zijn bezit. In dat land Gosen was zijn leefschoot verzekerd tot aan zijn dood toe, daar heeft hij nooit bekommering over moeten hebben, want de schuren van Jozef stonden voor hem open. Maar toch, Jozef was in Egypte en hij in Gosen, dus zij hebben elkaar ook niet elke dag gezien. Maar, niettegenstaande dat alles, God was zijn God en in die God mocht hij zich verlustigen en verblijden.

Bij alles wat hem ontviel, kreeg die God, zijn God, steeds meer waarde voor zijn hart. En straks zou hij eeuwig bij zijn God zijn en dan met volkomen welgelukzaligheid, want daar zal al dat volk eeuwig met Gods beeld verzadigd worden, als zij zullen opwaken. Ja, Gods kinderen zijn welgelukzalig in de tijd en welgelukzalig straks in de eeuwigheid. Zij zijn in Gods handpalmen gegraveerd en hun muren zijn steeds voor Hem. Zij worden door God verzorgd, bewaard, beschut, omhelsd en vertroost. Zij worden voor de zaligheid bewaard en de zaligheid voor hen. Wel kan aan hun zijde soms een nauwelijks zalig worden zijn, 1 Petrus 4: 18, maar aan Gods kant vast en zeker. Jacobs leven was hier wel veel bewogen geweest, maar in God mocht hij ruste vinden en eenmaal zou God alle tranen van zijn ogen afwissen en zou hij met al de verlost en eeuwig zingen van de wegen des Heeren.

O, onuitsprekelijk is het voorrecht van dat geestelijke zaad Jacobs. En dat niet, omdat zij het gezocht en begeerd hebben, maar omdat God hen daartoe van eeuwigheid verordeneerd heeft in Christus Jezus. Wie zal het ooit doorgronden en de volle diepte er van kunnen uitdrukken? Och nee, daar zijn geen woorden voor te vinden. Ledeboer zong:

Als Jacob Jacob blijft,

Dan moet Jacob naar de hel.

Maar als Jacob wordt Israël,

Dan is het eeuwig met hem wel.

En nog eens, dat ligt nu niet in Jacob, maar de diepste grond en oorzaak is het soevereine welbehagen Gods: "Jacob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat."

Doch laat ons daar geen verkeerd gebruik van maken. Bij de vaststelling van de soevereiniteit Gods handhaven wij ook de volle verantwoordelijkheid van de mens.

Laat ons wel bedenken, mijn medereizigers naar de eeuwigheid, dat de mens verloren gaande, niet zal kunnen wegschuilen achter de verkiezing en de verwerping. Degenen,

die zalig worden, worden dat alleen, omdat God het gewild heeft. Maar daarentegen, die verloren gaan, gaan verloren, niet omdat zij niet uitverkoren waren, maar omdat het hun eigen schuld is. Geen voorwendsel blijft er voor de mens over. De raad van God is voor ons verborgen en het besluit van God was voor Adam en Eva ook onbekend. Vandaar, dat hun zonde een snode misdaad was, waarvoor zij zelf de volle verantwoordelijkheid droegen. En zo blijft het ook voor ons.

Och, of u nog wakker geschud mocht worden, die nog vast slaapt als in het opperste van de mast. Gedurig verneemt u in de bediening van het Woord de rijkdom van Gods genade, in Christus geopenbaard. Telkens en telkens wordt dat eeuwig evangelie u verkondigd. Van de hemel wordt u gepredikt de staat van uw diepe ellende en de weg gewezen om verlost, gered en gezaligd te worden in Christus Jezus. Sluit God u buiten?

Klinkt het ook niet in uw oren: "Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, o alle gij einden der aarde; want Ik ben God en niemand meer", Jes. 45: 22?

Heeft Ezau zijn eigen verdoemenis ook niet uitgewerkt? Hij zocht zijn genoeg in de wereld, trouwde met vrouwen buiten het erf van Gods Kerk en verkocht zijn eerstgeboorterecht voor een schotel linzenmoes. Paulus in Hebréeën 12, noemt hem *een onheilige*. Het heil in Christus had voor hem geen waarde en hij heeft zijn leven lang het buiten God gezocht.

O, arme mens, beken het maar eerlijk, wanneer ge soms met die oudste zoon in Lucas 15 boos zijt op God, of met Ezau tranen schreit. Zeg eens eerlijk, wanneer drukte uw schuld en uw Godsgemis? U wilt God dienen en allermeeest de wereld; en dat zal nooit kunnen. Er moet een keuze vallen in ons leven; door God gewerkt. Nee, de mens zal in de dag der eeuwigheid en in het beslissend oordeel niets hebben in te brengen tot zijn verontschuldiging.

Arme mens, dat God uw ogen nog opende voor uw rampzalige toestand. Dat u nog een tijd leerde kennen, dat u als zonder God in de wereld leeft en dat uit die nood uw ziel nog tot God ging roepen.

Veracht de middelen der genade niet. Nee, zij kunnen het u niet geven en wij kunnen het elkaar niet geven, maar God heeft de middelen tot het einde mede besloten. De bediening mocht nog aan uw hart gezegend worden tot waarachtige bekering.

Jongens en meisjes, bedenk toch, dat de wereld voorbij gaat met al zijn begeerlijkheden. Ezau heeft het er ook gezocht en hij is er voor eeuwig mee omgekomen. Laat uw plaats niet leeg staan in Gods huis en bezoekt ijverig de catechisatie. God mocht er zich van willen bedienen tot uw eeuwig welzijn. Er is maar één woord nodig, dat ons hart raakt en onze vijandschap tegen God en Zijn volk breekt en ons, wanneer die pijlen van Zijn Woord, door Zijn Geest gedreven, ons verwond ter aarde doen vallen, doen smeken om genade aan de voeten Gods.

Wat zou het voor uw ziel toch een eeuwige winst zijn. In uzelf zou u wel als een ongelukkige over de wereld gaan, in het gevoel God kwijt te zijn en Zijn gunst te derven, maar zulke ongelukkigen zijn niet ongelukkig. God laat ze daar niet liggen. Hij, Die het goede werk begint, zal het ook voleindigen tot op de dag van Jezus Christus.

Blijdschap zou er zijn onder de engelen Gods in de hemel, over één zondaar, die tot bekering kwam, maar ook vreugde hier op aarde onder Gods erfdeel, wanneer zij-mochten aanschouwen, dat God nog aan het werk was en Christus Zijn scepter zwaaide in de harten der mensenkinderen.

God houdt Zijn hand zo stil en over het algemeen is er toch zulk een doorbrekende en voortgaande verharding waar te nemen onder jong en oud, klein en groot. De

onverschilligheid neemt toe en de consciënties worden hoe langer hoe meer gesloten, ook onder de belijders der Waarheid. De wereld heeft de overhand, de zonde viert hoogtij en het is voor velen of er geen God meer bestaat en geen eeuwigheid te wachten is. God ontferme Zich nog over ons en onze arme kinderen, die daar voortreizen zonder indruk.

O, dat God de hemel nog eens scheuren en met Zijn Geest krachtdadig en onweerstaanbaar werken mocht; tot de eer Zijns Naams en tot verheffing van Zijn soevereine daden, De duivel zou beschaamd worden en Gods Kerk gebouwd.

Maar dat ook Gods Geest eens doorwerkte in het hart van degenen, die betrekking op God gekregen hebben. Dat het Gods gewone weg niet is, Zijn volk op één dag alles te leren, dat zien wij ook in het leven van Jacob. God is eeuwig vrij in het verkiezen en in het verwerpen, maar ook vrij in het bedelen en onthouden.

De Heere ging met Jacob van stap tot stap en van trap tot trap. Maar wat ook zo opmerkelijk in het leven van die aartsvader was, is wel dit, dat de Heere met Zijn volk van de ene weldaad niet gaat in de andere, maar dat er tussen elke weldaad een weg ligt van gemis, van onmogelijkheid, van moedeloosheid. O, het is telkens weer:

God baande door de woeste baren

En brede stromen ons een pad.

O, geliefden, de kennis van Christus is noodzakelijk tot zaligheid, Joh. 17: 3. En nu heeft God tussen Bethel en Pniël geen rustbanken geplaatst, maar wat zoeken wij menigmaal rust, waar God geen rust geeft. Vele zielen dolen tussen Bethel en Pniël, jaar en dag. O, dat het toch eens tot een oplossing komen mocht. Er zijn mensen, die wat gekregen hebben en er zelf wat bijnemen. Maar o, bedenk, dat wij het alles terug zullen moeten geven. God beware ons voor stelen; wij zullen er nooit mee voor de dag kunnen komen.

Sommigen hebben een gehele bekering in hun hoofd en hebben een rechtvaardigmaking samengesteld; maar het draagt het stempel van Gods werk niet. Wat zal het voor dezulken vreselijk zijn in de dag der eeuwigheid. Menen in te gaan en niet te kunnen. Te moeten horen: "Ga weg; Ik heb u nooit gekend." God beware ons voor dat droevig zelfbedrog.

Hij lere ons door Zijn Geest die rechte wegen, die Hem alleen welbehaaglijk zijn. Jacob heeft wat gerekend voor hij aan de Jabbok kwam. Wat heeft hij in het werk gesteld om nog wat over te houden, maar gelukkig, hij verloor alles en God raakte zijn heupspier aan, dat hij ontzet werd van zijn recht, maar ook gebroken werd uit zijn kracht. En toen werd hij overwinnaar in Gods kracht.

O, bedrukte zielen, houdt moed. Wees toch niet al te moedeloos. De dag mocht ook voor u nog eens aanbreken en vóór al dat uitziende en verlangende volk, dat gij met Jacob mocht zeggen: "Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht en mijn ziel is gered geweest." De dageraad des heils en die Zon der gerechtigheid mochten eens over u opgaan, zodat alle duisternis van zonde en schuld, vloek en verdoemenis van u werd weggenomen en gij in het licht des levens mocht wandelen, door de tussenkomst van die Middelaar des verbonds. Dan zou u ontvangen de vrijspraak des Vaders en Gods Geest zou het verzegelen aan uw ziel.

Volk des Heeren! U bent hier reeds welgelukzalig. God is voor u de nooit beschamende Rotssteen. Hij helpt en redt u keer op keer. In zes benauwdheden heeft Hij u verlost en in de zevende zal Hij u niet laten omkomen. Alles zal voor u medewerken ten goede. De God van Jacob zal u zijn tot een machtige Hulp. "Vreest dan niet, gij wormke Jacobs en gij volkske Israëls (want dat zult gij toch blijven tot

het einde toe), God helpt u en de Machtige Israëls is uw Verlosser", Jesaja 41: 15.
Welgelukzalig zult gij zijn, ook straks, wanneer gij dit tranendal zult mogen verlaten.
Dan zult gij nooit meer moedeloos klagen, maar eeuwig u in God verlustigen, Die u
soeverein verloor, Goddelijk bewelddigde en veilig geleidde en bracht tot de
liefelijke woning Zijner heiligheid, om Hem eeuwig te prijzen en te verheerlijken.
Amen.

Slotzang Psalm 20: 1.

3. De Heere verlaat Zijn volk niet²

Psalm 84: 4

Lezen Psalm 94

Psalm 94: 8 en 10

Psalm 89: 7

Psalm 31: 19

Geliefden!

In 2 Tim. 4: 18 schrijft Paulus aan zijn geestelijke zoon Timotheüs: "En de Heere zal mij verlossen van alle boos werk, en bewaren tot Zijn hemels Koninkrijk."

Paulus schreef dit vanuit de gevangenis. 't Was nu een andere gevangenschap dan die waarvan Lukas in het slot van de Handelingen der apostelen gewaagde. De omstandigheden waren nu zo geheel anders dan tevoren. 't Zag er nu, wat zijn proces betrof, donker voor hem uit. Hij was nu als een boosdoener, als een oproermaker, in de gevangenis geworpen. En ziet, bij zijn eerste verantwoording hadden al de vrienden hem in de steek gelaten. Al was er nog geen vonnis over hem uitgesproken, het stond er toch naar, dat hij weldra ter dood veroordeeld zou worden. Geen wonder, dat hij Timotheüs, de getrouwe vriend, nog vóór zijn sterven bij zich wilde hebben.

Uit de eerste gevangenschap, ofschoon door allen in de steek gelaten (Psalm 22: 12), had de Heere hem verlost. Uit deze tweede gevangenschap, weer in de steek gelaten en eenzaam, zou de Heere hem eveneens verlossen. In dat geloof zegt hij: "Zo zal de Heere mij verlossen of ontrukken van alle boos werk." Met "boos werk" wordt niet bedoeld leed, verdrukking enz., maar alle vijandige aanslagen van aardse en helse belagers, die in hun boosheid hem zoeken te verdelgen. Dat zal nu echter anders worden dan in de eerste gevangenschap. Want nu komt niet de bevrijding, maar de dood. De Heere zal Paulus redden en brengen naar Zijn hemels Koninkrijk.

Voor Paulus' ogen ging de hemel open en mocht hij zijn geloofsogen richten op dat Koninkrijk in de hemelse gewesten. Zo was Paulus' naaste toekomst; ontruikt niet alleen aan het ene, maar ook gered om te worden overgebracht naar het andere. Niet meer verlost om weer aan het werk te gaan, want dat was nu af voor hem, 't was voleind; maar om hemelwaarts te gaan, naar zijn lang gekoesterd verlangen.

Geen wonder, dat hij zijn gelovige betuiging in dit stuk eindigde met een lofprijzing. Wat wordt het openbaar, dat in de oefening van het zaligmakende geloof alle bezwaren wegvallen, alle smart verdwijnt, alle ledigheid wordt vervuld, alle vrees wordt weggenomen. Het geloof rust in God door Christus, rust in het eeuwige welbehagen des Vaders, verlaat zich op de volkomen genoegdoening en overwinning van Christus. Ja, op de beloften, die in Christus Jezus *ja en amen* zijn, Gode tot heerlijkheid. De zaligheid ligt in God vast, wat er ook gebeuren mag in ons leven, zo wij in waarheid tot Gods volk behoren.

Tekst Psalm 94:14:

Want de Heere zal Zijn volk niet begeven, en Hij zal Zijn erve niet verlaten.

Uit onze tekst vernemen wij een kostelijke verzekering van de God des verbonds aan Zijn ware bondgenoten.

² "Uit den schat des woords", oktober 1957

- I. Die verzekering betreft Gods volk.
- II. Die verzekering heeft zulk een veelbetekenende inhoud.
- III. Die verzekering bevat zulk een rijke vertroosting.

I. Die verzekering betreft Gods volk.

Wie deze psalm gedicht heeft, is ons niet bekend. Ook wordt de tijd niet genoemd, waarin deze psalm vervaardigd is. Letten wij op de inhoud, dan doet het ons het naaste denken aan de tijd van Jeruzalems verwoesting onder de regering van Nebukadnézar. Dat het een bange en zware tijd geweest is, dat is gewis en zeker. Het was een tijd, waarin Gods volk leed onder 'de gruwel der verwoesting'. Het was onder de toelating Gods dat de niets ontziende vijand Gods erfdeel verbrijzelde. De weduwen en de vreemdeling werden gedood, en de wezen vermoord. 't Was een tijd, dat het scheen dat de vijand de overhand had en een vrije teugel had om te handelen naar zijn welgevallen.

Daarbij, de Heere hield Zich als verborgen voor Zijn erfdeel en scheen Zich de zaak van Zijn kerk niet aan te trekken. Het was zover gekomen, dat de vijand de Naam des Heeren lasterde en Zijn wetenschap, liefde en macht om Zijn volk te redden, loochende.

Zó ver was het gekomen, dat ook zelfs een deel van het volk Gods in moedeloosheid was weggezonden; dat zij op dezelfde wijze spraken als hun onderdrukkers deden. Hoe ver kan het soms komen met Gods kinderen onder de tuchtelingen des Heeren.

Zeker, het was ook in die dagen niet alles Israël, wat de naam van Israël droeg. En wat wordt het openbaar in de verdrukking van de kerk, dat het tijdgeloof geen wortel heeft en dat de uitwendige godsdienst de partij kiest van de vijanden.

Doch ook aan de andere kant, wat kan in zulke tijden het ware volk van God ook geslingerd worden. Het vlees onderwerpt zich de wet Gods niet, en het kan ook niet. Ons vlees wil aan geen nauwe banden. En de donkerheid kan zó groot zijn, dat wij het nut en het doel van de Goddelijke tuchting niet zien kunnen. Ja, nog sterker, de vraag kan wel rijzen, of het nog wel tuchtelingen Gods zijn uit liefde en tot ons welzijn. Het kan voor ons wel schijnen alsof alles aangelegd is op onze ondergang.

Vertrouwen in een land van vrede, dat is niet zo moeilijk; maar in de verheffing van de Jordaan! In zulke tijden wordt het wel openbaar hoe zwak van moed en hoe klein van krachten wij zijn. Wat is het bang onder de verbergingen van Gods aangezicht en wanneer wij vanwege onze zonden aan vele ellenden worden overgegeven. Het zijn tijden, waarin de vijand zijn scherpe pijlen afschiet op de zielen van Gods gunstgenoten, en alles in het werk stelt om hen te doen wankelen niet alleen, maar, ware het mogelijk, hen tot de wanhoop te brengen.

En nu in zulke tijden, wanneer de Heere met Zijn volk afrekent en het leven Gods op zulk een laag peil komt te staan, worden er wel eens vragen gedaan en uitdrukkingen vernomen, die nooit te voren in hun hart opkwamen en nooit door hun lippen werden geuit. Ja, vooral wanneer de Heere lange tijd op zich laat wachten en de in- of uitwendige tuchtelingen aanhouden, dan is het wel eens: "Wat zal ik nog langer op de Heere wachten?"

Niet alleen wanneer een kind des Heeren in het binnenste heiligdom heeft mogen verkeren, ligt satan op de loer, maar ook wanneer God Zijn aangezicht verbergt voor de Zijnen. Wat zijn dan de pijlen des satans scherp. Dan is het: "De benauwdheden mijns harten hebben zich wijd uitgestrekt."

Wat is soms de opstand groot en de tegenreden veel, eer het komt tot een recht aanvaarden van en ootmoedig onderwerpen onder de tuchtigende hand des Heeren HEEREN. Ja, het wordt wel openbaar, dat God Zelf ons daar moet brengen. Zo wij werden overgegeven aan onszelf, wij brachten ons in een verwoesting, waaruit geen herstel meer mogelijk was.

God tuchtigt Zijn volk niet uit lust tot plagen, of om hen te verderven, maar het is opdat zij Zijn heiligheid zouden deelachtig worden. God brengt Zijn volk in de smeltkroes opdat zij gelouterd en gereinigd zouden worden van alle besmettingen des geestes en des vlees. Wij moeten maar sterven aan onszelf en ontdaan worden van al datgene, wat God mishaagd. Wij moeten leren om voorzichtig en omzichtig te wandelen, steeds nauwer en inniger aan de Heere verbonden worden. Wij moeten alles kwijt, alle roem in het vlees en in onszelf, opdat wij nergens in zullen roemen dan alleen in het kruis van de Heere Jezus Christus.

In die diepe wegen en afgronden, waar God ons in leidt, ja in de vertwijfelingen, waarin we soms worden gebracht, beoogd de Heere, dat wij niet hooggevoelende zullen zijn, maar vrezen. God is zulk een jaloers God op Zijn eer, Die Zijn eer niet deelt met anderen, noch Zijn lof geeft aan de gesneden beelden.

En nu is het Gods gewone weg met Zijn volk om hen van de ene strijd te brengen in de andere, en van de ene diepte in de andere, opdat zij hun betrouwen geheel en alleen op God zullen stellen, en geen andere goden voor Zijn aangezicht zullen hebben.

God rust niet voor en voordat Hij Zijn doel bereikt heeft in de tuchtigingen met Zijn volk, omdat Hij Zijn eer en hun zaligheid op het oog heeft. Gods kinderen mogen het Zich een voorrecht achten om getuchtigd te worden. De Goddelijke kastijding is een bewijs van Gods liefde tot hen, en alzo dat zij tot kinderen Gods zijn aangenomen. 'Die de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geselt een iegelijk zoon, die Hij aanneemt'. God gebruikt soms de goddelozen om Zijn volk te tuchtigen en op hun plaats te brengen, doch straks wordt die roede door God weggeworpen. Dan rekent God met hen af en wordt Gods gerechtigheid aan hen verheerlijkt tot hun eeuwig verderf. Gods volk komt niet om onder de tuchtigingen of onder de beproevingen van het leven. Gods liefde is van eeuwigheid en tot in eeuwigheid. Zijn trouw is onwankelbaar en Zijn genade zal tot in der eeuwigheid blijven, Psalm 89: 1.

In onze tekst hebben wij een zekere en troostrijke waarheid, waarop Gods kinderen, hoe zwaar en lang zij ook beproefd worden, zich met volle vergewissing mogen verlaten. "*Want de Heere zal Zijn volk niet begeven en Hij zal Zijn erve niet verlaten.*" Dat woord bevat, gelijk wij het al opmerkten, een kostelijke verzekering. Voor alle mensen? Nee, daar wordt in deze tekst een duidelijke separatie gemaakt tussen de wereld en de ware kerk Gods. Een separatie, die haar grond heeft in het soevereine welbehagen van de soevereine God. Met nadruk spreek ik van de ware kerk Gods, omdat de kerk ook een zichtbare openbaring heeft in dit leven. En wat die zichtbare openbaring betreft, kunnen wij niet zeggen, dat alle gedoopten en allen die belijdenis van de waarheid deden, geschreven zijn in het boek des levens des Lams. De scheidslijn van verkiezing en verwerping loopt dwars door de kerk heen.

Die Goddelijke verzekering betreft *Zijn volk en Zijn erve*. Alle mensen waren in Adam begrepen als verbondshoofd, maar ook alle mensen zijn in Adam gevallen toen hij het verbond der werken verbrak. Dus uit het gevallen geslacht van Adam heeft God mensen verkoren? Sommige mensen stellen dit. De vraag is vanzelf voor ons: wat leert Gods Woord?

Wat hebben de engelen gezongen in Bethlehems velden? "Ere zij God in de hoogste hemelen. Vrede op aarde; in de mensen een welbehagen."

De Heere Jezus Zelf dankte Zijn Vader in Matth. 11 beide voor de verkiezing en voor de verwerping. "Ja Vader, want also is geweest het welbehagen voor U." En dat welbehagen is toch van eeuwigheid.

En om niet meer teksten te noemen, denk maar aan hetgeen wij lezen in Rom. 9: 11-16: "Want als de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve; niet uit de werken, maar uit de Roepende. Zo werd tot haar gezegd: De meerdere zal de mindere dienen. Gelijk geschreven is: Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat. Wat zullen wij dan zeggen? Is er onrechtvaardigheid bij God? Dat zij verre. Want Hij zegt tot Mozes: "Ik zal Mij ontfermen diens Ik Mij ontferm, en zal barmhartig zijn die Ik barmhartig ben. Zo is het dan niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods."

Het is Gods doel geweest van eeuwigheid Zijn Goddelijke eer en deugden op het allerluisterrijkst naar buiten te openbaren. Het heeft Hem behaagd, naar Zijn Goddelijke wil, door de diepte van de val heen Zichzelf in en door Christus te verhogen in een zeker deel van Adams zonen en dochteren. De val blijft, op zichzelf beschouwd, de grootste misdaad die er ooit gepleegd is, snode ondankbaarheid tegenover de Schepper van hemel en aarde, moed- en vrijwillige ongehoorzaamheid tegenover die God, Die met Adam het verbond der werken oprichtte en Die de mens niet anders deed dan goed. God heeft de val gewild, maar niet gewerkt.

Vandaar dat de Vader in de raad des vredes met Zijn Zoon een verbond sloot; het verbond des vredes. De kerk is in Christus uitverkoren van vóór de grondlegging der wereld. En in dat verbond heeft de Vader Zijn uitverkorenen ook aan Zijn Zoon gegeven. "Eis van Mij - zo sprak de Vader nadat die Knecht des Vaders de eis des Vaders had ingewilligd - en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting", Psalm 2.

En wat heeft de Zoon als Borg en Middelaar in de eeuwigheid gedaan? Die kerk uit de hand Zijns Vaders ontvangen en met blijdschap verklaard: "De snoeren zijn Mij in liefelijke plaatsen gevallen, ja een schone erfenis is Mij geworden." Dat is nu de zuivere grondslag der zaligheid. Het is alles tot verheerlijking van de soevereiniteit Gods, waar alles van de mens voor eeuwig buiten valt, en dat volk anderzijds zalig wordt omdat God het heeft gewild, en zo, dat God in Zijn recht eeuwig wordt verheerlijkt.

In Adam hebben wij ons van God losgescheurd, God de scheidbrief gegeven en onszelf overgegeven aan de vorst der duisternis, en ons verkocht om kwaad te doen. Maar o eeuwig wonder van genade, satan met al zijn geweld en verzoeking, maar ook de mens met al zijn vijandschap en snode ondankbaarheid, heeft Gods eeuwige wil en raad niet kunnen verbreken. De oude kerk zingt met zoveel blijdschap in Psalm 33:

*Wat Hij eens besluit 't Zijner ere,
Zal zonder hindering voortgaan.*

God heeft Zijn volk van eeuwigheid liefgehad en vrijwillig liefgehad. Nee, daar was van nature geen onderscheid. Wij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods. Daar is geen uitnemendheid van de één boven de ander. Maar God heeft onderscheid gemaakt daar, waar geen onderscheid was. Wij staan allen schuldig tegenover Gods recht; wij zijn allen diep verdorven en rampzalig. Allen liggen wij onder Gods toorn en gramschap, onder de vloek der wet en het oordeel des doods. Doch de Vader heeft Zijn Zoon verordeneerd en geschonken, en de Zoon is met Zijn hart borg geworden om tot God te genaken. God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende.

O dat eeuwige wonder, dat God nu in en door Christus dat volk weer terugkrijgt, en dat volk door de tussenkomst van die Verlosser verlossing door Zijn bloed van al hun misdaden, naar de rijkdom Zijner genade, maar ook herstelling in de gemeenschap Gods bekommt. Nu spreekt God van Zijn volk, van dat volk, dat Hem toebehoort, van die erve, die Zijn eigendom is. Zij zijn dat van eeuwigheid krachtens de besluiten Gods. Zij worden dat in de tijd door de koping en verlossing van Christus. De Vader heeft Zijn Zoon gesteld, naar Hebr. 1: 2, als *een Erfgenaam van alles*. En nu heeft die grote Erfgenaam die erfenis ontvangen, om die erfenis weer tot God terug te brengen en eenmaal te zeggen: "Ziet hier Ik en de kinderen, die Mij de Heere gegeven heeft." Maar niet minder in de tijd des welbehagens, door de onweerstaanbare bediening en werking des Heilige Geestes, Die hen daartoe bewerkt en bewerkt.

"Een volk, tot Zijne dienst bereid" (Psalm 100: 2).

Zij worden hier, zoals ook op andere plaatsen in de waarheid, *Zijn volk, Zijn erve* genoemd.

"Zijn volk", omdat het niet maar enkele mensen zijn, maar een grote menigte. De Heere had tot Abraham gezegd, dat zijn zaad zou wezen als de sterren des hemels en als het zand, dat aan de oever der zee is, wat niet te tellen is. Doch ziende op de grote massa mensen, die de wereld bewonen, dan is het maar een klein kuddeke. Maar toch zegt de waarheid, dat het in het eind der eeuwen, wanneer alle uitverkorenen van onder de vier winden des hemels zullen samen vergaderd zijn, het zal zijn een schare, die niemand zal kunnen tellen.

Het wordt "een volk" genoemd vanwege hun nauwe vereniging. Allereerst vanwege de nauwe vereniging door het geloof met de Heere Jezus Christus. Zij zijn, als ranken in de wijnstok, zo nauw met Hem verenigd. Die vereniging is door de band des Geestes, die onverbrekkelijk en eeuwig vast is.

Zij zijn verenigd met elkander door de band der liefde, met geestelijke banden, die veel sterker zijn dan de banden des bloeds. Zij zijn uit God geboren en daarom hebben zij elkander zo lief. Zij zijn de Goddelijke natuur deelachtig, hebben hetzelfde geloof ontvangen en dezelfde dierbare beloften zijn hun geschonken.

Het is "een volk", omdat zij dezelfde wetten, voorrechten en werkzaamheden hebben. Het is "één lichaam."

Zij hebben ook dezelfde Koning. De Vader heeft van eeuwigheid Zijn Zoon gezalfd tot Koning over Sion, de berg van Gods heiligheid.

Zij worden genoemd "Zijn erve", omdat God hen tot Zijn eigendom aangenomen heeft; omdat Hij hen boven andere volken en mensen zegent en beweldadigt. Het heeft die eeuwige Jehovah behaagd hen te brengen onder de band des verbonds. Omdat Hij hen gedurig bezocht met Zijn heil, en hun alles schenkt wat zij tot het leven en de gelukzaligheid van node hebben.

Zijn nauwe zorg gaat over hen naar ziel en lichaam beide. Zijn ogen zijn dag en nacht open over hen. Hij bewaart hen als het zwart Zijns oogappels. 't Is Zijn volk en Zijn erve. Omdat de Vader uit enkel liefde hen heeft uitverkoren. Omdat de Zoon hen met Zijn bloed gekocht heeft. Omdat de Heilige Geest hen geheiligd en verzegeld heeft. Omdat God hen behandeld als Zijn volk en als Zijn dierbaar en kostelijk erfdeel. Hij omtuint hen, Hij kastijdt hen, Hij bewaart hen, Hij verzorgt hen. Hij loutert en beproeft hen, maar Hij zegent en troost hen ook. Het wordt in alles openbaar, het grote onderscheid tussen de wereld en het volk Gods. Zij liggen onder Zijn bijzondere voorzienigheid en zij worden in Zijn kracht bewaard tot de zaligheid en tot de heerlijkheid.

O wat een eeuwig wonder, tot dat volk en tot die erve te mogen behoren. Wij waren

kinderen des toorns gelijk al de anderen, zegt de apostel Paulus, In onze dagen zijn er duizenden en tienduizenden, die zichzelf maar bij dat volk voegen en het recht zich aanmatigen door te zeggen, dat zij bij die erve behoren. Helaas, zij kunnen geen andere gronden opgeven dan doop, belijdenis en avondmaal gaan. Daarmede zal echter de arme mens voor eeuwig bedrogen uitkomen. Die gronden zullen ons bij de dood ontvallen. Zij zijn geen waarborg voor de eeuwige zaligheid.

Nee, daar zal wat anders gekend en beleefd moeten worden, zullen wij kunnen verklaren, dat wij tot dat volk des Heeren behoren en deel hebben in de erve der heiligen in het licht.

Wij moeten van dood levend gemaakt worden, en als vijanden met God verzoend worden door de dood Zijns Zoons. Een Goddelijke genade moet in ons worden verheerlijkt door de kracht des Heilige Geestes.

Van korps veranderen, dat is niet genoeg; wij moeten van koning veranderen. Uit de macht der duisternis verlost worden en overgezet in het Koninkrijk van de Zoon van Gods eeuwige liefde; uit de dood geroepen worden tot het leven. En dat geschiedt wanneer wij door Gods Geest worden wedergeboren, van Adam afgesneden en in Christus ingelijfd, om Hem en Zijn weldaden deelachtig te worden; de doorleving en de toepassing van die verzoening met God, die teweeggebracht is door Christus Jezus. Dan ontvangen wij de vrijspraak van schuld en straf, maar ook het recht tot het eeuwige leven. Wij hebben nodig de aanneming tot kinderen, door welke wij roepen: "Abba, Vader."

Eén van onze oudvaders schreef, dat de eerste genade daarin bestaat, dat wij genade van God ontvangen, doch de tweede genade, dat wij bewustheid verkrijgen voor ons eigen hart, dat wij genade ontvangen hebben. En wat wordt het openbaar, dat niemand een ding kan aannemen, tenzij het hem uit de hemel gegeven zij.

Van alle zijden staan wij toch machteloos en krachteloos, en ook in zonderheid wat de bevestiging betreft, die moet God Zelf toch door Zijn Geest schenken, al is het ook waar wat de apostel Petrus schreef, 2 Petrus 1: 10: "Broeders, benaastigt u om uw roeping en verkiezing vast te maken, want dat doende zult gij nimmermeer struikelen."

Vele zielen hangen als tussen hemel en aarde en gaan soms vele jaren als "naamlozen" over de aarde. Nee, het is geen rekensommetje, dat we het één met het ander maar optellen en dan de conclusie maken: "Ik ben bekeerd; ik ben een kind des Heeren." Vraagt het maar aan dat onopgeloste volk bij al wat zij mochten ervaren, hoeveel twijfel en vrees gedurig hun hart vervult en aan wat een slingeren zij onderworpen zijn.

Ja, er zijn mensen, die jaren leven op hun bekering, doch in dat leven ontbreken de oefeningen des geloofs en zij zijn niet vruchtbaar voor zichzelf, maar ook niet voor anderen. Het is een onprofijtelijk leven, wanneer wij onszelf behelpen met licht en gezicht van Christus, en dat heeft zijn oorzaak daarin, omdat de wet weinig kracht doet. Vandaar is er ook zo weinig kennis van Christus bij veel levendgemaakte zielen. Wij hebben niet in een ander uiterste te vallen, dat wij alles gaan ontkennen, de dag der kleine dingen verachten; doch het is een voorrecht wanneer er een levendige bekommring en werkzaamheid mag zijn om tot de volmaaktheid voort te varen, om alles te verliezen en Christus te gewinnen. Om een plaats te ontvangen, beter dan der zonen en der dochteren. Alle grond te verliezen, met onszelf om te komen en verloren te gaan, om de zaligheid alleen in God drie-enig te mogen vinden en de verzekering daarvan door de Heilige Geest te ontvangen. Dan zullen wij bij ogenblikken roemen in God door Christus; ons verblijden in dat eeuwig welbehagen en in de onveranderlijke vastigheid van dat verbond, dat van geen wijken en wankelen weet. "Het vaste

fundament Gods staat, hebbende deze zegel: De Heere kent degenen, die Zijnen zijn; en die de Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid."

II. Die verzekering, in onze tekst gegeven, heeft zulk een veelbetekenende inhoud.

Dat volk en "die erve" ligt voor Gods rekening. Aan dat volk en aan "die erve" heeft God Zijn beloften verpand; die beloften, die in Christus Jezus ja en amen zijn, Gode tot heerlijkheid. Aan dat volk en aan die erve schenkt God Zichzelf kwijt. Zij zijn het voorwerp van Zijn welgevallen, van Zijn liefde, van Zijn zorg, van Zijn genade, van Zijn vrije ontferming.

Zijn verbondsliefde en verbondstrouw openbaart Hij niet alleen aan hen, maar bevestigt Hij ook aan hen, over hen en in hen. Onze tekst spreekt daar op zeer duidelijke wijze van. "Want de Heere zal Zijn volk niet begeven, en Hij zal Zijn erve niet verlaten."

Wanneer het God behaagt Zijn volk te trekken met de koorden Zijner eeuwige liefde, dan ontvalt hun alles waarop zij hun betrouwen gesteld hebben. De wereld vergaat voor hen en ontvalt hun. Zij moeten verlaten hun volk en huns vaders huis. De onvoorwaardelijke eis is: "Mijn zoon, geef Mij uw hart." Hoe zwaar dit ook is, op zichzelf beschouwd, door de onweerstaanbare kracht en overwinnende genade van de Heilige Geest wordt dit een vanzelfsheid. God maakt Zijn volk gewillig en zij zijn gewillig op de dag van Zijn heirkraft. God neemt hun hart in en zij geven hun hart en leven aan Hem over. "Zijn juk is zacht en Zijn last is licht."

Zij mogen proeven en smaken, dat de Heere goed is. O, de goedertierenheden Gods zijn beter dan dit leven, en met onverbreekbare banden worden zij aan God en Zijn dienst gebonden. Terug kan dat volk niet meer. De genadegiften en de roepingen Gods zijn onberouwelijk. Terug willen zij niet meer. Zij zijn de Heere toegevoegd met een eeuwig verbond, dat niet zal worden vergeten. De Goddelijke banden, die om hun ziel gelegd zijn, zijn door geen duivel, wereld en zonde te verbreken. Gods kinderen nemen hun weg op in het licht, maar zij moeten die weg menigmaal in het donker uitleven. Gods weg met de Zijnen is in het heiligdom en Zijn pad door diepe wateren; Zijn voetstappen worden niet gekend. De weg, die ten hemel voert, is smal, al komen er ook ogenblikken, dat die weg wel eens ruim is, wanneer God Zijn volk in de ruimte en in het licht plaatst. Zeker, het licht is voor de rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechte van hart. Desniettemin staande, het is hier voor Gods volk een weg van afbreken en sterven; een weg, die zo geheel anders is dan dat zij het zich hebben voorgesteld. Hoe smartelijk en pijnlijk het ook vaak is voor vlees en bloed, het is zulk een profijtelijke en aanbiddelijke weg. Het gehele doel van die weg is om van alles af te zien, alles te verliezen, maar Christus te gewinnen en God over te houden. God beoogt Zijn eer, maar ook de zaligheid van Zijn volk. Daarom behaagt het God Zijn volk in zulke wegen te leiden, dat alles hun begeeft en dat alles hen verlaat.

"Vaak zijn het voor ons donkere en soms zulke raadselachtige wegen, langs welke de getrouwe Jehovah Zijn volk en Zijn erve leidt; maar toch, het is alles vol van Goddelijke wijsheid en niet anders dan liefde Gods, wat hier soms reeds erkend mag worden, maar wat toch zeker tot in alle eeuwigheid zal worden bewonderd.

Toen Jakob voor Farao stond in de avond van zijn leven, verklaarde hij:, Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijner vreemdelingschap geweest", Gen. 47.

En het was de ervaring van Mozes in Psalm 90, dat het uitnemendste van dit leven moeite en verdriet is.

Ja, de Heere Jezus heeft Zijn volk geen hemel op aarde beloofd, maar wel in Zijn afscheidsrede tot Zijn discipelen gezegd: "In de wereld zult gij verdrukking hebben", Joh. 16: 33. "Veel rampen zijn der vromen lot", Psalm 34.

Zeker, daar is ook te die opzichte een groot onderscheid tussen de één of de ander van Gods kinderen. Elk krijgt er zóveel van als de hoogste Wijsheid het nodig en nuttig keurt. Toch moeten zij allen ondervinden, dat het hier een huilende wildernis is, een woestijn vol rampen, wederwaardigheden en teleurstellingen.

Ook de wereld moet ontvallen. Al is de wereld vergaan voor Gods volk door water in de eerste overtuiging, de wereld van binnen moet door vuur verbranden. Wat heeft de wereld vaak nog een grote plaats in hun hart; wat liggen zij er soms onder bedolven. O, die aardsgezinde natuur, die zich maar vast wil klemmen aan de wereld, die toch vergaat met al haar begeerlijkheden.

En ook in deze spaart God geen vlees en bloed. Zij zeggen wel eens met Jakob: "Al deze dingen zijn tegen mij"; maar toch gaat God door.

Soms moeten dierbare betrekkingen, waar wij het hart op gezet hebben, ons ontvallen. En al laat God ze in het leven, dan kan er zo veel mee plaats hebben, dat ons leven er onder verteert. Denkt maar eens aan Adam en Eva met hun Kaïn, die zijn broeder doodsloeg. In wat een engten, uit- en inwendig, kwam Jakob met Simeon en Levi. Wat een verdriet was Absalom voor David, dat zijn leven raakte tot aan het graf. Hebben wij ons hart te veel gezet op het goed dezer aarde, God ontnemt ons soms alles op één dag, gelijk het bij Job gebeurde. O, wat een wegen heeft de Heere om Zijn volk te spenen aan al het vergankelijke en ondermaanse, opdat hun betrouwen geheel en alleen zal zijn op de Heere.

Doch niet alleen uitwendig zijn er soms zulke diepe wegen, doch inzonderheid inwendig en geestelijk, waardoor vlees en bloed, waardoor wij zelf gekruisigd en gedood moeten worden.

Mozes moest Aaron verliezen door de dood. David moest Jonathan kwijt raken, en Eliza zijn heer Elia zien heenvaren naar de hemel.

Gods volk komt alleen op de wereld te staan. Heman moest in Psalm 88 zelfs door zulke diepten, dat hij klagen moest: "Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan; en mijn bekenden zijn in duisternis."

De Heere Jezus scheidde lichamelijk van Zijn discipelen op de Olijfberg, en de gemeente van Eféze, die met zulke innige banden gebonden was aan Paulus, heeft wenende afscheid van hem genomen, in de wetenschap, dat zij zijn aangezicht niet meer zien zouden. Hoe smartelijk het ook is, toch is het als een voorrecht te achten, wanneer er zulke liefdebanden verbroken moeten worden. 't Is beter dan hetgeen ik eens hoorde van een ouderling, die tot zijn leraar zei, toen deze een beroep had gekregen: "Wanneer u het aanneemt, dan zijn er twee blij; namelijk de gemeente, die u roept, want zij begeren u, maar ook wij, want wij willen u graag kwijt."

Wij kunnen nauwe en innige zielsvrienden moeten missen, of leraars, die tot zulk een rijke zegen voor ons geweest zijn als een middel in Gods band, wier plaats in ons leven en hart eigenlijk nooit meer vervuld wordt.

Wij lezen in de waarheid van die drie voorname helden van David, en dan volgt er nog wel een lijst van andere helden, doch dan staat er zo opmerkelijk, dat zij niet kwamen tot de eerste drie. En dat wordt onder Gods kinderen en in Gods kerk soms ook waargenomen. Wij hebben geen afgoderij te bedrijven en mensen te verheerlijken, doch mogen de grote genade en gaven, aan sommigen geschonken, wel erkennen.

Van Jakobus, Cefas en Johannes werd ook gezegd in Gal. 2: 9, *dat zij geacht werden in de gemeente als pilaren*. Wat laten dezulken, wanneer zij Gods raad hebben uitgediend en uit de strijdende kerk worden overgebracht in de triomferende, grote lege plaatsen achter. Het is Schriftuurlijk, wanneer over dezulken, wanneer zij ontvallen, rouw bedreven wordt. Persoonlijk is het een weldaad wanneer wij hen in

God kwijt mogen worden en des te nauwer verbonden worden aan die gezegende en aller-voortreffelijkste Heere Jezus, Die blank en rood is en de banier draagt boven tienduizend. Zijn jaren zullen nimmer ophouden. Hij is gisteren, heden en tot in eeuwigheid Dezelfde, Hebr. 13: 8. Hij is die Vriend, Die te allen tijde lief heeft, en die Leraar, Die nooit verzwakt, Die nimmer ontvalt, doch Die met Zijn kerk blijft tot aan de voleinding der wereld.

Dat alleen kan troosten en sterken in alle droefheid en gemis. Soms keurt de Heere het ook wel eens nodig, dat Hij van onze vrienden of leraars wegneemt, omdat er te veel vleselijke liefde tussen zit, en omdat wij te veel afgoderij met elkaar bedrijven. Het wordt maar steeds openbaar, dat wij aan de ene zijde bewaard moeten worden voor verachten, en aan de andere kant voor verafgoden van elkaar. God heeft overal Zijn wijze bedoelingen mee.

Hier neemt alles een einde, maar voor Gods kerk, die verordineerd is tot het eeuwige leven, blijft die onwankelbare vastigheid: "Van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt gij God", Psalm 90: 2. En nu in ons eigen persoonlijke leven moeten wij door wegen en paden, dat alles ons begeeft en alles ons verlaat.

Onze natuur zoekt rust, doch op een verkeerde plaats en in een verkeerde weg. En daarbij, het geloof moet beproefd worden, gelijk de waarheid het ons duidelijk leert.

Uit alle valse rust moeten wij uitgedreven worden, om de rust voor onze ziel alleen in God door Christus te vinden. Alleen in de beproeving van het geloof wordt het openbaar hoe sterk ons geloof is. En in de strijd des levens pas bemerken wij hoe zwak van moed en klein van krachten wij zijn, maar ook dat in de Heere HEERE gerechtigheden en sterkten zijn.

't Is een oefenschool om onderwezen te worden wat het inhoudt om uit genade zalig te worden, en dat God alleen onze zaligheid is. Eigen krachten te verliezen, dat wordt alleen op Jezus' school geleerd. Alle roem van het schepsel moet vergaan en uitgebrand worden, opdat God alleen de eer van Zijn eigen werk zal krijgen. Gods volk wordt zeker zalig, maar toch moeten zij het leren, dat de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt. God wendt Zich alleen tot het gebed desgenen, die gans ontbloot is. O, wat is het een grote weldaad, dat wij er onszelf eens voor over hebben en volkomen ook in deze met de wil Gods zijn verenigd. Onze wil in alle opzichten en op allerlei gebied verslonden in de wil Gods. Verenigd en verblijd, zowel met de genietingen als met de onthoudingen. Ons onvoorwaardelijk overgeven aan de wil Gods, aan de raad Gods en aan de leidingen Gods, gelovende, dat alle dingen zullen medewerken ten goede en dat het wegen zijn, waarvan in het eind zal blijken, dat God Zich niet vergist heeft, maar Zijn doel bereikt heeft. De goudsmid en de zilversmid blijven zo lange tijd bij de smeltkroes zitten, totdat alle schadelijke bestanddelen en schuim van het edel metaal is, dat zij hun eigen beeld er in zien. Zo doet de Heere met Zijn volk ook. Daarom brengt God Zijn volk in het vuur der beproeving en in de wateren der verdrukking. Hij schenkt hun innerlijk de Geest des oordeels en der uitbranding, om uitgebrand te worden van alles wat van henzelf is. En in de wateren van verdrukking brengt God Zijn volk, opdat wegspoelen zal datgene, wat van de mens is.

In de weg van overtuiging begeeft en verlaat God Zijn volk niet, hoe benauwd het soms ook moge zijn. In de weg van ontdekking houdt Hij hen staande, wanneer God met Zijn heilig recht in hun ziel komt en hun ongerechtigheden ordentelijk voor ogen gesteld worden. Hij laat hen niet in de wanhoop verzinken, wanneer zij met alles aan het eind gebracht worden en Christus leren kennen als het einde der wet tot rechtvaardigheid een iegelijk, die gelooft. In de Goddelijke vierschaar, waar God Zijn recht handhaaft en bevestigt, treedt die grote Hemeladvocaat op om te pleiten en te eisen op

grond van Zijn aangebrachte gerechtigheid, op welke grond ook alleen God Zijn volk vrijspreekt en vrijstelt.

Maar ook in de verdere oefeningen des levens, in de weg der heiligmaking, ondersteunt Hij hen. O, wat een donkerheden en duisternissen kunnen hun ziel vervullen.

Wat een scherpe en vurige pijlen des satans kunnen op hen worden afgeschoten. Soms wankelen de fundamenteën. Met de vreselijkste dingen kunnen zij aangevallen worden. En dan die kwellingen van de vorst der duisternis bij dagen en bij nachten, waardoor zij in de uiterste engten gedreven worden. "Met een doodsteek in mijn beenderen - zo sprak David - honen mij mijn wederpartijders, als zij de ganse dag tot mij zeggen: waar is uw God?" Ja, het kan onder de toelating wel zó ver komen, dat wij vrezen, dat we onszelf bedrogen hebben voor de eeuwigheid; dat wij vrezen straks nog in een eeuwige nacht onder te zullen gaan. Dat wij de zonde tegen de Heilige Geest gedaan hebben. Soms worden de godslasterlijkste dingen in ons hart geworpen, dat ons lichaam er van beeft en onze ziel in ons siddert. We kunnen soms innerlijk zó geplaagd worden en gejaagd, dat wij zijn als een voortgedreven zee, die niet rusten kan. Soms aangezet tot de droevigste zonden, waar wij van schrikken. Soms kan de satan ons zoveel voorspiegelen, dat alles als een bespotting wordt in ons. Ja, de duivel heeft een grote macht, en wanneer God Zelf bij Job de bepaling niet gemaakt had: "Alleenlijk verschoon zijn leven", dan was die lijder der oudheid zeker verscheurd geworden en dan zou al Gods volk zekerlijk omkomen. Hoe meer zij in aanraking met satan en met zijn hels geweld komen, hoe voorzichtiger zij er over gaan spreken. 't Is geen vijand, die licht geacht kan worden.

En dan dat inleven van onze diepe val in Adam. Wat houdt die val toch in, en nooit, nooit komen wij het hier te boven. Al vergeeft God om het bloed Zijns Zoons de schuld der zonde, de smet blijft ons aankleven zo lang wij hier op aarde zijn. En die overblijvende verdorvenheden kunnen zulk een kracht ontwikkelen, dat wij soms schrikken van onszelf. Wat worden wij vaak gevangen genomen door de wet der zonde, die in onze leden is. O, al worden wij uitwendig door God bewaard, maar wat komen wij inwendig gedurig in grote verwoestingen, verbergingen van Gods aangezicht, dat de vrede van ons hart geroofd wordt en de vrije gelovige toegang tot Gods troon wordt versperd.

Met oude bevindingen en vroegere ervaringen kunnen we onszelf ook niet behelpen. Wij proberen het soms wel, doch het leven is er uit, en het heeft wel plaats, dat wij zelfs met ons verstand er ook niet meer bij kunnen komen.

En dan tenslotte, wat moet Gods volk het beleven, dat zij uit en van zichzelf geen stap meer kunnen doen. Geen goede gedachte meer kunnen vormen, en geen verkeerde gedachten kunnen afbreken. Wat kan het alles ver wegzinken. De eerste liefde, verlaten, in het dorre wonen, niet verblijd en niet bedroefd; en dan zulke andere tijden beleefd. O, die verre afstand tussen God en hun ziel, en dan niet tot God te kunnen komen en niet onder God te kunnen bukken. Gods stem niet meer te herkennen, gelijk Eli, en met Simeon in de gevangenis te zitten; en dat alles eigen schuld, eigen schuld. God verlaten te hebben, Hem de rug toegekeerd, hun eigen weg en pad gekozen. O, wie zal het uitdrukken, hoe ver het soms weg kan zijn. Ja, wat nog erger is, zo behoefteloos, lusteloos, indrukkeloos en betrekkingloos over de aarde te zwerven. Dan kunnen er wel ogenblikken aanbreken, dat zij het moment afwachten, dat God afscheid van hen zal nemen en nooit een blijk van Zijn gunst meer zal schenken. Ja, mensen, al wat een van God bekeerd mens meer wordt dan een onbekeerde in zichzelf, is hij te veel.

Hij moet zondaar worden, maar ook zondaar blijven, en als een zondaar naar de

hemel, die nergens in roemen zal dan alleen in het kruis van de Heere Jezus Christus. O, Gods doel is niet anders dan door al die wegen van ontblotende en armmakende genade Zichzelf te verheerlijken en te verhogen, opdat zij, walgende van zichzelf, alleen aan God genoeg zullen hebben en zich in Christus en in Zijn gerechtigheid al de dag zullen verheugen, gelijk wij dat nu samen zingen uit Psalm 89: 7:

*Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort!
 Zij wand'len, Heer', in 't licht van 't Godd'lijk aanschijn voort.
 Zij zullen in Uw Naam zich al de dag verblijden.
 Uw goedheid straalt hun toe, Uw macht schraagt hen
 in 't lijden; Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen,
 Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw woord verhogen.*

III. Die verzekering bevat zulk een rijke vertroosting.

En nu voor dat volk, dat met zichzelf en met alles wat zij doorleefd hebben, er buiten is gezet en er buiten valt, is het zulk een troostvolle verzekering, wat wij hier lezen in onze tekst: "Want de Heere zal Zijn volk niet begeven en Hij zal Zijn erve niet verlaten", gelijk wij nu in onze derde hoofdedachte nader wensen te bezien.

Wat dan ontvalt, wat teleurstelt, wat verlaat, wat wij los moeten laten en hoe ontrouw wij zelf ook zijn, de getrouwe Verbonds-Jehovah begeeft en verlaat de Zijnen niet en nooit. Dat is omdat Zijn liefde van eeuwigheid tot eeuwigheid is. Het is gelijk de dichter zong:

*Zijn trouw en waarheid houdt haar kracht
 Tot in het laatste nageslacht.*

De bewegende oorzaak ligt in God de Vader, Wiens goedertierenheid van eeuwigheid tot eeuwigheid duurt.

De verdienende oorzaak ligt in God de Zoon. Hij heeft troon en kroon verlaten en kwam in de gestalte van een dienstknecht hier op aarde. Hij kwam om Gods recht te voldoen, om de wet te vervullen, om de schuld te betalen, om door Zelf in de dood te gaan, dood- en doemschuldige Adamskinderen van de dood en het verderf te verlossen. Hij is van God verlaten geweest in de drie-urige duisternis, om verlaters van God weer terug te brengen, en te bewerken door Zijn volkomen offerande, dat zij nooit meer van God verlaten zouden worden. Die Gezegende des Vaders is al Zijn volk een oorzaak van eeuwige zaligheid geworden.

En God de Heilige Geest is de bewerkende oorzaak van de zaligheid Zijns volks in Zijn toepassende bediening. De Heilige Geest is het immers, Die aan 's Heeren volk gegeven wordt, hen door een waar geloof Christus en al Zijn weldaden deelachtig maakt, hen troost en in der eeuwigheid bij hen blijft. Die lieve Heilige Geest ondersteunt dat volk en die erve in de grootste en bangste noden. Hij ondersteunt hen met de Goddelijke beloften en maakt hun indachtig alles wat Christus tot hen gesproken heeft. Hij versterkt hun geloof, Hij verlevendigt hun hoop en verwakkert hun liefde.

En nu wordt hier verzekerd in deze tekst door die God, Die niet liegen kan, de duurzaamheid van Zijn tegenwoordigheid en hulp in alle omstandigheden en in alle gelegenheden, waar Gods volk inkomt of wordt geplaatst. Dus hoe onwaardig ook in zichzelf, hoe zwaar de strijd ook is en hoe groot hun machteloosheid, zij kunnen altijd op Hem rekenen. Hij zal hun Zijn bijstand nooit onttrekken.

Nee, niet altijd gevoelen zij Zijn gevoelige tegenwoordigheid, maar toch is Hij hun steeds nabij, gelijk Hij beloofd heeft. Sion moge klagen in moedeloosheid en twijfel:

"De Heere heeft mij vergeten, en de Heere 'heeft mij verlaten"; doch al zou een moeder haar zuigeling vergeten, zo verzekert de Heere, dat Hij de Zijnen nooit vergeten zal. In beide Zijn handpalmen heeft Hij hen gegraveerd, en hun muren zijn steeds voor Hem, Jesaja 49: 14-16. De geleerden zeggen, dat er in de grondtaal van de Bijbel staat: "Want de Heere verstoot Zijn volk niet, en verlaat Zijn erfdeel niet."

Der goddelozen ondergang is onafwendbaar, maar God stelt Zijn oneindig machtsvermogen in dienst van Zijn volk. Die getrouwe Jehovah heeft in het brandende braambos Zelf verklaart tot bemoediging van de Zijnen: "Ik zal zijn Die Ik zijn zal." Hij is de Allerhoogste over de gehele aarde, de Almachtige, Wiens macht niet beperkt kan worden.

Hij is de Algenoegzame, Wiens goedheid is tot in de bovenste wolken. Hij is de Getrouwe en de Onveranderlijke, Die nooit laat varen de werken Zijner handen.

Hij heeft gezegd: "Ik zal opnemen, Ik zal dragen, Ik zal redden." Hij heeft het gedaan en Hij zal het doen tot het einde toe. Zeker, donkere wolken kunnen van alle zijden samenpakken, doch de Heere bewaart Zijn volk.

Onder de toelating kan de zielsstrijd hoog, zeer hoog gaan, dat wij nimmer in ons leven hebben kunnen denken, dat de vijand zulk een kracht kon ontwikkelen; maar God staat er boven. Het is toch altijd maar: tot hiertoe en niet verder. Door de zwaarste stormen in de natuur worden de wortels van de bomen des te vaster in de grond vastgemaakt. De bladeren van belijdenis kunnen wel afvallen, en de boom zó gehavend, dat de takken scheuren en verward door elkaar op de grond liggen, ja overal heen geslingerd worden; maar de tronk en de wortels blijven in de grond. Davids huis, hoe vervallen ook, was wel een afgehouden tronk, maar geen uitgehouden tronk. En na zoveel eeuwen kwam Christus als een rijtje en een scheut te voorschijn om vrucht voor te brengen, ten spijt van de hel, ja tot ondergang van de hel.

En zo zal het ook zijn met allen, die de wortel der zaak deelachtig zijn en in Christus zijn begrepen. De vijand van hun ziel zal het nooit winnen. Sions eeuwige Koning zal het laatste woord hebben. Hij brengt hen door dit moeitevolle leven heen. Hij ondersteunt hun zwakke schreden. Hij geeft hun moed en krachten. Ja het gebeurt, dat in de diepste wegen dat volk mag zeggen: "Bezwijkt dan mijn vlees en mijn hart, dan is God de Rotssteen mijns harten en Mijn deel tot in eeuwigheid."

Die de vromen in gene nood

Verlaten zal tot in de dood.

(Psalm 84: 6)

Hij brengt hen ook uit dit leven. Hij laat hen niet in de wanhoop omkomen, o nee. Christus haalt hen en brengt hen allen in het huis Zijns Vaders met zijn vele woningen. Hij doet hen beërven wat bestendig is en zal al hun schatkamers vervullen. Hij doet hen delen, en dat voor eeuwig, in de liefde en in de gunst van een drie-enig God. Daar zijn geen klachten meer, daar is geen ongeloof meer; daar zijn geen pijlen meer, daar is geen zonde meer. Daar hebben zij geen last meer van al die wangestalten, die hen hier deden zuchten. Stoorloos en eindeloos zullen zij zich in God verblijden.

Dan zullen zij zingen van de wegen des Heeren, omdat de heerlijkheid des Heeren groot is. En dat alles zal plaats hebben en werkelijkheid worden omdat de eer Gods er aan verbonden is. Hij doet het alles om Zijns Zelfs wil, om Zijns groten Naams wil, opdat die er eeuwig in en door zal verheerlijkt worden. Het volbrachte werk van de Middelaar is volkomen, en daarom eist ook de Zoon in Zijn voorbede bij de Vader de heerlijkheid der Zijnen.

Toepassing.

O volk des Heeren, dat deze Goddelijke verzekering uw ziel sterkte en kracht geve om verder te wandelen door de woestijn van dit leven. U hebt met zulk een getrouwe God te doen. Nee, geen woord van al wat Hij sprak is ooit op de aarde gevallen of on vervuld gebleven. Zegt het nu zelf: hebt u ooit ontrouw in God gevonden? In uzelf steeds weer; o, dan blijft er toch niet anders over dan uzelf maar af te keuren en te veroordelen. Maar die onveranderlijke trouw Gods, wat is die groot en oneindig.

Velen van Gods kinderen en knechten hebt u gekend. U hebt hun strijd en tranen gezien, de bange worstelingen van hun ziel; maar God kroont met vrede het einde Zijner knechten. Soms lange tijd zitten zij verward in de strikken, en hoog gaan soms de bestrijdingen, maar op Gods tijd worden hun banden gebroken. Dan komt er een ogenblik; dat zij in Christus meer dan overwinnaar zijn; dat zij in Hem triomferen en het hoofd uit de gebreken mogen opheffen.

Het gebeurt ook wel, dat er geen klare oplossing komt, doch wat God begon, dat zal Hij voleindigen tot op de dag van Jezus Christus. Er zijn inderdaad zielen, waar de hemel voor gescheurd wordt en de bergen voor hun aangezicht vervlieten in de ure des doods.

God is zo vrij en soeverein in Zijn handelingen. Ja, wat voor ons een open vraag is en een gesloten boek, dat is dan in de hemel voor dat volk opgelost en opgeklaard. 'Want aldaar zal geen nacht meer zijn'. Het wordt maar steeds openbaar, dat niemand Gods hand kan afslaan en zeggen: 'Wat doet Gij?' God voert Zijn raad maar uit en het volle licht over de duisterste wegen zal in de hemel opgaan. Daar zijn geen vraagtekens meer, maar uitroepetekens van eeuwige verwondering. Eeuwig zal de wijsheid Gods bewonderd worden door de gezaligden in de hemel, en Zijn onveranderlijke trouw geroemd en geprezen worden.

Dit is zeker, hoe het ook is en hoe het ook ga, ons werk zal wegvallen, en Gods werk zal worden bevestigd tot lof en eer van die God, Die te prijzen is tot in der eeuwigheid. "De Heere zal Zijn volk niet begeven, en Hij zal Zijn erve niet verlaten."

O bestreden zielen, grijpt moed. In welke diepten u komt, God gaat met u mee. Hij zal uw heilzon doen dagen. Als alles u ontvalt, dan zal God de sterkte van uw hart zijn. Dat uw wandel, volk des Heeren, zij in de vreze Gods. Wendt uw hart niet van God af, 1 Kon. 11: 9. Er is zo veel, dat ons van God zoekt af te trekken, in de wereld, in ons huis, in ons eigen hart. Het is een grote dwaasheid en ondankbaarheid om God te verlaten, Jesaja 2: 13. O, wat een weldaad, wanneer wij met de dichter van Psalm 44: 19 mogen zeggen "Ons hart is niet achterwaarts gekeerd; noch onze gang geweken van Uw pad."

Dat wij door de genade van de Heilige Geest standvastig de Heere mochten achteraan kleven, onszelf verloochen en de voetstappen van Christus drukken. Wandelen gelijk Hij gewandeld heeft, Zijn beeld meer en meer gelijkvormig; dat zal een leven zijn, Gode welbehaaglijk. Dat wij onszelf nimmer verheffen op de genade, die wij ontvangen hebben, maar de God aller genade mochten verheffen. Zijt niet hooggevoelende, maar vreest. 'God wederstaat de hovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade.'

En volk des Heeren, de kleinen met de groten, bedenkt het maar steeds, dat die meerdere Zerubbabel de hoofdsteen zal voortbrengen met toeroepingen: "Genade, genade zij dezelve."

En nu tenslotte, mijn arme medereiziger naar die grote en allesbeslissende eeuwigheid, een enkel woord slechts mochten wij in deze ure stamelen aangaande de

bemoedigende verzekering voor Gods volk en erve. Maar wat zal het toch uitmaken, geen deel, noch lot te hebben in dit woord.

Sommigen leven daar gevoelloos en onverschillig heen, zich niet bekommerende over het heil van hun arme ziel. Anderen eigenen zich de beloften Gods zonder enige grond maar toe en wandelen gerust op de eeuwigheid aan. O, wat een ontzettende gedachte toch, onszelf te bedriegen voor die grote eeuwigheid.

Allen, die het leven Gods deelachtig zijn, leren er wel iets van kennen, doch er zijn sommigen van Gods kinderen en knechten, die door donkere dalen en steile wegen naar de eeuwigheid moeten.

Sommigen hebben veel zielestrijd in het begin van hun weg, maar er zijn er ook, die in het einde van hun dagen zo vervolgd en geplaagd worden, dat zij de dood verkiezen boven het leven, in het heetst van de strijd. Ja, Petrus heeft het ons toegeroepen: "Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal dan de goddeloze en de zondaar verschijnen?" 1 Petrus 4: 18.

O, dat de schrik des Heeren nog moge bewegen tot het geloof en tot de zaligheid. Wat is het leven toch leeg en arm zonder God en zonder Christus. Doch wat zal het eenmaal zijn, eeuwig God te moeten missen en Zijn brandende toorn te moeten onder-vinden.

Dat uw ogen er nog voor geopend mochten worden, allen, die leeft in de wereld en in de zonde. Of, u, die uw grond hebt in een uitwendige belijdenis of in enige roeringen uwer consciëntie. Zonder wedergeboorte kunt u het Koninkrijk Gods niet zien. En zonder Christus kunt u God niet ontmoeten. Dat er nog een haasten en een spoeden geboren mocht worden om uws levens wil. 'En die zijn leven zal verliezen, zal het behouden'.

De vijanden van God en van Zijn volk zullen tot hun einde komen en zij zullen geen helper hebben, Dan. 11: 45, maar Gods volk en erve heeft een machtige Helper. Zij zullen niet beschaamd worden in der eeuwigheid. Kiest dan het leven, opdat gij leven moogt in der eeuwigheid.

God bedauwe deze woorden met Zijn Geest. Amen.

4. De gouden kandelaar uit Zacharia's nachtgezicht

Donderdagavond 8 juli 1943 te Rouwenhofplein, Rotterdam- West

Psalm 147:1.

Psalm 89:17.

Lofzang van Zach. laatste vers.

Psalm 42:5.

Inleiding

In Psalm 60, mijn geliefden, staat geschreven: "Het land wankelt." En in Psalm 82: "Dies wankelen de fundamenten der aarde." Maar in Psalm 89: 7 staat. "Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen". Dat staat daar als een tegenstelling van alles wat wankelt, en tegenover alles wat wijkt hier op de aarde, waar geen vastigheid of bestendigheid te vinden is, noch voor het een, noch voor het ander. Maar een vaste en onwrikbare grondslag ligt er alleen voor die Kerk, die uit souvereine genade door God is uitverkoren in Christus, en die door het bloed van dat Gezegend Lam, is gekocht, en uit kracht van Gods eeuwig Verbond voor Zijn rekening ligt. Een grondslag *die door geen aards vermogen, ooit wordt bewogen*. Een fundament dat nimmer omver gestoten kan worden, omdat het eeuwig in God vast ligt.

Welke vertroosting te midden van alle tijden bij alles wat wankelt en wijkt op deze wereld; bij alles wat verandert, dat die vastigheid voor Gods kerk eeuwig blijft liggen. Dat de poorten der hel Gods Gemeente nooit overweldigen.

Christus wandelt tussen de zeven gouden kandelaren, en de zeven sterren houdt Hij in Zijn hand. En wat er ook plaats moge hebben in dit leven, en ook in het leven van Gods volk, die onwrikbare trouw zal hun val nooit gedogen. Alles is aangelegd op deze val van Gods Kerk en Gods volk. David zegt in Psalm 25:

*En die rusteloos mijn val,
Heet een wrevelmoedig zoeken.*

En dat is niet bij aanvang in het leven van Gods volk alleen, en niet in hun hele doorleving maar zelfs tot aan het einde van hun dagen, dat al de scherpe pijlen van satan nog afgeschoten worden op dat volk, opdat zij in de wanhoop zouden verzinken. En dat zij nog van God werden losgescheurd, dat zij nog zouden zeggen, gelijk die vrouw van Job haar man daartoe opwekt in de benauwdheid waarin hij verkeerde. Maar hoever het soms ook kan komen, zien we aan Job, die z'n geboortedag zelfs vervloekt heeft. *Maar Uw onwrikbare trouw zal nooit hun val gedogen*. En als David op zijn stervensbed ligt aan het einde (wij kunnen wel zeggen van een veel bewogen leven) dan is het getuigenis van zijn ziel: "Alzo mijn huis niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel verordineerd en vast is. En de bevestiging ervan is: *Uw onbezweken trouw, zal nooit hun val gedogen*."

Sinsom komt zelfs in de gevangenis bij de Filistijnen. Die geloofsheld komt tot zulk een diepe val, dat zelfs zijn ogen werden uitgestoken, zijn haarlokken afgeknipt, en dat hij moet malen voor de Filistijnen. Maar sterft hij zo? Als hij geroepen wordt om voor den god der Filistijnen te gaan spelen, en om Zijn God te verloochenen, dan smeekt hij, gelijk in de dagen van weleer, tot God of hij nog eenmaal die kracht mocht ontvangen. God verleende hem die kracht. Hij omvatte met beide handen de pilaren

van het gebouw, en trekt ze haar zich toe. En in zijn sterven heeft hij er meer gedood dan in zijn leven. En zo is hij gestorven voor de eer van God; en hij is de hemel ingegaan.

Dat geldt voor het volk in het bijzonder, maar dat geldt ook voor Gods Kerk in 't algemeen dat er onder de donkerheden en de benauwdheid een eeuwige vertroosting ligt. Daar wens ik met de hulp des Heeren nader over te handelen uit het nachtgezicht van Zacharia, over de gouden kandelaar. Voor vanavond vraag ik uw aandacht voor de eerste drie verzen van Zacharia 4:1-3, waar Gods Woord aldus luidt:

En de Engel, Die met mij sprak, kwam weder; en Hij wekte mij op, gelijk een man die van zijn slaap opgewekt wordt. 2. En hij zeide tot mij: Wat ziet gij? En ik zei: ik zie en ziet, een geheel gouden kandelaar, en een oliekruijkje boven deszelfs hoofd, en zijn zeven lampen daarop; die lampen hadden zeven en zeven pijpen dewelke boven zijn hoofd waren; 3. En twee olijfbomen daarnevens, een ter rechterzijde van het oliekruijkje, en een ter linkerzijde.

Hier wordt gesproken mijn hoorders, over *de gouden kandelaar uit Zacharia's nachtgezicht*. Wij hebben stil te staan bij:

1. Wat aan dat gezicht voorafging
2. Wat in dat gezicht getoond werd.
3. Welk een rijke vertroosting voor Gods Kerk daarin gegeven wordt.

1. Wat aan dat gezicht voorafging

Wie Zacharia geweest is, is u allen wel bekend. Zacharia heeft geprofeteerd twee maanden na Haggai. Haggai was de eerste profeet die door God geroepen werd na de Babylonische ballingschap. 70 jaar hadden ze vertoefd in Babel vanwege hun zonden. 70 jaar waren zij daar vertrappt geworden door de vijanden. Die vijand heeft nooit anders bedoeld, dan de ondergang van Gods Kerk en de vernietiging van Zijn Sion.

Maar, ... dat is de bedoeling van God niet geweest. Wat is de bedoeling van God met Zijn Kerk? Dat Hij, die zichzelf verheerlijkt, ze Zich zou voorstellen als een reine maagd zonder vlek of rimpel. God heeft dat volk wel zwaar gekastijd, maar heeft ze niet ter dood overgegeven. Nebukadnézar heeft dat volk in de gevangenis gebracht. En straks, zoveel jaar later, verwekt God Kores die de deuren van de gevangenis gaat openen. God gebruikt ook de groten der aarde, tot hetgeen Hij wil. Het zijn maar uitvoerders van Zijn Goddelijken raad en van Zijn eeuwige wil.

Als het hele volk terugkeren mocht, naar het land der belofte, waren er maar dertig duizend die terugkeerden. Een groot deel bleef er achter. Dat bleef achter omdat zij hun leven gevonden hadden in Babel. Zij leefden daar vrij in de zonden. En een ander deel durfde niet terug. Want waarheen gingen zij terug? Naar een land dat verwoest was, dat door de vijand was vertreden. Als zij teruggingen, hoe zouden zij ooit nog een bestaan in dat land kunnen vinden?

Maar degenen die teruggingen, waren verblijd met de vervulling van de Goddelijke belofte, dat God nog aan Zijn Verbond gedacht, en dat zij daartoe nog verwaardigd werden uit souvereine genade. O, al hadden zij geen brood meer om te eten, hun ziel was met innig heimwee vervuld om terug te keren naar die plaatsen waarin God Zijn vuur- en haarstede had, naar het land dat God hun gegeven had. En zodra zij in dat land kwamen, maakten ze een aanvang met het herbouwen van de verwoeste stad, maar vooral met de bouw van de tempel. Gods volk rekent elke keer mis. Dat is niet één keer, maar gedurig. Want toen zij teruggingen, dachten zij dat alles vanzelf zou

gaan. Voor hun oog zagen zij alles herrijzen. Maar zij hebben er niet aan gedacht dat daar nog een Sanballat en Tobia en Samaritanen waren die zich met hen wilde vermengen, maar in de grond van de zaak niet tot hen behoorden. Toen die tegenstand openbaar werd, zijn zij zeker doorgegaan met de bouw? O nee! Zij lieten hun handen slap hangen, en bij het minste windje dat er waaide, lagen zij tegen de grond. Doch toen heeft God Haggai gezonden om dat volk te bemoedigen. Zolang God Zijn knechten heeft, mijn hoorders, dan is er voor een land en volk nog hoop en verwachting. Want God zendt toch Zijn knechten, opdat zij tot het hart van Jeruzalem zouden spreken, dat de strijd vervuld en hun ongerechtigheid verzoend is. En dat de boodschap die zij toch door alle tijden te brengen hebben, niet alleen de grootheid en Majesteit Gods, maar ook de eeuwige verbondstrouw en de eeuwige Verbondsliefde van God aan dat volk moesten verkondigen. Dat hebben zij te prediken, opdat het moedeloze volk meegenomen zal worden, en zij weer verkwikt, vertroost en gesterkt worden. Opdat zij hun hoop op God zullen stellen, en Zijn daden niet vergeten.

Daartoe werd ook Zacharia gezonden wiens naam betekent "gedenken". En daarin is getekend de gehele bediening van Zacharia. Hij is van Godswege geroepen om niet anders te doen als de Naam des Heeren in gedachtenis brengen bij dat volk. Dat is de lieve boodschap, die door alle tijden Gods knechten moeten brengen.

Wat dat volk betreft, zij worden gewaar in hun leven, dat het maar stukjes zijn van de weldaden die God aan Zijn volk geeft. Dat volk moet gedurig erbij gesleept worden, opdat zij in hun moedeloosheid en druk toch niet wegzinken.

En zie dat nu hier bij Zacharia. Hij komt in dat 5^e nachtgezicht zijn Kerk troosten, daarmee, dat God het Zelf is, Die voor Zijn Kerk zal zorgen. Wat ook wisselt en wat op de wereld plaats moge hebben. Welk een volheerlijke bediening is het die Gods knechten hebben te ontvouwen in het midden van de gemeenten. Waar de Heere in de donkerste tijden Zijn volk heeft, die behoefte hebben aan zo'n boodschap. Lees het maar in onze tekst: *En de Engel, die met mij sprak, kwam weder.*

Zacharia had dus menigmaal al bezoek van engelen gehad. Gedurig ging die Engel terug, en kwam Hij ook wederom. God komt bij Zijn volk gedurig terug. Die lering ligt er in opgesloten. Kunnen zij er op rekenen en het verwachten? Immers nee. Zij kunnen het wel verwachten, dat Hij nooit meer naar hen zal omzien of ontmoeten; maar dat Hij weer terugkomt, dat doet Hij bij al Zijn volk.

Tegen Jacob heeft Die Engel des Verbonds gesproken, en tussen Bethel en Pniël heeft die engel enkele keren tot Jacob gesproken, toen Jakob niet meer geloven of zien kon wat er gebeurd was. *Ik ben die God van Bethel!* In Genesis 35 brengt de Heere Jakob zelf terug op die plaats. Wat lang heeft Jacob daarna weer moeten wachten totdat hij vernam dat Jozef nog leefde. En dat is zo bij het volk. Ja, daar kan zo lange tijd tussen liggen, dat het volk hun moed zouden opgeven. Want mijn hoorders, wat wij tegen God zeggen, dat is niet zonder betekenis. Het is een voorrecht dat wij tot God mogen spreken. Maar waar het bij ons over gaat en op aankomt is gedurig, dat God tot óns spreekt. David smeekte erom in Psalm 35: *Zegt Gij tot mijn ziel: Ik ben uw heil.* En als dat weer eens gebeurd, dan is daarin alles wat liefelijk is en welluid.

Och, misschien zit er hier wel een volk dat wel eens zegt: 'zou het nog wel ooit eens gebeuren, o ik gevoel mij mijzelf als David in Psalm 61. Wat was het bij hem ver weggezonden. Hij betuigt daar zelf:

*In verafgelegen streken,
Schier bezwelen.
Van alle hulp en heil ontbloot.*

Hoe menigmaal gebeurt het bij Gods volk dat zij zeggen: ‘O God, zou ik nog wel ooit Uw stem horen; zou ik U nog wel ooit ontmoeten?’ O, het is een volk dat wel eens in onderhandeling komt, maar daar moet nog meer bijkomen zal het wel zijn. De zaak moet eens afgehandeld worden. Want het is een voorrecht mijn hoorders, Christus te leren kennen, die voor ons op Golgotha, heeft uitgeroepen: *Het is Volbracht!* Maar ook om Christus te leren kennen, Die de dood verslonden heeft tot eeuwige overwinning en Die in de heerlijkheid van Zijn opstanding, de ongerechtigheid verzoend en ons gerechtvaardigd heeft, en door de Geest Zich wegschenkt aan Zijn uitverkoren volk.

Wat een weldaad heeft Zacharia ontvangen, dat die Engel weer terugkwam. O, volk in ons midden: *Mijn zak zal niet zijn ontbonden, voor en aleer ik Jezus heb gevonden.* David zegt:

Bevestig toch aan Uw knecht den zegen,

Waarop Uw Woord hem blijde hope gaf. Psalm 119.

Dan legt hij zijn ganse hart open en bloot voor het aangezicht des Heeren.

En de Engel die met mij sprak, kwam weder.

Hij komt nog eens een keer terug voor Zijn volk, al zou het bij het naderen van de dood zijn, dan zal Hij toch aan dat volk volkomen uitkomst geven. En wat zal het laatste woord zijn wat Hij spreken zal? *Kom in, gij gezegenden Mijns Vaders.*

Hij weet mijn zitten en opstaan. Zacharia was in slaap gevallen vanwege de ontdekkingen die hij had gekregen. Want je kunt er vast van op aan, als wij in ons leven God mogen ontmoeten, dat het niet buiten ons lichaam omgaat. Inderdaad laat dat zijn invloed gelden op onze aardse tabernakel. U leest van Daniel in het 10^e hoofdstuk vers 9 dat hij in slaap was gevallen toen die Verbonds Engel Zichzelf aan hem openbaarde. Hij was in slaap gezonken. En dan komt er dit nog bij, *het is hier alles maar ten dele.* Want Mozes mocht de achterste delen maar zien. Onze lichamen zijn niet bestand voor de volle uitgieting van Gods toorn, maar ook niet bestand voor de volle ontdekkingen van de liefde Gods.

En als nu een mens daar vreemdeling van is, en de zaken alleen maar met zijn verstand beschouwd, dan is het allemaal napraten, al wat hij er van zegt. Het is ook onmogelijk en onschriftuurlijk, als God overkomt met Zijn eeuwige liefde dat een mens zou zeggen: ‘houd maar op; houd maar in’. Want als God overkomt, hebben wij geen wil meer en zijn wij onszelf niet meer, dan is alles overwonnen wat van ons is. O, wat zou dat gelukkig zijn om zó weg te mogen zinken! Dan zijn al de schaduwen gevloeden en de donkerheden weg. Als God komt mijn hoorders, dan bevestigt Hij: *Ik zal al hun schatkamers vervullen.*

En de Engel Die met mij sprak, kwam weder, en Hij wekte mij op, gelijk een man die van zijn slaap opgewekt wordt.

Wat een bediening van de hemel zoals bij Zacharia te beurt mocht vallen. En dat heeft Gods volk gedurig in hun leven nodig om opgewekt te worden. Want mijn hoorders, wat zijn zij in zichzelf? *Hij weet wat van Zijn maaksel is te wachten.* En u moet altijd opletten, van de hoogste bergen zinken Gods kinderen in zulke diepe afgronden vaak weg. Als de Apostel Paulus in 2 Korinthe 12 spreekt over die openbaring, over die optrekking tot in de derde hemel, waar hij onuitsprekelijke woorden gehoord heeft, dan is het toch opmerkelijk dat hij hetzelfde hoofdstuk klaagt ‘over een scherpe doorn in zijn vlees, en over een engel des satans die hem met vuisten slaat’. Vraagt het maar aan het volk van God, dat kennis aan die zaken heeft. Zij hebben wel eens stonden gehad in hun leven, dat er geen vrees of vijand meer was in de waarneming van hun

hart. Met David mochten zij daar vrijmoedig en gelovig zingen:

Zij gaan van kracht tot kracht steeds voort,

Elk hunner zal in 't zalig oord

Van Sion haast voor God verschijnen. Psalm 84:4

Maar daarop volgt zo menigmaal dat wegzakken in zichzelf, dat zij zeggen: 'Ben ik datzelfde mens nu, dat zoveel van die openbaringen en liefde in mijn hart gehad heb; en nu zo ledig!' Dat er niets meer van te vinden is. Het zijn ervaringen van Gods volk die ze op de wereld hebben.

Maar nu dat voorrecht *dat zij weer opgewekt worden*. Dat ziet u in de tekst hier vervuld, dat Christus de Alfa en Omega is, het begin en het einde, en dat al het volk met al de weldaden in hun leven niets is, en zichzelf nooit ergens brengen kunnen, maar dat ze weer opgewekt moet worden. Dus een bewijs dat zij in zichzelf niets zijn en geen vermogen of kracht bezitten, maar door Die Engel opgewekt moeten worden; opdat zij weer nieuwe ontdekkingen en openbaringen ontvangen van de hemel, die vol zijn van Goddelijk onderwijs.

O, Zacharia heeft in het eerste nachtgezicht aanschouwd, die Man, die daar stond tussen de mirten. Hij heeft daar aanschouwd voor zijn ogen dat grote voorrecht dat Christus in Zijn eeuwige trouw voor Zijn Kerk zorgt. Hij heeft daar gezien die Majesteit van de overwinning van Christus over Zijn vijanden tot verlossing van Zijn Kerk. Hij heeft het gezien dat Jeruzalem dorpgewijze zou bewoond worden, en dat naar het welbehagen van Zijn Vader die Kerk zich openbaren zou in de wereld. Hij heeft het aanschouwd de schuldvergevende liefde en genade in Jozua den Hogepriester die vrijverklaard werd. En nu wordt zijn oog geopend voor het gezicht van de gouden kandelaar.

2. Wat in dat gezicht getoond werd.

"En Hij zeide tot hem: Wat ziet gij? En ik zeide: Ik zie, en ziet, een geheel gouden kandelaar, en een oliekruijke boven deszelfs hoofd, en zijn zeven lampen daarop; die lampen hadden zeven en zeven pijpen, dewelke boven zijn hoofd waren."

Die kandelaar wijst op Gods Kerk, die er altijd geweest is van den beginne, en die er altijd blijven zal tot het einde toe. Die kandelaar is van goud, van het kostelijkste metaal wat er op de wereld te vinden is. Waarom is goud zo kostbaar? Niet alleen omdat het zo blinkt en schittert; maar hebt u wel eens opgemerkt dat goud nimmer roest?

Er staat in de Klaagliederen 4: 2: "De kostelijke kinderen Sions tegen fijn goud geschat, hoe zijn zij nu gerekend aan de aarde flessen, het werk van de handen eens pottenbakkers." En dat die kandelaar van goud is wijst ons ook op de heerlijkheid van de genade en van de weldaden die voor Gods Kerk er altijd overblijft. Want het is ook een zinnebeeld van de weldaden die voor Gods Kerk zijn verworven, en die zich alleen verenigen in Christus.

Zacharia ziet een kandelaar. Opmerkelijk is het in een tijd dat er geen tempel meer is, en er geen kandelaar meer te zien is. En nu ziet u in het vijfde nachtgezicht van Zacharia een geheel gouden kandelaar. Ja, die Kerk blijft er. Het was van alle zijden donker op de wereld, maar hoe bedekt en verborgen ook, die Kerk komt weer tevoorschijn. Het Licht is voor de rechtvaardigen gezaaid en vrolijkheid voor de oprechten van hart. Ps. 97:11. In Jesaja 60 wordt de Kerk in de ballingschap toegeroepen: "Maakt u op en wordt verlicht, want ziet, uw licht komt, en de heerlijkheid des Heeren zal over u opgaan." God zal voor Zijn Kerk instaan, en Hij zal voor Zijn Kerk zorgen.

Want boven die gouden kandelaar is er *een oliekruijk en een lamp*. Dat ziet op de openbaring van Gods Kerk over de gehele wereld. En uit het oliekruikje dat daar staat, vloeit olie voort door de verschillende pijpen die door Zacharia worden gezien.

Want die lampen hadden *zeven en zeven pijpen*. Dat waren de leidingen waardoor die olie stroomde.

En hij zag nog *"twee olijfbomen, een ter rechterzijde van het oliekruikje, en een tot deszelfs linkerzijde."* Dus ook op de zijde van de kandelaar stond een olijfboom. Want van die olijfbomen kwam immers de olie vloeien in de lampen, waardoor de hele tempel werd verlicht. En was er in dat land van die olijfbomen niets meer te zien, en was zó donker, dat je zou zeggen dat het met Gods Kerk afgedaan was. Maar Zacharia ziet twee olijfbomen staan met pijpen daarbij. Vanuit die olijfbomen vloeide de olie door verschillende pijpleidingen naar de kandelaar zodat die kandelaar een helder licht zou uitstralen. Dus ook de onderhouding van de Kerk is altijd van Boven. Die pijpen zijn de leidingen die naar de lampen op de kandelaar liepen, op de waardoor de olie loopt. Geestelijk ziet dat op de ambten die God gebruikt in Zijn Kerk. Christus heeft gegeven sommigen tot herder en leraar tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwning des lichaams van Christus, Efése 4:11-12. God zorgt voor Zijn kerk, Christus is gezeten aan de Rechterhand des Vaders, en Die heeft gezegd: *Ik zal voor u bidden, dat uw geloof niet ophoude.*

Ja, die Geest, Die aan die Kerk beloofd is en geschonken wordt, en uitgestort wordt op het erfdeel des Heeren HEEREN zal bij hen blijven tot in der eeuwigheid. Door de bediening van die Geest zal die kandelaar zijn licht blijven verspreiden. En wel zó zijn licht zal verspreiden, dat het volk gewaar zal worden, hetgeen wij samen ervan zingen uit de Lofzang van Zacharia, het laatste vers.

*Voor elk die in 't duister dwaalt,
Verspreidt deez' zon een helder licht,
Dat hem in schaûw des doods bestraalt,
Op 't vredepad zijn voeten richt.*

Toepassing

En nu mijn hoorders, ligt er een strekking voor Gods Kerk in hetgeen Zacharia in dat vijfde nachtgezicht mocht aanschouwen. Over de betekenis van dat gezicht wens ik de volgende week met u te handelen. Ik wil nog slechts stil staan bij *de opwekking die aan Zacharia gegeven wordt* in onze tekst.

En ziet, *een geheel gouden kandelaar*, enz. Alsof Zacharia het volk toeroept: Ziet toch door het geloof op die kandelaar! De Kerke Gods zal niet uit haar plaats gerukt kunnen worden, en van haar vastheid afgestoten, al spannen zich de vijanden samen tegen Gods Kerk:

*Houdt Christus dan Zijn Kerk in stand
Dan mag de hel vrij woeden.
Gezeten aan Gods rechterhand
Zal Hij haar trouw behoeden.*

Want wat is het opmerkelijk dat Zacharia zijn gezicht in de nacht heeft gekregen. Er zijn verschillende nachten voor Gods Kerk op aarde en waar het volk van God doorheen moet. En in de grond van de zaak, wat zijn er toch weinig ogenblikken dat het licht is voor het volk van God. Wat zijn die tijden toch weinig. Ja, de Heere zegt in Zijn Woord: "De dagen der duisternissen zullen vele zijn." Gods Woord zegt het van

de Bijbelheiligen, "dat zij het maar een weinig tijd bezeten hebben." Gods volk moet haar weg de meeste tijd in donkerheid wandelen. En als zij in de donker verkeren, dan is het meeste tijd met dat volk zo, dan zien zij niet anders dan zichzelf. En dat is de dood, en baart nooit anders dan smart en droefheid. Toen het bij Elia donker werd, wat heeft hij toen gezegd? "Ik ben maar alleen overgebleven, en zij zoeken mijn ziel." Toen Elia in die nacht ging tellen, hield hij niemand over dan zichzelf. Maar God heeft hem een antwoord gegeven En als God onze ogen opent, dan zien wij die kandelaar, door God verordineerd en gesteld tot een lof op aarde. Ja, als wij die vaste grondslag van de Kerk mogen aanschouwen, dan kunnen wij zeggen: 'het is nooit en nimmer hopeloos voor die Kerk'.

Al gaat Farao dan het bevel geven dat de knechtjes der Hebreëen geworpen moeten worden in de Nijl, de kerk blijft. En als straks Haman de galg gaat oprichten komt hij er zelf aan. En als Nebukadnézar in Babel die Kerk wil laten verzinken dan bevestigt de Heere, dat Hij zorg voor haar draagt. En daar zal straks een tijd aanbreken voor de ganse Kerk die van God uitverkoren is, en door het bloed van het Lam gekocht, dat God er aan zal bevestigen:

*Gelijk een duif door 't zilverwit.
En 't goud, dat op haar veed'ren zit,
Bij het licht der zonnestralen.
Ver boven and're voog'len pronkt,
Zult Gij door 't Goddelijk oog belonkt.
Weer met uw schoonheid pralen.*

Psalm 68:7.

God, Die zorgt voor Zijn Kerk, en haar onderhoudt, heeft een nauw oog op dat volk. Het is Zijn oogappel. O, als dat volk een weinig geloof heeft en mag oefenen, wat is er dan een vertrouwen in haar ziel! Voor haar eigen hart maar ook voor Gods Kerk. En weet u wat zo gelukkig is voor die Kerk? Dat zij rust in God krijgen. En al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart van de zee, God is in het midden van hen. Zij zal nooit wankelen of bezwijken en Hij zal hun val nimmer gedogen.

Een geheel gouden kandelaar zag Zacharia, die door God Zelf wordt onderhouden, God zorgt en onderhoud het leven dat God in die Kerk heeft gegeven. Het is soms zo donker, ook voor Gods Kerk, dat zij zeggen: 'O God, waar zal het nog eens eindigen?' Christus heeft gezegd, dat Hij bij Zijn Kerk zal blijven met Zijn Godheid genade en Geest, en Hij wijkt nimmer van haar. En zij heeft de verzekering ervan dat God door alle tijden Zijn belofte zal vervullen en dat God nooit wijken kan met de glans van Zijn majesteit en genade. Maar er zijn ook tijden dat er zo weinig van gezien wordt, gelijk in onze dagen en de tijd die wij beleven, dat er zó weinig bekeringen en doorbrekingen zijn. Daar zijn er wel die veel opgeven van bekering en rechtvaardigmaking. En geliefden er zijn er in onze dagen zovelen waarvan God niet afweet. Eigen werk zal wegvallen, dat heeft geen betekenis of waarde voor de eeuwigheid. Daarom zegt Habakuk: "Uw werk o Heere, behoud dat in het leven in het midden der jaren. In den toorn gedenk des ontfermens."

Dat God over Zijn Kerk Zijn Geest eens uitstorte; ook in het midden van ons. Zoveel preken en boodschappen die gedaan zijn, en die God nog laat doen. Wat hebben wij hier ook menigmaal de preekstoel beklommen. En wat heeft de stem van andere van Gods knechten hier geklonken! De bazuin heeft geen onzeker geluid gegeven. En nu liggen al die prediciën voor u. Wie is er nu onder bekeerd geworden? Wat heeft het nagelaten? Wie zou kunnen zeggen: 'hier ben ik voor God

neergevallen? Vanhier ben ik van deze plaats naar mijn huis gegaan, waar ik een wonde in mijn ziel heb gekregen.' En daar zal het over gaan, mijn hoorders. Het leven is een damp en de dood wenkt ieder uur. Wij geen sterven, en zullen straks God ontmoeten.

Meisjes en jongens, zo menig een is er weg uit uw midden. Daar gaan er nog meer die straks hun ouders moeten gaan verlaten. En Gods oordelen vermenigvuldigen zich, en waar zal het een einde nemen? O, als u maar eens kennis mocht hebben aan Die God, Die Zich aan Zacharia openbaarde, wat zou u dan een volheid vinden voor uw ziel te midden van al de beroeringen. Toen Johannes Hem zag, viel hij als dood aan Zijn voeten, aan de voeten van Hem, Die Zichzelf aan zijn ziel openbaarde. Dat de roepstemmen aan u mochten worden geheiligd en het eens iets mocht nalaten wat de eeuwigheid zou kunnen verduren. Om bij die Kerk gerekend te worden die gekocht is met het bloed van Christus, en die onderhouden wordt door Gods Geest Die hen nooit zal laten omkomen.

Maar om tot die Kerk te behoren, moeten wij wederom geboren zijn tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. En dan is het nodig in ons leven dat wij ons als een verlorene voor God leren kennen, ons leven verliezen en de grond uit al hetgeen wij beleefd hebben, om in Christus geborgen te worden en in God Drie-enig te worden opgelost.

O volk des Heeren, dat u toch gezet werd op die plaats zoals Zacharia. Om er toe verwaardigd te worden zulke gezichten te ontvangen in de nachten van Gods Kerk. Dat zou onze ziel opwekken om niet weg te zinken in onszelf, maar met blijmoedigheid te gaan door het dal der moerbeziënbomen. O, dat het afzwerven buiten God onhoudbaar werd en smart baarde in ons leven! *Och dat ik Hem vinden mocht, Die mijn ziel liefheeft.*

Laat de overdenking van Gods woord in de donkere tijden onze ziel sterken en ons hart bemoedigen, onze ziel verlevendigen en opwekken om op die gouden kandelaar te zien. Om te aanschouwen de Vader, die voor Zijn Kerk zorgt en Die Zijn Kerk draagt. De Zoon, die Zijn Kerk draagt op Zijn Middelaarhart. De Heilige Geest, Die Zijn Kerk onderhoudt, opdat de Kerk zijn licht zal verspreiden en zijn licht zal laten schijnen. En dat de wereld onze goede werken mogen zien, en onze Vader die in de hemelen is verheerlijken. De Heere doe ons in dat Licht des levens wandelen tot Zijn eer en onze zaligheid. Amen.

5. GODDELIJKE BELOFTEN

Rotterdam-West, 21 juli 1943

Zingen: Psalm 119: 25

Lezen: Ezra 6: 1-15

Zingen: Psalm 103: 3 en 7

Zingen: Psalm 138: 3

Zingen: Psalm 34: 9

Geliefden,

Welk een groot onderscheid merkt u op in het vragen van een teken wat Zacharias deed in Lukas 1, en het vragen van een teken, ja zelfs tot tweemaal toe, dat u vindt bij Gideon. Toen Zacharias om een teken vroeg, heeft God het hem kwalijk genomen, hem zelfs met stomheid geslagen, zodat hij zijn mond niet meer open kon doen.

En Gideon vraagt tot tweemaal toe een teken en God verleent hem tweemaal achter elkaar een antwoord. Waarom werd Zacharias nu beschaamd en Gideon getroost? Zacharias vroeg het uit ongelooft. Twijfel vervulde zijn hart. En God heeft Zijn ongenoegen daarover betoond.

Maar dat was bij Gideon zo geheel anders. Toen die Engel des Heeren bij hem kwam was hij bezig om te dorsen midden in de nacht. De Midianieten waren in het land gevallen en zij hadden dat land bezet. En zij roofden alles weg. En opdat Gideon nog een weinig zou hebben voor zichzelf en de zijnen, heeft hij 's nachts gedorst en toen heeft die Engel tegen hem gezegd: De Heere zij met u, gij strijdbare held! Maar Gideon, moedeloos en verdrietig, heeft daarop geantwoord: "Indien de Heere met ons was, dan zou ons al dit kwaad niet overkomen zijn." Alsof hij wilde zeggen: 'Heere, die Midianieten, die in het land zijn gevallen en die alles van ons roven, zijn toch de oorzaak dat ik mijn nachtrust moet opofferen om nog wat graan te krijgen'. En tegen die man, die daar krachteloos staat, heeft de Heere gezegd: *De Heere is met u, gij strijdbare held!*

O, wat zijn Gods wegen toch ondoorgrondelijk en onbegrijpelijk. Zijn weg is in het heiligdom en Zijn pad is in diepe wateren. Tot tweemaal toe heeft Gideon een teken gevraagd. En waar ging dat nu over? Dat ging ten eerste over de eer van God. En ten tweede over het welzijn van Gods Kerk. Daar lag Gideon zelf buiten. En waar dat alles Gideons ziel drukte, daar heeft God aan hem een antwoord gegeven. En niet éénmaal, maar tot tweemaal toe. Wij hebben het gezongen uit Psalm 103:

*Hij weet wat van Zijn maaksel zij te wachten,
Hoe zwak van moed, hoe klein wij zijn van krachten,
En dat wij stof van jongs af zijn geweest.*

En wat is dat volk toch van zichzelf en wat heeft dat nodig? Dat God hen versterkt met kracht in hun ziel. Het voorrecht van dat volk is dat God hen antwoordt in hun bekommernis en in al hetgeen die Kerk moet doorleven. O, wat is dat toch een weldaad dat het liefdesoog vanuit de hemel op die Kerk is geslagen. Wanneer die Kerk is verslagen en wanneer zij dan tweemaal een antwoord vraagt, verleent God die genade. O, God weet het, die Kerk kan het niet missen dat God tot hun ziel spreekt. Daar hebben ze gedurig behoefte aan.

*Bevestig toch aan Uwen knecht de zegen,
Waarop Uw Woord hem blijde hoop gaf;*

Hij is oprecht tot Uwe vrees genegen. (Ps. 119: 19).

God is zo nederbuigend goed voor Zijn gunstgenoten om Zijn genade te verheerlijken en Zijn toezegging gedurig te bevestigen. Daar wens ik een enkel woord in dit uur over te spreken en u kunt onze tekst vinden in Zacharia 4: 8-10, waar Gods Woord aldus luidt:

"Het woord des Heeren geschiedde verder tot mij, zeggende: De handen van Zerubbabel hebben dit huis gegrondvest, zijn handen zullen het ook voleinden; opdat gij weet dat de Heere der heirscharen mij tot ulieden gezonden heeft. Want wie veracht de dag der kleine dingen? Daar zich toch die zeven verblijden zullen, als zij het tinnen gewicht zullen zien in de hand van Zerubbabel; dat zijn de ogen des HEEREN, die het ganse land doortrekken."

Wat ons in die tekstverzen geleerd wordt, kunt u zelf wel lezen. Het gaat namelijk over Goddelijke beloften. En wij wensen stil te staan:

1. Bij de sterkte, die daarin ligt.
2. Bij de bestraffing, die er in wordt geuit.
3. Bij de vertroosting, die er in wordt gegeven.

1. Bij de sterkte, die daarin ligt.

De belofte Gods, mijn geliefden, aan Zijn Kerk gegeven, wordt in onze tekst herhaald. En die herhaling van de Goddelijke belofte is noodzakelijk. God verspeelt Zijn genade niet. Laat ik er maar eens iets van zeggen uit het zielenleven van Gods volk, zoals God het Zijn volk hier leert. Er zijn zoveel mensen op de wereld die steeds zeggen: 'Dat is van God en dat heeft God tot mij gesproken'. En zij gaan er zo vast op, zonder ooit te wankelen. Kan dat dan niet? Er staat in Hebréeën 11: 1: "Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt en een bewijs der zaken die men niet ziet." Zeker, maar dat is toch iets anders. Wat heeft het volk van God in hun leven te worstelen! Waarmee? Met vele bestrijders, maar ook met vele donkerheden en duisternissen. U moet aan dat volk maar eens vragen met welke bekommelingen zij gedurig bezet zijn: 'Van welke kant komt het?' Dan zullen zij zeggen: 'Och, was het maar wáár in mijn leven. Ik moet toch altijd maar naast David gaan staan'. En dat was toch geen slechte kameraad. In Psalm 119: 28 getuigt hij: "Mijn ziel druipt weg van treurigheid; richt mij op naar Uw Woord." En dat is bij het volk van God ook zo. Wat al bestrijdingen en donkerheden zijn er menigmaal in het leven van dat volk. Wat slingeren kennen zij in hun leven. Welke benauwingen en beroeringen zijn menigmaal hun deel, zodat het moedeloos geslagen over hun lippen komt: Zou God het wel weten en zou er wel wetenschap zijn bij de Allerhoogste? Dat volk heeft nodig dat God Zijn belofte herhaalt in hun leven. Want tussen de belofte die God geeft en de vervulling, ligt altijd een hele tijd.

Laat ik maar een voorbeeld nemen uit Gods getuigenis om het u te bewijzen. Denk maar aan Abraham, de vader aller gelovigen. Als er toch één was die een duidelijke roeping heeft gehad, was hij het toch wel. Hij was 75 jaar oud toen God hem riep. En heeft God hem daar laten staan? O nee! Maar God heeft Zijn verbond voor hem geopend, het verbond der genade. Hij heeft hem in dat verbond opgenomen en Hij heeft aan Abraham de belofte gegeven van een zaad waarin alle einden der aarde zouden gezegend worden. En hoeveel jaren lagen er nu tussen het ontvangen van de belofte en de vervulling van de belofte? Vijfentwintig jaar, want Abraham was 100

jaar toen Izak geboren werd.

En wanneer ging God de belofte vervullen? Toen het niet meer kon. Want die Engel kwam met de boodschap: "Over een jaar zult gij een zoon hebben." En Sara stond achter de deur te lachen: "Mijn man is oud en ik ben ver op mijn dagen." Alsof ze zeggen wilde: 'Het kan toch niet meer'. En nu moet u eens denken aan die 25 jaren. Waar heeft Abraham het niet van verwacht?

Eerst van Eliëzer, zijn knecht en toen van Hagar, zijn dienstmaagd. Bij Hagar heeft Abraham Ismaël verwekt, maar dat was een woudezel. Wat is dat alles verkeerd uitgevallen! En zou u dan niet denken, mijn hoorders, dat dat volk de herhaling van de belofte van node heeft? Zou u denken dat dat volk daar buiten kan in hun leven? O nee, het is gedurig: "Gedenk aan het woord, gesproken tot Uw knecht."

De discipelen kregen, toen Christus naar de hemel ging, de belofte van de Heilige Geest. En zij hebben maar tien dagen moeten wachten Maar zo gaat het bij al Gods volk niet. Er zijn er die soms wel tien of vijftig jaren moeten wachten. En dan wordt het van binnen: *Zou God Zijn genade vergeten en nooit meer van ontferming weten?* Dan moet u maar eens vragen hoe dat volk daarmee in de war raakt en wat een bekampingen en bestrijdingen er op aan zijn gekomen bij die Kerk. Wat wordt dat volk getrapt op de wereld en naar alle kanten heengedreven. 'Gij hebt geen heil bij God. Je hebt het maar gestolen. Je hebt het nooit gekregen, anders zou God er wel eens op terug komen. Hoelang is het al geleden dat God tegen je gesproken heeft? Dan moeten zij wel eens zeggen: 'O God, het is al zo lang geleden!' En zou u geloven dat het dan ooit nog zal gebeuren?

Ach, zij weten het niet. Toch is er wel eens een wachten, gelijk David in Psalm 130: 6, een stil uitzien naar de Heere. Maar blijft dat zo? Nee. Er komt zulk een grote zorgeloosheid, lusteloosheid en moedeloosheid en dat is nog erger dan de zwaarste strijd. O, soms valt het zo in vijandschap, dat zij zeggen: De weg des Heeren is niet recht U moet niet denken, geliefden, dat het altijd zo rustig is in hun hart. Het kan soms zo stormen. O, denk er maar over, dat die oudste zoon blijft leven. En in de weg van ontdekking en zelfkennis, wordt een mens gewaar dat hij een vijand is van God en van Zijn wegen,

Maar een voorrecht is het voor Gods lieve volk, dat God op Zijn tijd er over opstaat. Wij hebben gezongen uit Psalm 103: 5: *Hij zal Zijn volk niet eindeloos kastijden*. En als Gods volk in hun leven verwaardigd wordt om hun levensboek eens op te slaan en zij mogen terugblikken, dan zeggen zij: 'Heere, dat hebt U niet ééns, niet tweemaal, maar zo vaak in mijn leven betoond. O, daar kan ik getuigenis van geven, dat U Uw volk niet eindeloos zult kastijden'. En als ik dacht te bezwijken en om te komen, dan stond God weer over mij op. Als ik dacht dat het afgedaan was en ik zou verzingen, dan stond God mij bij. En dan was het: "Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgene ener steile plaats, toon Mij uw gedaante, doe Mij uw stem horen; want uw stem is zoet en uw gedaante is lieflijk", Hooglied 2: 14.

Als God weer eens meekomt, wordt alles weer nieuw. Dan verandert het gelaat des aardrijks. Dan springen ze weer op van vreugde, dan gaan tong en mond weer juichen vanwege de ontferming die God in Christus Zijn volk betoont en bewijst. Dan roept God het volk toe: *Ik ben nooit veranderd. Ik ben eeuwig Dezelfde gebleven*. God herhaalt Zijn belofte, eenmaal aan Zijn volk gedaan. En dat blijft niet zonder vrucht.

Als Jakob in het land Luz, nadat God Zich geopenbaard heeft, een steen heeft opgericht, giet hij er olie op. Er blijft toch wat van achter. En die olie trekt er almaar dieper in. God vergeet Zijn werk niet. Daar blijft Hij eeuwig voor zorgen. Hij staat voor Zijn eigen werk in. Wat ligt er toch een dierbare waarheid in voor dat volk, dat in

zichzelf zo arm, blind, dwaas en zo veroordeeld er doorheen moet, dat die trouwe God Zijn belofte herhaalt. En als Hij dat doet, wat baart dat dan een verwondering en aanbidding. Het is alsof de Heere dan betuigt: . O Mijn volk, zegt het nu maar eens: ben Ik niet altijd Dezelfde voor u gebleven? Heb ik Mijn hand van u afgetrokken? Heb Ik u ooit kwaad gedaan en in het donker laten wandelen?’

Maar dan zeggen zij: ‘O God, Gij hebt mij nooit kwaad gedaan, maar met Uw eeuwige liefde mijn ziel ondersteund en mijn hart gesterkt.’ O, daar liggen de bewijzen van Gods onveranderlijke en eeuwige ontferming voor hun ziel tot beschaming van de vijand, tot beschaming van alle ongeloof en twijfel. Een bewijs van Gods trouw en ontferming is dus dat Hij gedurig Zijn belofte herhaalt, zodat zij weer nieuwe moed en kracht van de hemel krijgen.

Dat zien wij hier ook bij Zacharia. Want God kan nooit van Zijn Woord af en zal nooit ontrouw zijn aan Zijn Goddelijke beloften. Dat volk zal ervaren dat Hij de Trouwe en Onveranderlijke is. En wat uit Zijn mond gegaan is, blijft vast en onverbroken.

2, Bij de bestraffing, die er in wordt geuit.

Maar in de tweede plaats: In die herhaling van Gods belofte ligt ook een bestraffing. Lees het zelf maar in deze tekst: *Want wie veracht de dag der kleine dingen? Daar zich toch die zeven verblijden zullen, als zij de tinnen gewichten zullen zien in de hand van Zerubbabel. Dat zijn de ogen des Heeren, die het ganse land doortrekken.*

'Wie veracht de dag der kleine dingen?' Dat was tegen het volk gericht. Dat volk maakte zich schuldig aan het geringschatten van de dingen die de Heere begon te werken. Er was niets bij dat aanzien had Het was alles zo nietig. Kwam de Heere met kracht en geweld, dan was het beter te geloven geweest dat er wat van terecht zou komen. Maar nu? Het was niets. Het volk zag aan wat voor ogen was. O, wij zijn dikwijls zo vleselijk in geestelijke zaken en dan wordt het werk Gods in ons en ook in anderen zo menigmaal gering geacht. Het moest in onze ogen zo en zo zijn, dan was het beter. Het moest zo en zo overkomen. Maar nu is het te gering. 't Wordt niet geacht. Doch tegen al die vleselijke redeneringen gaat de Heere in en zegt: Wie veracht de dag der kleine dingen? God begint en zal het voleindigen, maar op Zijn wijze.

En nu zijn er twee dingen, mijn hoorders.

- Nu is het o zo gevaarlijk om rust te vinden waar God geen rust geeft, maar ook zo'n droeve zaak om te miskennen en te ontkennen wat God gedaan heeft. Er zijn zoveel mensen die zeggen dat ze bekeerd zijn, maar waar God niet van af weet. O, wat zullen er eenmaal duizenden verloren gaan en buiten blijven, die gemeend hebben binnen te zullen komen. Hoe menigeen zelfs van het volk van God, waar u van geloven mocht dat God er Zijn hand aan gelegd heeft en Zijn werk in begonnen is in hetgeen zij beleefd hebben, bleven net als een Efraïm in de kindergeboorte staan.
- Maar wat is het ook een droeve zaak om het werk dat God gedaan heeft, niet te achten in het leven. *Het woord des Heeren geschiedde verder tot mij, zeggende: De handen van Zerubbabel hebben dit huis gegrondvest.* De fundering van de tempel was gelegd. Het fundament, waar het altijd op aan komt in het gehele leven. In die grondslag lag de waarborg voor de verdere bouw en voor de voltooiing van de tempel. En wat is de grondslag van het leven der genade? Dit: "Tenzij iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien." Wij mogen de dag der kleine dingen niet verachten. Een andere zaak is het om er genoeg aan te hebben, maar verachten mogen wij het niet. Als de discipelen het net optrokken aan het strand van Genesareth, was het vol grote vissen. Als een bewijs dat alle weldaden die God uit genade door Christus verleent aan Zijn volk, groot zijn. Is dat

ooit in woorden uit te drukken? Moet dat volk niet gedurig uitroepen:

*Waarom was het op mij gemunt?
daar er duizend gaan verloren,
die Gij geen ontferming gunt.*

Hij heeft gedachten des Vredes gehad en Hij is in Zichzelf bewogen geweest over een arm, verdoemelijk, ellendig en schuldig zondaar en zondares en heeft daarvoor Zijn eigen Zoon niet gespaard, maar, gelijk Paulus zegt, voor ons allen heeft overgegeven. O, dat er een grondslag in ons leven is gelegd tot een wezenlijke verzoening met God in Christus en dat er een tijd kwam dat Gods Geest ons overtuigde van zonde, gerechtigheid en oordeel. Een tijd, dat God Zijn werk in ons bevestigt door Zijn Geest. De dichter heeft gezongen:

*Toen mij geen hulp of uitkomst bleek,
Wanneer mijn geest in mij bezweek
En overstelpt was door ellend',
Hebt Gij, o HEER', mijn pad gekend.* (Ps. 142: 2)

Zou het geen grote zaak zijn als God Zijn Woord voor een arm, verdoemelijk zondaar gaat openen en hij er ingesloten wordt bij die rijkdom van eeuwige genade Gods in Christus? En als hij daar zijn doodvonnis moet aanvaarden en overnemen en niet anders kan denken dan voor eeuwig om te komen? Maar God gaat dat Evangelie voor hem openen en God laat het Zijn knechten uitroepen: "Troost, troost Mijn volk, zal ulieder God zeggen. Spreekt naar het hart van Jeruzalem en roept haar toe dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is en dat zij van de hand des HEEREN dubbel ontvangen heeft voor al haar zonden", Jes. 40: 1-2.

Och, mijn hoorders, het is gebeurd dat zij zelf het Woord van God niet meer durfden opnemen, daar de vloeken en de oordelen voor hen waren en wat benauwde dat hen! Want u moet maar eens als een vervloekte over de aarde lopen en dan nog de vloeken erbij die in de waarheid gevonden worden. O, wat moet God dan vasthouden en ondersteunen, anders kwamen zij in de wanhoop om. Het is niet om uit te drukken welke diepten door dit overtuigde volk beleefd kunnen worden.

Zitten er hier ook van zulken in ons midden, die daar kennis aan hebben? Een volk dat in het zwart gaat, vanwege des vijands onderdrukking en dat onder zovele bekampingen van de vijand zijn weg moet volgen? O, in welke diepten kan het komen, ook door het verachten van de dag der kleine dingen, alsook door het te veel zich verlaten op datgene waar zij de dood niet mee in kunnen gaan.

Och, Gods arme volk kan er wel eens naar snakken, werkelijk, dat zij zeggen: 'Geen predatie werd gedaan, of mijn ziel had er wat aan en mijn ziel werd erdoor versterkt'. Want het is toch een blijde tijd, geliefden, als de hemel zo laag afdaalt voor dat volk, dat hun ziel met vet en smeer verzadigd wordt, Psalm 63: 3.

Als dat volk zijn leven in Christus mag vinden en van stap tot stap in Zijn Middelaargraveerselen wordt ingeleid, wat geniet hun ziel dan een zaligheid!

Mijn hoorders, het gaat maar over de daden die God gewerkt en gewrocht heeft in het hart van Zijn uitverkoren volk. Of God Zijn hand aan ons gelegd heeft, of Hij met ons begonnen is! Soms komen er zoveel twijfelingen en worden er zoveel vraagtekens geplaatst in hun leven, dat zij niet meer durven spreken over wat God weleer gedaan heeft. Maar als God overkomt, dan zeggen zij: 'Het is waar geweest en dat is van God geweest'. En als zij in die rust worden geleid, o, dan wordt het een vanzelfsheid! Dan zingen zij met Psalm 138: 3:

Dan zingen zij, in God verblijd,
 Aan Hem gewijd,
 Van 's HEEREN wegen;
 Want groot is 's HEEREN heerlijkheid,
 Zijn majesteit
 Ten top gestegen;
 Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
 Op hen het oog,
 Die need'rig knielen;
 Maar ziet van ver met gramschap aan
 Den ijd'len waan
 Der trotse zielen.

Toepassing

3. Bij de vertroosting, die er in wordt gegeven.

Doch tegelijk met de bestraffing ligt er ook een vertroosting in hetgeen de Heere spreekt door middel van de profeet Zacharia tot het moedeloze volk: *Daar zich toch die zeven verblijden zullen.*

Die zeven zijn de ogen des Heeren, gelijk u hier in deze tekst leest, die het ganse land doortrekken. Zeven is het getal van de volmaakheden. En in het tekstverband betekent het dat Christus, ja dat God Zelf met een volkomen oog ziet op Zijn werk dat Hij wrocht in de harten van Zijn volk. Och, niets en niemand blijft voor Hem bedekt, maar ook al de plannen van de vijand zijn toch bij Hem bekend. Er staat in Jesaja 54: 16: "Ik heb de smid geschapen, die de kolen in het vuur opblaast en die het instrument voortbrengt tot zijn werk; ook heb Ik de verderver geschapen, om te vernielen." Want zelf verijdt Hij de plannen van die vijand en Gods lieve zorg blijft over die Kerk uitgestrekt.

Er staat hier in deze tekst *dat die zeven zich verblijden als zij het tinnen gewicht zullen zien in de hand van Zerubbabel; dat zijn de ogen des Heeren, die het ganse land doortrekken.* Het is dat tinnen gewicht, waarmee hij het bouwwerk van de tempel uitpast en naziet. Dan zal de Heere Zich verblijden. God verheugt Zich in het werk Zijner genade. Hij komt daarin aan Zijn eer. Zijn deugden worden verheerlijkt in Zijn volk. Daar zal eenmaal een tijd aanbreken dat die Kerk voltooid zal zijn en al de erediensten zullen worden hersteld en dat Zerubbabel dat tinnen gewicht nemen zal in zijn hand en dat het niet meer nodig zal zijn om het te gebruiken. Dan zal die Kerk voltooid zijn en zullen die zeven zich verblijden.

En dat wijst op de blijdschap van de Drie-enige God. O, die blijdschap, waar dat volk van God hier geen vreemdeling van blijft in hun leven, want dat volk krijgt iets in hun leven te aanschouwen. O, dat scheepje van Gods Kerk kan soms als in zulk een zware nood zijn, dat wij soms zouden zeggen: 'O God, waar zal het nog eens stranden? Wat zal het einde er nog van wezen?'

En als wij soms op alles zien, zouden wij zeggen: dat alles verzinkt, ook in de treurvolle tijden die wij thans beleven. Want het is zoals het beschreven staat in Psalm 2: 2-3: "De koningen der aarde stellen zich op, en vorsten beraadslagen tezamen tegen de HEERE en tegen Zijn Gezalfde, zeggende: Laat ons hun banden verscheuren en hun touwen van ons werpen."

U ziet de tekenen der tijden. En het is nog maar een beginsel der smarten, want er zal nog veel meer aanschouwd worden. Dan moet u zeggen: 'Wat komt er van die Kerk

terecht?' U ziet het voor uw ogen: alles wordt weggehaald van onder de waarheid, die toch het middel is van Gods ordinantiën, om een mens te bekeren.

Maar om nu dat tinnen gewicht te zien, ook in deze tijden in de hand van die meerdere Zerubbabel, de Voleinder en de Volvoerder van het Goddelijk welbehagen. Want, *hoe donker dat Gods weg moge wezen, Hij ziet in gunst op die Hem vrezen*. Het gaat hier door de tegenstrijdigste en door de meest raadselachtige wegen heen. Als eenmaal Manasse naar Babel wordt gebracht, zouden we zeggen: nu is het voor Manasse afgelopen. Maar God komt Zelf in de gevangenis en toen bekende Manasse dat de Heere God is.

Och, als wij toch eens tot God gingen schreeuwen en dat de drukking van de neus bloed en van de melk boter mocht voortbrengen, dan zouden wij ons verblijden en verheugen. God zal Zijn welbehagen volvoeren en Zijn raad bevestigen tot de heerlijkheid van Zijn Naam en tot verhoging van Christus. En als zij nu dat tinnen gewicht zien in de hand van Christus, dan zeggen zij: 'O God, de satan zal er niet méér houden dan God heeft gewild en Christus zal toch niet minder krijgen dan Zijn Vader Hem gegeven heeft'. Hij zal er niet één uit verliezen. Hij zal ze krijgen uit het noorden en het zuiden, uit het westen en het oosten.

En weet u wat het grootste wonder zal zijn? Als wij er bij zullen zijn. O, Zerubbabel heeft dat tinnen gewicht in Zijn hand. En de zaak van Gods Kerk is Gods zaak. En God zal nooit laten varen het werk van Zijn handen, daar zich toch die zeven zullen verblijden. O, die Goddelijke boodschap van de volvoering van Zijn eigen werk! Er staat dat de engelen Gods verblijd zijn over één zondaar die zich bekeert, over één mens, die hier in zijn hart wordt gegrepen. Daar zijn de engelen blij mee. Daar is dat verlorene volk verblijd mee. En die vreugde van die Kerk hier op aarde is niet uit te spreken. In de veelheid der onderdanen is des Konings heerlijkheid, maar ook in de blijdschap van Gods gunstgenoten. Hun hart is verheugd als zij vernemen: die en die is in Sion geboren; en zij aanschouwen de overwinning van Christus in de toebrenging van Zijn volk.

Want, jong en oud, als God u nog eens trekt in de kommervolle tijden die wij nu beleven, wat zou dat groot zijn! Want o land, land, land, de tijd zal aanbreken dat wij de doden zullen prijzen boven degenen die leven. Die tijden zullen komen. Het is nog niet aan het einde.

Maar die de reis kunnen aanvaarden en die straks God in gerechtigheid kunnen aanschouwen, ... o, dat is een vertroosting die er voor het volk van God ligt. Die troost openbaart zich bij al de vijandschap en bij al de moedeloosheid die beleefd wordt en bij al de ellende die waargenomen wordt. Daar blijft een vertroosting over voor God Kerk hier op aarde in het strijdperk van het leven en die volkomen blijdschap van de Kerk zal openbaar worden in de bediening van Christus. Die blijdschap vloeit uit de ambten van de Middelaar.

En nu mogen wij we, tot onszelf inkeren en zeggen: 'O God, is er wel eens ooit door God een begin gemaakt bij ons en heeft Hij Zijn hand op ons gelegd?'

Jong en oud, klein en groot, vraagt het toch eens uzelf af, of God u daartoe ooit heeft verwaardigd. Jongens en meisjes, gedenkt de Heere in de dagen van uw jongelingschap, eer de kwade dagen komen. Het zal wat zijn, straks zo de eeuwigheid aan te moeten doen. O, dat de hemel er nog eens aan te pas kome!

Volk in ons midden, God mocht u nog eens blijdschap geven en rust in God doen

vinden. O, de zaak van God is zo vast en zo zeker. Die zaak lijdt geen twijfel. Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheden van Zijn troon. God zal Zijn eigen werk volvoeren. En al gaat het door bange wegen, God zal eindelijk u helpen, die nu klaagt. Verbeid de Heere, heb acht op Zijn toekomst.

Wij mochten een weinig gesterkt worden uit de bediening en getroost worden uit dat dierbaar Woord, opdat onze ziel in moedeloosheid niet zou wegzinken, maar dat wij kracht mochten ontvangen om dat tinnen gewicht mogen zien in de hand van die eeuwige Koning, Die dat huis gegrondvest heeft, maar Die dat huis ook volmaken zal, tot Zijn eer en heerlijkheid. Amen

6. Twee olijfbomen bij de kandelaar

Rotterdam-West, 28 juli 1943

Zingen: Psalm 22: 15

Lezen: Hebreëën 8

Zingen: Psalm 138: 2 en 4

Zingen: Psalm 118: 8

Zingen: Psalm 45: 1

Mijn geliefden.

Dat het zielenleven van Gods Kerk niet buiten dat volk omgaat, blijkt wel op een duidelijke wijze, ook uit hetgeen wij gezongen hebben uit Psalm 138: 2:

*Gij hebt mijn ziel, op haar gebed,
Verhoord, gered,
Haar kracht gegeven.*

David heeft God leren kennen als een Hoorder en *Verhoorder van het gebed*, dat hij uit de innerlijke nood en uit de innerlijke behoefte tot God heeft opgezonden en dat, door God is aangenomen. En daaruit heeft David en dat volk kracht ontvangen, Dat wil zeggen: door hetgeen zij hebben moeten doorleven was hun kracht vergaan en verteerd. Ja, God Zelf breekt Zijn volk gedurig uit hun eigen kracht, opdat zij als overwinnaars in de kracht en in de mogendheid des Heeren HEEREN zullen staan.

En welk een voorrecht en welk een wonder als het volk mag zeggen: *Gij hebt mij kracht gegeven*. Goddelijke kracht om niet te bezwijken in hun weg en pad, waar zij de meeste tijd door diepe afgronden gaan, zoals in Jesaja 63: 13 beschreven is: "Die hen leidde door de afgronden."

In het leven van dat volk is alles er op uit om hun kracht weg te nemen. Maar God schenkt ondersteuning aan dat volk om niet te wanhopen aan God, maar hun hoop op God te mogen stellen en Zijn daden niet te vergeten. Genade te ontvangen om met lijdzaamheid de loopbaan te lopen, die hun is voorgesteld, ziende op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus Christus.

Want immers in Hem is toch de fontein van alle kracht en van alle sterkte, zoals die voor dat volk zeker ligt in Zijn gezegende Middelaarbeiding, waaruit zij toch ontvangen genade voor genade, zoals ik daar een enkel woord in dit uur over wens te spreken uit Zacharia 4: 11-14, waar Gods Woord aldus luidt:

"Voorts antwoordde ik en zeide tot Hem: Wat zijn die twee olijfbomen, ter rechterzijde des kandelaars en aan zijn linkerzijde? En andermaal antwoordende, zeide ik tot Hem: Wat zijn die twee takjes der olijfbomen, welke in de twee gouden kruiken zijn, die goud van zich gieten? En Hij sprak tot mij, zeggende; Weet gij niet, wat deze zijn? En ik zeide: Neen, mijn Heere! Toen zeide Hij: Deze zijn de twee olietakken, welke voor de Heere der ganse aarde staan."

Wat wij in deze voorgelezen teksten hebben, is: het onderricht omtrent de twee olijfbomen, die de kandelaars verzorgen.

1. Is tot tweemaal toe door Zacharia gevraagd.
2. Door een engel op een kostelijke wijze gegeven.
3. Tot blijvende onderwijzing van Gods Kerk nagelaten.

1. Is tot tweemaal toe door Zacharia gevraagd

Het onderricht omtrent de twee olijfbomen die de kandelaars verzorgen, is dus voor dit uur de stof van onze overdenking. Er waren aan Zacharia, reeds vele openbaringen vervuld geworden. Wat David zong in Psalm 25: 14: "De verborgenheid des Heeren is voor degenen die Hem vrezen", wordt hier bewaarheid. En u ziet in de openbaringen aan Zacharia gegeven, dat God voor Zijn volk nooit een dorre woestijn noch een land van uiterste donkerheid is, maar dat Hij Zijn volk verkwikt en dat Hij Zijn erfenis sterkt, wanneer het moede en mat geworden is.

Aan Zacharia heeft God een kandelaar getoond, *een gouden kandelaar*, wat voor hem niet anders was dan de Kerk Gods, die door alle tijden heen een lichtend licht zou zijn, omdat die Kerk geen instelling is van mensen, maar omdat die Kerk door God Zelf gesticht is en door God Zelf onderhouden wordt.

Daar heeft Zacharia zulk een sterkte uit gekregen voor zijn ziel, dat God voor Zijn Kerk zal zorgen en *dat Hij de lampen brandende zal houden*. De moedeloze klacht van Elia is ons niet onbekend, die sprak: Ik ben maar alleen overgebleven. Zo scheen het ook in zijn dagen, toen de Kerk, vanwege de verdrukking, schier niet meer te zien was. Wij zouden zeggen: Het was toen niet anders dan ellende en afval. Maar daartegenover kwam toch die Goddelijke bemoediging: Ik heb er nog zeven duizend, die de knie voor Baäl niet gebogen hebben.

En nu was er naar al hetgeen God aan Zacharia tot zijn vertroosting en bemoediging geopenbaard had, toch nog wat overgebleven. Er blijft voor Gods Kerk altijd wat over, geliefden. En wat was er voor hem overgebleven? Hij had voor zijn eigen ziel geen verklaring van die twee olijfbomen naast die kandelaar. Hij had wel *die bomen* aanschouwd in het gezicht dat God hem had gegeven. Maar wat de betekenis ervan was, dat was hem niet bekend. In dat vragen van Zacharia, zien wij dat de gelovigen niet altijd direct alle dingen verstaan, welke tot de kennis van de verborgenheden van Gods Koninkrijk en tot hun zaligheid van node zijn.

Wat is het een voorrecht geweest dat hij zich tot God wendde. Dat kunt u ten eerste zien en opmerken. O, wat vertrouwelijk mocht Zacharia met God omgaan en wat mocht hij gedurig de weg betreden om al zijn noden bij God bekend te maken met al zijn blindheid, dwaasheid en geestelijk onverstand. En wat heeft die man een innerlijke behoefte gehad. Waaraan? Aan Goddelijke klaarheid.

O, er zijn zoveel mensen die zoeken zelf maar een klaarheid en een toegang. Maar dat is bij Zacharia niet het geval. O, die man erkent zijn blindheid en onverstand en die wendt zich tot de Heere, *opdat God hem Zelf zou leren en onderwijzen*. Maar wat is het dan opmerkelijk, dat, wanneer Zacharia onderwijs aan de hemel vraagt, God hem geen antwoord geeft. Er staat toch in de Waarheid, en dat geldt voor de hele Kerk van God: "Eer zij roepen, zal Ik antwoorden en eer zij spreken, zal Ik horen."

En hier staat duidelijk dat God het geven van een antwoord opschort. God geeft Zacharia niet dadelijk antwoord. Wat wonderlijk handelt God soms met Zijn volk. En uit welk een oorzaak handelt God? Waarom geeft God niet altijd dadelijk antwoord? Met wijze redenen blijft God soms zo een weinig tijd op de achtergrond.

Als u het leven van de verschillende Bijbelheiligen bezieet, dan laat God ze soms wel eens enige tijd schijnbaar tevergeefs roepen. En ik zou er wel bij kunnen zeggen: wanneer een kind van God zijn leven mag terugzien, dan zal hij nooit anders dan de wijsheid en de genade en liefde van God om zulke wegen met hem te houden, kunnen bewonderen. Want als God antwoordt, is dat uit liefde en als God zwijgt, is dat ook uit liefde. Hij zwijgt in Zijn liefde, als Hij het wel eens uitstelt om antwoord te geven. En dan is er een uitzien op God. Waarom? Omdat het volk zich niet verheft en zij

ootmoedig blijven staan, maar ook om hen met te meer naarstigheid aan te zetten om Zijn gangen na te speuren.

In de berijming van Psalm 130: 3 lezen we:

*Ik blijf de HEER' verwachten,
Mijn ziel wacht ongestoord;
Ik hoop, in al mijn klachten,
Op Zijn onfeilbaar woord.*

Dat is blijven staan, totdat de hemel geopend wordt. En wij doen alles om die deur open te krijgen, maar God laat Zijn volk wel eens wachten. En dat ziet u bij Zacharia. Het was een lieflijke beproeving. O, laat het voor het volk in ons midden tot onderwijzing zijn, dat het vaak een lieflijke beproeving is, als God niet dadelijk antwoordt.

Mijn hoorders, God beproeft Zijn volk gedurig, opdat de echtheid van Zijn werk zal blijken: Op Gods tijd - en dat is toch de beste - openbaart God Zich aan Zijn volk. Wij hebben persoonlijk uit deze woorden wel eens Goddelijk onderwijs gehad en dan ligt het des te vaster in ons hart. Jesaja zegt: 'Hij onderwees mij met een zeer sterke hand'. En met dat onderwijs kunnen wij leven en sterven.

Dat is vandaag waar, maar ook over honderd jaar heeft het zijn kracht nog niet verloren. Het krijgt geen andere betekenis, wel krijgt het bij de meerdere en diepere inleidingen des Geestes meer waarde voor ons hart. Het krijgt in het leven van het volk van God almaar meer gewicht. Gelukkig als wij persoonlijk het onderwerp ervan mogen worden. David sprak in Psalm 56:5 (berijmd): *Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord.*

Och geliefden, al is het maar één woord uit dat dierbaar Woord, dat zal genoegzaam zijn. Een woord, waar wij mee leven en sterven kunnen, bouwen en vertrouwen voor tijd en eeuwigheid. Och, wat moet Gods volk het soms met een klein beetje doen. Maar de hoofdzaak is dat het van God is. En als het van Hem is, krijgt het almaar meer waardij.

Tegenwoordig hebben wij een tijd dat arm zijn een schande is. Maar in de Kerk is het een gelukkige stand. Voor dezulken zijn de Goddelijke beloften. Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen. O, wat is dat een sieraad om arm te zijn en in die ware zielsvernederings gebracht te worden en dat die God ons telkens verblijdt, vervrolijkt en versterkt.

En wanneer het nu waar is bij het volk van God, zoals het bij Zacharia was, dan krijgen wij op een kostelijke wijze onderricht.

2. Door een engel op een kostelijke wijze gegeven

En Hij sprak tot mij, zeggende: *'En weet gij niet wat deze dingen zijn? Nee, mijn Heere!*

Weet u het niet, wat ze zijn? En ik zeide: *Nee, mijn Heere!* Alsof hij wilde zeggen: Die engel daar heeft mij wel veel geopenbaard, maar dat is voor mij bedekt gebleven. Alsof Zacharia wil zeggen: 'Daar snakt mijn hart naar, ik voel het innerlijk in mijn ziel, dat daar zo'n zaligheid in is, maar ik kan niet uitdrukken wat het is'. Want Gods volk kan het soms wel gevoelen, maar niet uitdrukken. Vandaar dat dat volk het Woord niet kan missen. Ze hebben gedurig betrekking om onder het Woord van God te komen, om geleerd, geleid en onderwezen te worden en de verborgenheden van Gods raad te ontdekken voor hun hart.

En gij weet deze dingen niet? En ik zei: Neen, mijn Heere! God maakt Zijn volk zo eerlijk en zo oprecht! Zij gaan het eerlijk voor God bekennen dat ze het niet weten.

David zegt in Psalm 38: 10: "Heere! voor U is al mijn begeerte; en mijn zuchten is voor U niet verborgen."

Het is een voorrecht, mijn hoorders, als wij weten, dat er altijd Eén klaar staat om ons te onderwijzen. God geeft aan Zijn knechten leringen en onderwijzingen des Geestes en inleidingen in Zijn eeuwig en onveranderlijk Verbond tot aan de voleinding der wereld. Zijn Kerk zal worden onderwezen in de weg der zaligheid en dat volk zal geleerd worden van Gods wegen. In de oude berijming staat in Psalm 22: 16:

*Uit hen zal altijd iemand komen voort
Om den nakomers te leren Uw Woord.
Ende de goedigheid, hoog geprezen,
Van U bewezen.*

Daarin wordt verklaard dat God altijd voor leraars zorgt. Wat daar staat, is de blijvende belofte van het profetisch ambt.

En nu kan God direct onderwijzen, maar het is Gods gewone weg om middellijk onderwijs aan Zijn volk te geven door Zijn knechten. Zelfs de engelen staan Gods Kerk ten dienste. U leest van Gabriël dat hij Gods raad bekend maakte aan Daniël en aan Maria. O, wat zouden wij toch meer gebruik moeten maken van die eeuwige rijkdom, die voor dat volk verborgen ligt. Want God Zelf heeft Zich aan Zijn volk verpand en Hij schenkt Zichzelf aan die uitverkorenen, opdat Hij hen Zijn wegen zou leren en hen zou onderwijzen in de verborgenheden van Zijn eeuwige raad. En dat is, omdat Christus als die grote Profeet, Zijn knechten bedeeft met Zijn Geest der wijsheid en in de kennis van de verborgenheden van Zijn raad. Zij moeten van de hemel geleerd worden om het volk onderwijs te kunnen geven, dus zelf geleerd worden om anderen te onderwijzen.

Er staat dat die engel tot Zacharia zegt: *Deze zijn de twee olietakken, welke voor de Heere der ganse aarde staan.*

Letterlijk gebruikte God voor Zijn Kerk Zerubbabel en Jozua. Zerubbabel was de vorst, de koning, en Jozua was de priester. Gods Kerk is nooit zonder Koning, Profeet of Priester geweest, zodat Zijn volk door alle eeuwen heen onderwijs, leiding en verzoening mag ontvangen.

O gemeente, als er een heimwee naar de bediening, een heimwee naar het onderwijs gevonden wordt en het bindt ons aan de hemel, dan zal God op Zijn tijd uitkomst geven, als er maar een innerlijke behoefte, is. De Heere geeft de wens der zachtmoedigen. En Zerubbabel, en Jozua de priester, waren de twee die de Kerk terzijde stonden, leiding gaven en voor hun aangezicht heengingen, zoals weleer Mozes en Aaron in de woestijn voor Israël. Zerubbabel was een type van de koninklijke bediening en Jozua van de priesterlijke bediening van Christus.

Toen zeide Hij: Deze zijn de twee olietakken, welke voor de Heere der ganse aarde staan.

Het wijst ons op de volkomenheid van Christus' bediening voor Zijn strijdende Kerk hier op aarde. Voor die Kerk, die God liefgehad heeft met een eeuwige liefde. Voor die Kerk, die gekocht is met het bloed des Lams en voor die Kerk, die daar uitgeteerd op de aarde komt te zitten. Voor die Kerk, die in een weg van ontdekking wordt afgebroken. En die Kerk, waarvan God almaar meer de grond weg gaat nemen uit de ontvangen weldaden en genade.

O mijn hoorders, wat probeert dat volk te leven uit hetgeen zij hebben ontvangen. Maar wat worden zij gewaar dat zij met alles de dood in moeten. Het volk van Israël -

laat ik dat voorbeeld even nemen - krijgt in de woestijn elke dag Manna. En waar viel dat Manna? Dat viel buiten de woning, niet er in, maar er buiten. En om dat Manna te ontvangen, moesten zij elke morgen hun huis uit. Dat volk van God moet altijd maar uit zichzelf worden gezet om een onderwerp te worden voor de bediening van Christus.

En als u nu eens aandachtig let op wat hier geleerd wordt, betreffende die twee olietakken die daar staan, dan ziet u voor uw ogen Christus, Die de schuld van Zijn volk verzoent, Die de vijanden vernietigt, maar Die ook Zijn Kerk behoedt, zoals wij daarvan nu gaan zingen uit Psalm 118: 8:

*Gods rechterhand is hoog verheven;
Des HEEREN sterke rechterhand
Doet door haar daân de wereld beven,
Houdt door haar kracht Gods volk in stand.
Ik zal door 's vijands zwaard niet sterven,
Maar leven en des HEEREN daan,
Waardoor wij zoveel heil verwerven,
Elk, tot Zijn eer, doen gadeslaan.*

Toepassing

3. Tot blijvende onderwijzing van Gods Kerk nagelaten.

Van die blijvende onderwijzing die er ligt in het antwoord aan Zacharia gegeven en aan de Kerk nagelaten, moeten wij nu nog handelen. Dat is de sterkte voor het erfdeel des Heeren. *Die wijst hen heen naar Christus*, naar Hem, van Wie de Kerk zingt in Psalm 45: 1: *Genade is uitgestort op Uw lippen*. Hij heeft daar gestaan in de bange strijd van de machten der hel. En ... zij hebben Hem niet overwonnen. Psalm 129 betuigt: "Zij hebben Mij van Mijn jeugd af benauwd."

En voor dat volk, waarvoor Hij de pers alleen heeft getreden, voor dat volk, voor wie Hij een eeuwige verlossing teweeg gebracht heeft, voor dat volk staat Hij nu nog tot aan het einde der eeuwen en tot aan het einde der dagen. Zijn troon is vast en onbewogen. Die bediening van Christus blijft altijd vers en levendig voor de Kerk hier op aarde.

O, wat valt hier allemaal niet weg, geliefden! Dan het één en dan het ander, ook onder het volk van God en onder Gods knechten. Och, uit alles blijkt dat wij hier geen blijvende stad hebben. Dat geldt ook voor Gods kinderen. Van Christus staat er geschreven in Hooglied, dat Hij afgegaan was om Zijn leliën te verzamelen. Dan worden zij overgeplant uit de hof van Gods Kerk in de hof des hemels.

Ledeboer zong in zijn tijd al van dat volk:

*God haalt zijn beste huisraad in
En wat er overblijft, dat is maar min.*

Dat verlies voor het achterblijvende volk is groot en zwaar naarmate God Zijn kinderen die Hij thuis haalt met veel genade en licht bedeeld heeft, zodat ze als met Paulus een vader in de genade en met Naomi een moeder in Israël waren.

En toch, mijn hoorders, wat hier ook wegvalt, Christus blijft. *Die olietakken blijven ook*. En al gaan leraars weg, die grote Leraar der gerechtigheid blijft eeuwig. Uw droefheid zal tot blijdschap wezen, zo heeft de scheidende Christus tot Zijn achterblijvende discipelen gezegd. En dat wordt het, wanneer in de zielspraktijk Christus voor ons persoonlijk wordt, niet alleen tot rechtvaardigmaking, maar ook tot heiligmaking. Dat Middelaarbloed wordt gesprengd op onze onreine consciëntie,

dagelijks tot wegneming van onze zonden, want Christus zegt toch: "Ik stel Mijn leven voor de schapen." En dat heeft Hij niet alleen gedaan in de staat van Zijn diepe vernedering, maar dat doet Hij ook aan de rechterhand van Zijn Vader, ten nutte van Zijn volk.

Denk aan Saulus van Tarsen, die daar blaast tegen Gods Kerk. En wat zei Christus tegen hem? "Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij? Het is u hard de verzenen tegen de prikkels te slaan", Hand. 9: 5. En Christus, Die het voor de Kerk opneemt, zal bevestigen dat de poorten der hel Zijn gemeente niet zullen overweldigen.

*Wat vijand tegen hem zich kant,
Mijn hand, Mijn onweerstaand're hand,
Zal hem bekleén met schaamt' en schand';
Maar eeuwig bloeit de gloriekroon
Op 't hoofd van Davids grote Zoon.* (Ps. 132: 12).

Wat is die Kerk toch veilig in die bediening van Christus! Want hebt u wel eens ooit van dat volk vernomen dat ze bezweken zijn en dat zij door de macht van de vijand zijn omgekomen? Immers, nee! Er is geen voorbeeld van bekend en dat zal ook nooit bekend worden, al gaat het ook door de diepste wegen. In zes benauwdheden heeft Hij Zijn volk gered en in de zevende zal Hij ze niet laten omkomen, Job 5: 19. Och, Hij redt hen van de ondergang. Want alles wat buiten God is, kan zich wel tegen die Kerk opmaken en er tegen strijden, maar haar overwinnen, dat kan nooit. "Het vaste fundament staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen die de Zijnen zijn", 2 Tim. 2: 19.

Twee olietakken staan daar voor de Heere der ganse aarde. En die zijn de *waarborgen* voor dat volk. O, er komt een tijd dat God zijn volk uitleidt en verlost uit hun druk, moeite, ellende en strijd en uit al hun wederwaardigheden. Die Kerk zal eens verlost worden met een eeuwige verlossing. En zoals Christus overwonnen heeft en met Zijn Vader gezeten is, zo zal die Kerk eenmaal overwinnen. Die Kerk ligt gewaarborgd in de ambten van de Middelaar. En dat is hun sterkte, blijdschap en kracht.

Gelukkig, als wij maar alles kwijt mogen raken en dat wij kunnen zeggen: "O Heere Jezus, Gij zijt de Sterkte van mijn hart."

En dat is voor jong en oud, klein en groot, noodzakelijk op reis naar de eeuwigheid. Mijn hoorders, wat een vertroosting ligt er in dat vijfde nachtgezicht van Zacharia. Een vertroosting die het vaak zo moedeloze en troosteloze volk des Heeren betreft. Een weldaad, mijn hoorders, als wij nu die troost in ons hart hebben ontvangen, gelijk die profeet ze heeft gekregen.

Zijn wij daar het onderwerp ooit van geworden? Heeft God ons in de nacht ook eens het gezicht laten zien dat Hij Zijn Kerk in de donkere nachten van strijd en ellende schenkt, opdat zij Zijn lof zelfs in de nacht zullen zingen?

O mijn hoorders, er is maar één volk dat gelukkig is en dat is het volk dat het geklank kent. Dat bedeeld wordt met Goddelijke openbaringen.

Jongens en meisjes, mannen en vrouwen, het getal wordt van dag tot dag kleiner, dat overblijft in ons Vaderland en wat zal er straks overblijven? Er hangen zulke donkere wolken, die zich almaar meer samenvakken. En wat zal het zijn, als God door gaat trekken? En als wij daar nu vreemdelingen van zullen blijven en door die wegen van druk en moeite heen moeten, dan zal de tijd wel eens kunnen aanbreken dat wij de doden gaan prijzen boven degenen die leven.

O, het Woord van God wordt nog verkondigd. Gods stem klinkt nog door ons land en in ons midden.

O arme jeugd, verhard je niet onder de vermaningen en waarschuwingen, maar bedenk wat tot je eeuwige vrede dient. God gaat richten, hier beneden; en de Heere roept het in Zijn grote barmhartigheid ons nog toe: "*Erkent die God, Hij is geducht.*" "Kus de Zoon, opdat Hij op u niet toorne eer gij op de weg vergaat, als Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden", Ps. 2: 11.

Jeugd, breek met de wereld en met de zonden. Dat je toch een schuilplaats mocht zoeken en vinden. Het zal er zo op aan komen in de dag der wraak en straks in de dag der eeuwigheid. Dan zal de sprake zijn: Bergen valt op ons en heuvelen bedekt ons. O, het zal wat wezen te moeten sterven en niet te kunnen. Het zal wat wezen om God te moeten ontmoeten en niet bereid te zijn. O, denk aan de tranen die over u geschreid zijn door een vader of moeder die God vreest, of door een leraar. Vergeet niet de vermaningen. God mocht ze eens graven op de tafel van uw hart. God make plaats in uw hart voor Christus en voor Zijn ambten. Die ambten van de Middelaar hebben alleen maar kracht en waarde door de bediening van Gods Geest. En door de bediening van die Geest kunnen wij alleen maar vruchten dragen, Gode tot heerlijkheid.

Ook voor u, volk in ons midden, mocht die Geest Zijn kracht doen, opdat Christus meer en meer een gestalte in uw harten krijgt. Die Geest des oordeels en der uitbranding mocht niet worden onthouden, opdat er toch eens een opwassen en een toenemen in die kennis der genade van Christus is. En bij al wat ons hier drukt, volk, mochten wij toch de moed niet verliezen, maar door het geloof staren op die twee olietakken. Die zullen blijven staan tot aan het eind der eeuwen. En die bediening zal zijn tot eeuwige behoudenis.

En volk van God, dat is nu de poort des Heeren, waardoor al het rechtvaardige volk zal treden om hun God ootmoedig te eren, voor het smaken van Zijn zaligheid. Dat wij zolang wij hier in dit Mesech nog moeten zwerven, verwaardigd worden veel en gedurig te zien op die twee olietakken. Zij zien op de overvloedige volheid van Jezus en Zijn Geest en de rijke en vette mededeling van hun gaven aan de Kerk van het Nieuwe Testament.

De olie is het beeld van de Heilige Geest.

Die Heilige Geest is het, Die Zijn volk doet ontbranden in geloof, hoop en liefde en Die ons in ware ootmoed, kennis en in de ware vreze des Heeren doet uitblinken. Uit die Bron, de Drie-enig God, mochten wij veel bediend worden. "Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen", Rom. 11: 36. Hem mochten wij verheffen, nu en in de dag der eeuwigheid. De Heere heilige het daartoe tot Zijn eer en tot onze zaligheid. Amen

7. Dankdagpreek. Het rechtvaardig oordeel van God

Rotterdam-Zuid, Woensdagmorgen 23 October 1940
Gereformeerde Gemeente Mijsheerenplein.

Lezen Joël 1.

Zingen Psalm 51: 9

Psalm 79: 3-4

Inleiding

Nog nimmer, mijn hoorders, waren wij met bid- of dankdag samengekomen onder omstandigheden als deze. Jaar op jaar werd het oordeel Gods aangezegd en nu zijn de oordelen Gods over de wereld en ook in 't bijzonder over ons land en volk van de hemel uitgestort en dat vanwege onze zonden en vanwege de droeve verlating van de levende God.

De verwoesting, die allerwege is gekomen ook in onze eigen stad is verschrikkelijk en het leed, dat allerwege is uitgestort, is niet om te noemen.

Maar het zwaarste oordeel, waar wij mee bezocht worden is het oordeel van de verharding. En dat oordeel van de verharding gaat ten allen tijde aan het oordeel der verwoesting vooraf.

Toch, mijn hoorders, laat God ons niet los. Maar hoe zwaar Zijn hand ook drukt en hoeveel oordelen er ook zijn, waar mede Hij ons bezoekt, God heeft Zijn Woord en Zijn bediening ons nog gelaten en daardoor en daarin geeft God nog een boodschap Daartoe zijn we in deze dag nog samengekomen als een wonder van Gods grote ontferming.

De boodschap die wij in dit morgenuur wensen neer te leggen kunt u vinden in het u voorgelezen hoofdstuk, Joël 1 vers 14 tot 16 waar Gods Woord aldus luidt:

"Heiligt een vasten; roept een verbodsdag uit, verzamelt de oudsten en alle inwoners dezes lands, ten huize des Heeren, Uws Gods, en roept tot de Heere.

Ach, die dag! Want de dag des Heeren is nabij en zal als een verwoesting komen van de Almachtige.

Is niet de spijs voor onze ogen afgesneden, blijdschap en verheuging van het huis onzes Gods?"

Wij hebben in dit voorgelezen tekst woord, mijn hoorders:

1. Een opdracht onder het rechtvaardig oordeel van God.
2. Die opdracht spreekt van een bijzondere samenvatting van die aankondiging.
3. Spreekt van een droevig verschijnsel.

1. Een opdracht onder het rechtvaardig oordeel van God.

Joël heeft een opdracht gekregen wij zouden aan de hand van ons tekstverband kunnen zeggen, die tweeledig was.

Het was allereerst een opdracht een oproep in het bijzonder tot de Priester. Maar ook in de tweede plaats een opdracht, die van de Priester werd gegeven in betrekking tot het gehele volk. 't Was een zeer droeve tijd waarin Joël profeteerde. Immers, God had een sprinkhanenplaag over Juda gegeven en een grote droogte zodat al de beken waren uitgedroogd dat er geen water meer te vinden was en daarbij de vijand van rondom had het volk des Heeren vreselijk benauwd. Er waren in die dagen bijna niets

dan oordelen en gerichten te aanschouwen. En in die zware tijden, die door Juda werden beleefd, heeft de Heere aan de Priesters allereerst opdracht gegeven, zich te omgorden tot rouwklacht, en in zakken te vernachten. *Want spijsoffer en drankoffer is geweerd van het Huis onzes Gods.*

En het was in 't bijzonder dat tot de Priesters allereerst die boodschap Gods uitging, omdat zij de mensen waren, die God vertegenwoordigden bij het volk, maar die ook het volk vertegenwoordigden bij de Heere. In die dagen stond een Priester als het ware boven profeet en koning, die een type waren van Christus van Hem, Die in de volheid des tijds in 't midden van Zijn kerk en in 't bijzonder in de harten van Zijn volk Zijn ambt zou verheerlijken en bevestigen. Dat priesterambt had zijn bijzondere betekenis want waar de profeet en koning nooit komen mochten, daar kwam de Hogepriester in het Heilige der Heilige voor het aangezicht des Heeren.

Nu roept de Heere hen tot wezenlijke rouwklacht en dat zij het volk zouden voorgaan, opdat niet alleen hun woord, maar in het bijzonder hun leven een getuige zou zijn tegenover het gehele volk. En hoe zou dat moeten zijn? Dat zou moeten zijn in diepe vernedering voor het aangezicht des Heeren. Dit is de gehele openbaring van hun leven, dat het volk zou zien, dat zij lastdragers van Sion waren, en dat zij innerlijk smart en droefheid van al hun zonden en ongerechtigheid hadden. Maar wanneer de Heere hun opdracht gegeven had, dan geeft Hij een opdracht die betrekking heeft op het gehele volk, waar onze tekst van spreekt.

Er moet een plechtige samenkomst zijn. De oudsten, de overheden en onderdanen moeten verzameld worden, ja, alle inwoners van het land. 't Was in Joëls dagen verschrikkelijk. Eten was er niet meer. Het oordeel Gods had alles weggenomen. Maar wat ze nog behouden hadden, dat was het Huis des Heeren.

En, dat kunnen wij met vrijmoedigheid zeggen, dat God ook dat niet van ons heeft weggenomen. Dat is, ja we kunnen wel zeggen, als een wonder van Gods verschoning en Gods ontferming. Onze kerkgebouwen zijn gespaard gebleven tot op dit ogenblik. Wij hebben nog een plaats van samenkomst, zoals in de dagen van Joël.

Nu geeft de Heere opdracht, *roept een verbodsdag uit!* 't Gaat er hier niet over, dat het volk maar één, twee, drie samen zou komen, maar dat zij voorbereid zouden worden. Niet uitwendig maar ook inwendig, opdat ze verstaan zullen (zoals de betekenis in deze woorden) de heilige ernst, waarmee God Zijn volk roept tot afzondering, opdat zij voor Zijn aangezicht zullen vrezen.

Heiligt een vasten, roept een verbodsdag uit. Het gehele volk zou voor bereid en toebereid worden om zo voor Gods aangezicht te verschijnen als de oudsten van het volk. Zie het 2^e hoofd stuk van Joël. Zelfs de kinderen, die de borsten zogen, moesten opgeroepen worden om naar het Huis des Heeren te komen. Want we hebben samen tegen de Heere gezondigd en gedaan, wat kwaad is in Zijn heilig oog.

Och, werd alles wat van de wereld is, opzij gezet. *Roept een verbodsdag uit*, opdat zij verwaardigd worden voor het aan gezicht des Heeren in ware boetvaardigheid te vluchten van de zonde en ongerechtigheid. En dat dan de oudsten van het land, in het bijzonder die ambten bekleden, dat zij de huizen openen om te roepen tot de Heere.

En zeer zeker, mijn hoorders, zoals het ook nu is, was het in de dagen van Joël. Wij kunnen onszelf nooit voorbereiden om God te ontmoeten. Daar staat in Jozua 4: "Schikt u, o Israël, om uw God te ontmoeten."

Maar is dat bij ons? O nee, mijn hoorders. Wij zijn in de val van Adam niet véél kwijt, maar hebben alles verloren, we hebben totaal niet meer overgehouden, het minste en geringste zelfs niet meer, wij kunnen zelfs niet meer zuchten, zó ongelukkig zijn we.

Als God komt met de zwaarste oordelen en gerichten, al houdt God de diepste wegen met land en volk, ja ook in het bijzonder met Zijn uitverkorenen, ... zal het één stap nader brengen bij God? Wij hebben gezondigd en gedaan wat kwaad is in Zijn oog. Och nee, mijn hoorders, het hart blijft koud. Dat God dat stuurloos hart eens opwekte! Hij alleen kan de hardheid verbreken. En alleen door de alles overwinnende kracht van Zijn Goddelijke genade. Dat alleen kan ons in waarheid in 't stof doen bukken. Al zou ik vandaag honderd maal zeggen, wij hebben gezondigd en wij zijn de oorzaak van al de ellende, maar mijn hoorders, als God het niet indrukt dan doen we in de grond van de zaak niets anders dan liegen. Er staat in Jesaja: "Dit volk nadert Mij met de lippen, maar het hart houdt zich verre van Mij." Wij moeten door al onze godsdienst heen zakken om als een arme, verlegen, verloren en uitgeteerde zondaar aan de voeten van God neer te vallen. Och, dat we met die tollenaar in de tempel onze ogen neerslaan vanwege de schande en onze eigen verdoemelijkheid voor God leren kennen.

Als God komt, zijn er altijd twee dingen. Ten eerste, dat wij het gedaan hebben. En in de 2^e plaats, werden wij verwaardigd, dat wij de ergste van allen worden. We hebben dan niets meer in te brengen. Dan is er een breken met onze zonden. Dus alleen, als God Zijn volk tot een heilig vasten roept, om dan samen, tot de Heere te roepen. O nee, dan gaat het niet om het uitwendige, waar God niet in is; dat zal Hem niet bekoren. Maar dan gaat het over die innerlijke vernedering voor Zijn aangezicht. Hebt u ooit gehoord, dat God *droge* zonden vergeeft? Wat bedoel ik daarmee? Daar bedoel ik niet mee, dat onze tranen in aanmerking komen, maar dat de zonden met tranen besproeid zijn. Die alleen worden opgelost in 't bloed van Christus, Hem, Die voor de eeuwige God Zichzelf onstraffelijk heeft geofferd.

Zie Psalm 77:1.

*'k Zocht Hem in mijn bange dagen,
'k Bracht de nachten door met klagen.
'k Liet niet af mijn hand en oog
Op te heffen naar omhoog.*

Het is een volk dat treurt vanwege de schuld en zonde. Dat kan alleen maar voortvloeien uit de eeuwige liefde Gods. Want als er geen liefde Gods is in ons hart, dan kan er nooit ware droefheid over de zonde zijn. Alleen door de liefde Gods, komt er smart en ware droefheid. Want Hij is het alleen tegen Wien we gezondigd hebben en de zegeningen van Hem vertrapt hebben. Maar Hij is het ook bij Wie vergeving is. Hij alleen is het bij Wie uitkomsten zijn zelfs tegen de dood, want Hij is een God, genadig, barmhartig, en groot van goedertierenheid voor hen, die Hem aanroepen. Dan moet er altijd iets zijn; en daar is God voor nodig. En in de 2^e plaats: daar zijn bijzondere noden voor nodig.

David zegt in Psalm 86:1

*'k Ben gewoon in bange dagen,
Mijn benauwdheid U te klagen,*

Dan was zijn oog op God gericht, want David had zichzelf leren kennen als een Jeschurun, die, als hij vet werd achteruitsloeg en God vergat.

Mijn hoorders, ik denk aan die ezel van Bileam. De Heere komt dat beest tegen, maar zolang er nog ruimte voor die ezel is, slaat Bileam op dat stomme dier en dan gaat dat beest nog door met Bileam erop. Maar straks komt God hem tegen en toen kon dat beest niet verder meer. Zo moet het ook met ons zijn.

2. Die opdracht spreekt van een bijzondere samenvatting van die aankondiging.

Nu staat er in onze tekst: "*Roept tot de Heere.*" En daar is oorzaak voor zoals blijkt in vers 15: *Ach, die dag! Want de dag des Heeren is nabij en zal als een verwoesting komen van de Almachtige.* Een ontstellende aankondiging. Daar liggen twee dingen in verklaard.

(1) Joël ziet op de dag, die beleefd werd en

(2) Joël ziet ook op de dag, die komen zal.

De sprinkhanen zijn in het land gekomen, omdat God het bevel had gegeven. Want is er een kwaad in de stad, dat de Heere niet doet? God regeert en

Geen ding geschiedt er ooit gewisser,

Dan het hoogst bevel van 's Heeren mond.

Die sprinkhanen had God gestuurd, óók droogte gegeven, want Hij alleen kan de - aarde vruchtbaar maken. De vijand had Juda omsingeld en in grote benauwdheid gebracht, 't Was de schuld van de zonde des volks. Joël zelf was nog zo gelukkig. Hij had er nog zoveel van. Want als God met Zijn oordelen komt, en er is geen indruk, geen gevoel, dan is 't een bewijs, mijn hoorders, dat alles aan de verharding is overgegeven. En wij hebben niet zover te lopen. Laat een ieder maar bij zichzelf blijven. Is er bij ons van nature opmerkzaamheid te vinden? O nee! "Dwazen verstaan het niet, en onvernunftige mensen weten er niets van", zegt de Heere, En als wij genade van God gekregen hebben, moeten wij er nog bij gesleept worden. Daar is God van de hemel voor nodig. Anders merken wij het niet.

Mijn hoorders, nu staat er niet alleen in onze tekst: *Ach, die dag!* Maar daar staat nog wat bij: *want de dag des Heeren is nabij, en zal als een verwoesting komen van den Almachtige.* Hij zegt niet: de verwoesting van de Babyloniërs, maar de verwoesting van de Almachtige.

Och nee, mijn hoorders, God straft niet altijd op de daad, dat is maar een enkel en zeldzaam geval. Denkt maar aan Bésazar Daar spreekt God op de daad. Maar in de meeste gevallen stelt God het nog uit. Het kan jaren duren, eer God komt en dat God de zonde niet dadelijk straft, maar dat God op Zijn tijd komt, is zeker.

Ik denk aan onze oudvaders, die zoveel jaren hebben geleefd en van het oordeel Gods hebben gesproken. Bijvoorbeeld dominee Ledeboer, 90 jaar geleden. Toen hij over de Coolsingel liep en daar de zonde aanschouwde, profeteerde hij, *dat er geen steen meer zou overblijven;* ... God heeft het vervuld en bevestigd en God heeft het volvoerd. Want Hij heeft het Zijn knecht geopenbaard. God kwam in Nederland met Zijn oordelen. Alhoewel aan de andere kant God in Zijn toorn des ontfermens gedenkt. Let eens op de grote goedertierenheid en de bemoeienissen des Heeren, dat wij niet allemaal verdelgd en vernield zijn.

Aan de andere kant zal het volk van God niet durven ontkennen, dat in die bange dagen en nachten, de hemel gesloten was voor Zijn ellendigen. Zoudt gij het durven ontkennen?

De Heere heeft ze ondersteund in alle druk, strijd, moeite en alle bezwaren, die er waren. Ja, we zouden zelfs moeten zeggen in ons midden: *De Heere heeft grote dingen aan ons gedaan, en ons nog met Zijn goedertierenheden willen omringen.* Niet één jongen of man uit ons midden, die zijn dood gevonden heeft op het slagveld.

Er waren er 79 waarvan er 78 mochten terugkeren. God heeft ze niet weggenomen. En die éne, die nog niet terug is, ... och ik kan moeilijk geloven, dat de dood hem heeft weggerukt, daar is nog hoop, dat hij ook nog leeft. Ik denk menigmaal aan die zondagnacht in ons huis, dat wij met al die jongens Gods aangezicht mochten zoeken, ik heb ze horen wenen en God heeft het gekerm gehoord. God heeft nog

ondersteuning gegeven en genade geschonken om bij Hem te schuilen.

Ach, die dag! Het is een vreselijke dag, de dag, die wij tegemoet gaan als de verwoesting van de Almachtige. Wij hebben u toch nooit anders voorgehouden en wij hebben u toch niet bedrogen of misleid, maar u de gerichten toch voortdurend voor ogen gehouden. O, die dag komt als een verwoesting van de Almachtige.

Wij zijn er nog niet. Wij staan slechts aan het begin van de oordelen. Maar welgelukzalig, die een toevlucht in God mag vinden en die onder de schaduw van Christus' vleugelen mag schuilen en daar dekking vinden voor de toorn van de Almachtige, maar ook voor al de pijlen van de vijand. Ja, welgelukzalig die in zulke vernedering voor God, mag buigen en in zulke erkenning mag bukken, dat hij het oordeel Gods aanvaardt, God toevalt en met de dichter instemt uit Psalm 106 vers 4:

*Wij hebben God op 't hoogst misdaan,
Wij zijn van 't heilspoor afgegaan
Ja, wij en onze vaadren tevens.
Verzuimden alle trouw en plicht.
Vergramden God, den God des Levens;
Die zoveel wond'ren had verricht.*

Toepassing

3. Spreekt van een droevig verschijnsel.

En nu, mijn hoorders die opdracht onder het rechtvaardig oordeel Gods, spreekt ook van een droevig verschijnsel. *Is niet de spijs voor onze ogen af gesneden, blijdschap en verheuging van het Huis onzes Gods?* Het één houdt hier verband met het andere. Het gaat hier over twee dingen. Over het dagelijks voedsel en over de offerande, die gebracht werd in het Huis des Heeren.

Als er hier staat: "Is de spijs voor Uw ogen niet afgesneden", dan is dat van wege de plaag der sprinkhanen. De gehele oogst was mislukt en men miste nu hetgeen zo noodzakelijk was tot gedurig levensonderhoud. Maar het houdt ook verband met het brengen van spijs- en drankoffers. Bij die offers moest fijn meelbloem worden gedaan, naar Goddelijk bevel. En zie, het was er niet meer.

Maar nu de sprinkhanen. Alles hadden ze opgegeten; en wat de rupsen en de kever had overgelaten, had de kruidworm opgegeten. Er was dus niets meer overgebleven om te brengen voor Gods aangezicht. Niets was er meer overgebleven. Dat brengen van spijs- en drankoffer in de dagen vanouds had zo'n blijdschap en vreugde.

Nu zegt de profeet: *Is niet de spijs voor uw ogen afgesneden, blijdschap en verheuging van het Huis onzes Gods?* Zulk een tijd hadden zij nog nooit beleefd. Men kon het heiligdom niet meer bezoeken en de offerande niet meer brengen voor Gods aangezicht. Dat was een vreselijke toestand. Daar was alles in de war geraakt.

Mijn hoorders, wanneer Joël hier spreekt van een droevig verschijnsel, dan kunnen wij het ook brengen op ons land. De Heere sprak: *Ik maak Mij op tot de roof.* God heeft Zich in Nederland gezet tot de roof en God vervuld Zijn Woord, dat Hij Zich opmaakt.

Och, mijn hoorders, ons vertrouwen op de mens is mislukt. Zij hebben gezegd: 'Over de waterlinie komen ze nooit!' Maar ... daar kwamen ze wel over. Men was zo overmoedig, dat van alle kanten werd geroepen: 'Ons deert geen kwaad'. Er is gezegd: 'Al zouden we oorlog krijgen, geen nood, wij hebben in de eerste jaren geen gebrek'. En zie, daar komt God ten oordeel en alles wordt weggehaald. Wij kunnen gerust zeggen: 'Wij hebben een vernederd land'.

Och, of ons hart en ons volk vernederd werd! En nu kunnen wij niet zeggen, dat we gebrek hebben, maar gelooft met mij dat we met rasse schreden er naar toe gaan dat alles peperduur wordt. Bijna van alle artikelen is deprijs verhoogd. Dit kunt je niet meer krijgen en dat is er niet meer. De ellende neemt toe; wat zal er straks overblijven?

Och, mijn hoorders, God komt op Zijn tijd. Ze hebben de kostbare schepen met graan in de lucht laten vliegen, er zijn duizenden tonnen graan overboord geworpen. Onze veestapel op een godonterende wijze vernietigd, de prachtigste koeien werden afgeslacht en ... zie, daar komt God en Hij laat niet met Zich spotten. Daar komt een volk waarvan God vermeldt: "Vreemden zullen over u heersen en uitlanders uw vermogen wegnemen." Laat de boeren maar gaan dorsen, zij staan er bij; je kunt geen mud tarwe achterhouden.

Is niet de spijs voor uw ogen afgesneden? En als we straks tegen onze kinderen moet zeggen: 'We hebben geen eten en je zult ze horen schreeuwen: *we hebben zo'n honger! O, vader hebt je dan niets meer in de kast?* Dan zal het er op aan komen. Zo'n tijd gaan wij beleven. Het rode paard van de oorlog rijdt, het zwarte paard wordt losgelaten en dat gaat door alle landen heen.

Is niet de spijs voor onze ogen afgesneden, Blijdschap en verheuging van het Huis onzes Gods?

Och, mijn hoorders, dat houdt zo nauw verband er mee. Maar dat ziet hier in 't bijzonder op het geestelijke, het zware oordeel, dat God Zich onttrekt persoonlijk. Zie Jesaja 49, dat zij daar in moedeloosheid zeggen: "De Heere heeft mij verlaten en de Heere heeft mij vergeten."

Dan zegt de Heere in vers 16: "Zie Ik heb u in Mijn beide Handpalmen gegraveerd, uw muren zijn steeds voor Mij." Want van die onderhouding is het volk getuige.

Maar nu in 't algemeen genomen, dan kunnen we gerust zeggen: 'We zijn allemaal van onze plaats af, de één zowel als de ander'. En als er nu nog mensen zijn die tevreden zijn met hun belijdenis, dan zijn ze ook nog te beklagen. Dat het eens hier van binnen mocht worden: 'O God, mocht ik er toch eens bijgebracht worden om God recht en gerechtigheid toe te kennen; en eens op die plaats gebracht te worden: *Hij is de Heere, Hij doe wat recht is in Zijn ogen.*' Dán was het afgedaan, mijn hoorders. En als u daartoe verwaardigd mocht worden, o, dan hebt u geen gevaar te vrezen. Als we daar een plaats krijgen, dan zal God voor ons zorgen, dan zal er een kinderlijk vertrouwen zijn op de Almachtige.

Kort geleden had iemand een grote schuilkelder gemaakt. Hij ging naar zijn buurvrouw en deelde mee, dat hij een grote schuilkelder had gemaakt, dat er voor hen ook een plaats was, wanneer er gevaar dreigde. Maar die vrouw zeide: 'Ik dank u voor uw vriendelijkheid, maar u komt te laat, want een half uur geleden heb ik een andere schuilkelder van mijn Koning gekregen, die je kunt vinden in Psalm 131:4.

Dat Isrel op den Heer vertrouw'

Zijn hoop op Gods ontferming bouw'

En stil berust in Zijn beleid

Van nu tot in all' eeuwigheid.

Dat is mijn schuilkelder.

Och mijn hoorders, laat die dag des Heeren komen als de verwoesting van de Almachtige, maar Hij zal Zijn volk niet eindeloos kastijden. Het hart van dat volk brandt van eeuwige liefde tot die God. Alleen omdat eenzijdig welbehagen, dat eenzijdig verbond, dat van geen wijken en wankelen weet. Alle haat, nijd, twist, enz.

is er allemaal doordat we niet zijn, waar we wézen moeten. De Waarachtige bekering wordt zo weinig vernomen en de doorwerking van Zijn Geest. Het blijft helaas maar liggen, waar het ligt. En nu weet ik wel, we kunnen onszelf geen stap verder brengen, maar het is onze schuld, dat we blijven liggen.

En als het God behaagt, Hij mocht dat volk uit de as ophalen, zoals in Psalm 116.

Ik zal met vreugd' in 't Huis des Heeren gaan.

Om daar met lof Uw groten Naam te danken.

Jeruzalem, gij hoort die blijde klanken,

Elk heff' met mij de lof des Heeren aan.

God mocht nog aan Zijn verbond gedenken. Het is vandaag Dankdag. Mocht het eens in waarheid een boetedag worden! Het is misschien voor de laatste keer, dat we dankdag houden. Het leven is een damp en de dood wenkt ieder uur. O, dat u tot God nog eens ging roepen uit de diepte van uw ellende! Dat wij toch niet langer God mochten verlaten en het Bloed des Nieuwen Testaments onrein achten. Maar dat wij voor Die Hoge God leren bukken en buigen met smeking en geweën; en verzoening voor ons hart mochten vinden in 't Bloed van Christus. Die verzoening zal ons innerlijk vertederen en vernederen voor de Allerhoogste Majesteit Gods. Dat God ons verleent, dat we voor Hem in 't stof leren bukken.

En wanneer die dag komt als een verwoesting van de Almachtige, dat wij met vrijmoedigheid kunnen zeggen: "Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij." Zij zullen verzadigd worden met Zijn beeld. De zachtmoedigen zullen vreugde op vreugde hebben, daar waar eeuwige blijdschap op de hoofden van Zijn volk zal zijn en treuren en zuchten zullen wegvlieden. Amen.

Slotzang Psalm 81 : 12

Opent uwen mond,

Eis van Mij vrijmoedig.

Op Mijn trouwverbond.

Al wat u ontbreekt,

Schenk ik zo gij 't smeekt

Mild en overvloedig.

8. Christus wordt verzocht om te vertrekken

Dankdagpreek, middag 23 oktober 1940

Inleiding

Opmerkelijk mijn hoorders, is het dat in het Oude- en in het Nieuwe Testament er een zaak is die in het bijzonder gedurig opvalt en dat is wel de behoefte aan de tegenwoordigheid en aan de gemeenschap Gods.

Denk maar aan Abraham, die voor Gods aangezicht betuigde in Gen 18: 5: "Zo gaat toch niet van Uw knecht voorbij." En u leest van Lot, dat hij op zijn aangezicht viel voor de Engelen en hij hield hij hen zeer aan, zodat zij tot hem inkeerden. Denkt ook aan Jakob: "Ik zal U niet laten gaan, tenzij Gij mij zegent."

Dat vindt u bij Mozes niet anders: "Laat ons vanhier niet optrekken, tenzij dat Uw aangezicht met ons mede gaat om het gericht te stellen." En bij David in Psalm 27 : 9. "Begeef mij niet en verlaat mij niet o, God mijns Heils."

En datzelfde treft ge ook aan in het Nieuwe Testament. Als ik alleen maar noemen zal hetgeen opgetekend staat in Luc. 24 : 29 betreffende de Emmaüsgangers: "Blijft met ons want het is bij de avond en de dag is gedaald".

Hetzelfde heimwee en verlangen naar God en naar Zijn gemeenschap, dat is immers onmisbaar voor Gods volk. En welk een voorrecht, wanneer dat gebonden ligt op hun hart. Want het kan zó flauw in hun ziel zijn. Wanneer u de vraag zou doen: 'Kan het weg gaan?' Dan moeten wij zeggen: 'Nee, want wat Hij gewerkt heeft door Zijn Geest, laat Hij nooit meer weggaan'.

Maar toch, Christus zegt Zelf in Openbaring 2 tot de Gemeente van Eféze: "Dit heb Ik tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten." En zódanig bevindt de kerk zich menigmaal op de wereld. Er staat niet, dat zij de liefde verlaten hebben, maar er staat, dat zij de *eerste* liefde verlaten hebben. Dan is er geen uitgang en geen betrekking en geen honger of heimwee in hun ziel; alleen wanneer God het in het hart verleent. Maar toch, er is altijd iets, dat naar die gemeenschap uitziet en naar die tegenwoordigheid innerlijk verlangt.

Vreselijk is het, wanneer de minste heimwee niet meer gevonden wordt. Ontzettende gedachte, wanneer er geen behoefte naar die gemeenschap wordt gekend! Ja, vreselijk, wanneer zelfs die gemeenschap wordt vertrapt en vertreden, zoals ik in dit middaguur spreken zal uit Mattheüs 8 vers 34.

En ziet, de gehele stad ging uit Jezus tegemoet, en als zij Hem zagen, baden zij, dat Hij uit hun landpalen wilde vertrekken.

In het voorgelezen tekstwoord, mijn hoorders, zagen wij, dat Christus verzocht werd om te vertrekken. Dat houdt in:

1. Een miskennis van Zijn macht.
2. Een versmading van Zijn genade.
3. Een verachting van de liefde.
4. Een duidelijk bewijs van de totale verblinding.

1. Een miskennis van Zijn macht.

Dit voorgelezen tekstwoord is genomen uit de ons allen welbekende historie. De Gergesen waren de inwoners van de stad Gergesa. Deze was gelegen in het over-Jordaanse. Christus was naar de overzijde gevaren, omdat ook daar bij de Gergesen werk voor Hem was. Immers, er waren er twee die van de duivelen bezeten, door

Christus verlost moesten worden. O nee, niet één voetstap heeft Christus ooit tevergeefs op de wereld gezet. Hij heeft nooit één plaats doelloos en zonder vrucht bezocht. Maar het is met recht zoals er staat in Psalm 65 : 8 *Waar Gij Uw voetstap zet, daar druipet het al van vet.*

En zo was het ook in het land van de Gergesenen. Christus is daar gekomen en heeft die twee mensen, die geheel en al in de macht van satan waren, uit die macht en heerschappij verlost. 't Waren zeer ongelukkige mensen, zij waren van alle samenleving buitengesloten. Ze woonden, zoals er staat, tussen de graven. Ze werden geschuwd, want hun levensopenbaring was ondragelijk. Het was bijna niet mogelijk om ze als mensen aan te merken, vanwege de vreselijke openbaring van hun leven. Zij dachten en spraken zélf niet meer, dat deed de duivel in hen.

En zie, daar komt Christus en Die volvoert de last, waartoe Zijn Vader Hem gezonden heeft, namelijk om te zoeken en om zalig te maken, wat verloren was, Zie Joh. 3 : 8. "Die de zonde doet is uit de duivel; want de duivel zondigt van den beginne. Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, dat Hij de werken des duivels verbreken zou." Daartoe is Hij op de wereld gekomen en heeft het daar ook daadwerkelijk willen bevestigen en heeft die mannen verlost uit satans boeien en heerschappij. Er was op heel de wereld niemand te vinden, die daartoe de macht en het vermogen had. Wij kunnen elkaar veel toewensen, maar kunnen wij elkaar iets geven? Immers nee, kunnen wij elkaar verlossen uit de banden en boeien, waarin we gesloten liggen van nature? Dat is alleen Gods werk, alleen het werk van die God, Die maar spreekt en het is er, gebiedt en het staat er.

En mijn hoorders, al hebben wij die gedragingen niet, zoals die mensen hadden, toch zoals wij geboren zijn, liggen wij verloren en liggen in de macht van satan. En wat het ergste is, dat wij van nature het minste gevoelen besef in ons hart ervan omdragen. O, Gods Woord zegt het ons, dat wij dood liggen in zonden en misdaden. Wij willen veel liever verloren gaan, dan dat wij ooit onze knieën voor God zullen buigen en als een arme boeteling aan Zijn troon zullen liggen. Want al wat van ons is, is in vijandschap tegen God gekant. Het leeft toch in elk mens van nature: "Wij willen niet, dat Deze over ons Koning zij!" Ja, dat is de openbaring van ons leven. Zie Psalm 2: 3 "Laat ons de banden breken, en Zijn touwen van ons werpen."

Gelukkig een onwaardeerbaar voorrecht, dat God sterker is, dan de mens, dat God sterker is dan de zonde en sterker is, dan alle geweld van satan. Toen Christus geboren moest worden, heeft hij alle krachten samengespannen, om alles te verhinderen. Want toen Jozef en Maria in Bethlehem kwamen, was er voor hen geen plaats in de herberg. Want zou Hij daar geboren zijn, dan zou het in één ogenblik verspreid zijn, maar Hij is in een beestenstal geboren. O nee, mijn hoorders, Christus' geboorte is niet uitgeroepen door mensen, maar dat is geschied door Engelen en zij prezen en loofden God. Zij hebben in de velden van Bethlehem-Efratha met grote plechtigheid die eeuwige grote Koning verkondigd tot verheerlijking van God.

En nauwelijks is Hij geboren of satan drijft Herodes om dat Kind te doden, en het zwaard van Herodes glinstert over Bethlehem. Maar eer dat hij daar was, was Christus, al gevlucht naar Egypte. Straks wordt Hij verzocht van satan. Satan heeft geprobeerd zoals Joab bij Absalom deed, met drie pijlen het hart van Christus te doorsteken. Maar Christus kwam ook daar als Overwinnaar uit de strijd en Christus heeft satan daar verslagen. *Er staat geschreven!*

Dan staat er zo opmerkelijk: *En de satan week voor een tijd.* Dat betekent, dat hij straks weer terugkomen zou. En hij is ook teruggekomen en in het bijzonder in de staat van Christus' vernedering. Maar aan het kruis heeft Christus getriomfeerd over

alle machten en krachten en toen heeft Christus als de Leeuw uit Juda's stam de satan voor eeuwig vermorzeld. En satan is nooit meer teruggekomen.

Als het volk van God sterft, dan komt hij ook nooit meer terug. Er staat geschreven, dat zij als stof zullen zijn onder de zolen van hun voeten. Dat is de toestand, die het volk van God tegemoet gaat. En zie, nu die macht van satan is gebroken door Christus op Golgotha, moet deze ook persoonlijk in ons hart verbroken worden. Wanneer God de mens uit de wereld trekt en Hij zijn hart komt te verbreken, dan is het: *Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?*

Christus heeft een bewijs van Zijn macht gegeven in dat land. Mijn hoorders, wij zouden kunnen zeggen op deze dag, hoeveel tekenen en bewijzen heeft God gegeven ook in ons vaderland? Er zijn tijden in ons vaderland geweest, dat God Zijn genade zo rijkelijk verheerlijkte, dat Hij Zijn macht zo kennelijk openbaarde. Daar hebben wij van gehoord en gelezen, dat God zo krachtdadig met Zijn Geest werkte in de harten van zondaren en zondaressen, dat er bijna geen prediking was, of God greep in het hart en rukte ze door Zijn alvermogene kracht uit satans heerschappij. Ja, de *wonderen des Allerhoogsten* zijn in Nederland bekend. God heeft Zijn gangen hier betoond, om het volk toe te brengen.

Denk maar aan de tijden, ik zal maar één voorbeeld, noemen, toen Brakel stierf in Rotterdam. Hellenbroek schreef, dat er geen huis in Rotterdam was, waar de luiken niet gesloten waren. En hij zegt: 'Rotterdam is in rouw gedompeld, toen die grote Godsgezant, die donderde met zijn stem, uit de strijdende kerk in de triomferende was overgezet'. Een bewijs, mijn hoorders, welk een tijd het toen was. Want er waren zoveel onder zijn bediening getrokken uit de wereld en zonde. Zulke tijden zijn in ons land niet vreemd geweest.

2. Een versmading van Zijn genade

Maar in de tweede plaats: *Christus werd verzocht, dat Hij uit hun landpalen wilde vertrekken*. Dat kunnen wij bezien als een versmading van Zijn genade. Want het was immers een bewijs van Zijn genade, die Christus bewees aan die twee mensen, maar ook aan die ganse streek en de gehele stad. Kan er een groter voorrecht bekend zijn, als God in een stad intrekt? Kunt u ooit een groter voorrecht indenken? Want, waar hij komt, daar komt Hij nooit tevergeefs. Daar laat Hij ten allen tijde iets na. Want Hij is gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren is; en om de rijkdom van Zijn genade te verheerlijken, zoals de genade te allen tijde staat tegenover schuld. En waar geen schuld is, daar is ook geen genade van node. Maar Christus verheerlijkt daar in die mensen Zijn genade doordat Hij ze geroepen had uit de dood in het leven, waar zij al zo lange jaren hadden gelegen en om ze te kronen met Zijn goedertierenheid.

Dat ze geen vreemdelingen van de genade waren, dat blijkt daaruit, dat ze buiten Zijn gezelschap niet meer konden. De negen melaatsen hebben nooit betrekking op Christus gehad, maar die twee mensen wel. Bij Hem blijven ze. Heel de wereld had geen waarde en geen betekenis meer voor die mensen, maar zij kleven Christus aan. Dus een bewijs, dat Christus daar als een waarachtig en eeuwig God Zijn genade rijkelijk had verheerlijkt.

Immers het is genade, als God naar een mens omziet. Het is genade, als God een mens van dood levend maakt. Het is genade, als God het overtuigt van zonde, gerechtigheid en van oordeel. Het is genade, wanneer God de mens ontdekt aan zijn diepe val in Adam, zoals hij toch geheel buiten God is gevallen. Het is genade, wanneer onze ogen voor Christus worden ontsloten voor Die enige Zaligmaker. Die Zijn volk verlost van het hoogste kwaad en brengt tot het hoogste Goed. Het is genade, wanneer zij met de bruid kunnen zeggen: "Hij is de mijne en ik ben de Zijne."

Het is genade, wanneer Hij ons opneemt en overneemt in dat verbond, dat van geen wijken en wankelen weet. Het is genade, als wij verwaardigd worden om de voetstappen van Christus te volgen. En zie, die genade heeft Christus nu geschonken aan die twee mensen. En daarenboven Zijn eeuwige liefde in hun hart ontsloten. Want de Heere zegt toch in Zijn Woord, dat Hij Zijn volk heeft liefgehad met een eeuwige liefde, dat Hij ze vrijwillig zou liefhebben. Want God vindt Zijn volk midden in de dood en altijd maar weer.

Zie de discipelen, als Christus komt dan komt Hij altijd als de deur gesloten is. Och, zou u zeggen, zij moeten de deur nooit meer ontsloten houden. Maar de tweede keer komt Christus en Hij vindt weer de deur gesloten. Dan komt Christus niet om te verwijten, maar zegt: *Vrede zij u!*

Zijn eeuwige liefde ontsluit Hij en gedenkt aan verloren zondaren en zondaressen want zij hebben God lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. En dat betere treft nu de praktijk van het leven. Een mens is maar een liefdeloos schepsel. Er zijn mensen, die houden gedurig zoveel over, nooit geen tekort, zoals ze dat openbaren. Och, bij Gods volk wordt dat zo anders uitgeleefd. Daar blijft nooit anders over dan een liefdeloos schepsel, als een schepsel dat nooit antwoorden kan aan hetgeen waartoe God ze roept. Maar die gedurig niets overhoudt dan schuld, zonde en tekort. Maar dat die eeuwige liefde verheerlijkt en uitgestort wordt, die liefde, die met een eeuwige liefde aan God wordt verbonden, zodat zij nooit meer los kunnen komen, maar getuigen: *Hartelijk zal Ik u liefhebben. Ik zal u nooit verlaten.* Omdat God zelf Zijn eeuwige liefde vasthoudt en voor Zijn eigen werk in staat. Hij zal nooit laten varen het werk van Zijn handen.

Die liefde was ook geschonken aan die mannen. Zij waren aan Christus gebonden. Zoals zij van Hem de opdracht hebben gekregen om Zijn Naam en Zijn wonderen in dat land bekend te maken.

2. Een verachting van de liefde.

Maar zie in onze tekst: *De gehele stad ging uit en als zij Hem zagen, baden zij, dat Hij uit hun landpalen wilde vertrekken. De duivelen baden Hem, zeggende: Indien Gij ons uitwerpt, laat ons toe, dat wij in die kudde zwijnen varen.* Want de duivelen voelden, dat zij het voor Christus moesten verspelen. U leest in de Heilige Schrift dat de duivelen bidden en dat ze vrezen. Hier staat, dat de duivelen gaan bidden. En dat is een bewijs, mijn hoorders, dat de duivelen aan Christus onderworpen zijn. En wat vragen dan die duivelen? Of zij mochten varen in die kudde wilde zwijnen. Waarom zouden die duivelen dat gevraagd hebben? Hebt u er wel eens bij stil gestaan? Zou dat wat te betekenen hebben?

U moet de Brief van de Apostel Judas eens lezen. Daar staat in het 6^e vers: "En de Engelen, die hun beginsel niet bewaard hebben, maar hun eigen woonstede verlaten hebben, heeft Hij tot het oordeel des groten dags met eeuwige banden onder de duisternis bewaard." De duivelen wisten, dat ze naar de plaats der verdoemenis moesten en daar zijn ze werkeloos. Daar kunnen zij die verwoestingen niet meer aanrichten, daar worden ze bewaard met banden tot het oordeel. En nu bidden zij Christus dat ze toch niet naar die afgrond moesten en dat zij in die kudde wilde zwijnen mochten varen. Dat werd hun toegestaan, maar straks zijn die zwijnen in de diepte neergestort. De duivelen zijn toen met eeuwige banden in die duisternis terecht gekomen, God heeft er Zijn oordeel over volvoerd. Die duivelen zijn wild geworden en zijn in hun razernij in de diepte terecht gekomen.

De Gergesenen hadden er niets voor over. Hadden ze Christus maar vast gehouden, om Hem in het midden te houden. Maar zie, de gehele stad gaat uit, Christus

tegemoet. O, die arme zwijnen, ze waren allemaal verdrongen! Ze hadden zoveel geld in die zwijnen zitten. Ze hadden veel meer met die zwijnen op dan met Christus. *En zij baden Hem, dat Hij uit hun landpalen wilde vertrekken.* En dat is een bewijs van totale verblinding. Maar voor we daar iets van zeggen, zingen we van Psalm 73: 14.

*Wie ver van U de weelde zoekt,
Vergaat eerlang en wordt vervloekt.
Gij roeit hen uit die afhoereren
En U de trotse nek toekeren. Enz.*

TOEPASSING

4. Een duidelijk bewijs van de totale verblinding.

En nu mijn hoorders, al zien wij hier een duidelijk voorbeeld van totale verblinding, toch kunnen wij merken, dat bij die Gergesenen hun consciëntie nog spreekt. In alle opzichten zou ge zeggen, dat zij behoorden tot het Joodse volk. Of, laat ik liever zeggen, ze woonden in een bevolking die heidens was en ze waren zo ver weggevoerd door de heidenen, dat zij hun bestaan grotendeels hadden in die zwijnen. Zij waren. zó ver afgeweken van de voorvaderlijke inzetting en rechten, dat zij zwijnen hielden. Nu hebben zij in die zwijnen iets van het oordeel Gods aanschouwd. Dat heeft hun consciëntie doen ontwaken. Zij hebben gedacht als Christus nog langer blijft, welk verschrikkelijk oordeel zal óns dan nog overkomen. Want nu gold het de zwijnen maar als Hij blijven moest, dat zal dan het einde van ons zijn.

Een bewijs van totale verblinding, want buiten Christus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf. Buiten Christus geen verzoening met God. En buiten Hem geen leven in die gemeenschap. Buiten Hem is alles de dood. Maar in Hem alleen is de Fontein des levens. *In Uw Licht, zien wij het Licht.* Wat hadden zij Hem aan moeten grijpen, dat Hij intrek nemen mocht in hun hart. Opdat Hij de zonde in hun ziel zou breken. Maar zij baden Hem, dat Hij maar weer terug zou gaan. Zij wilden met Hem niets te doen hebben. Daar is Christus vertrokken. Vertrokken uit de landpalen van de Gergesenen. En ze zijn in de zonde voort gaan leven en ze zijn straks in de zonde gestorven. Dat is het einde geweest.

En mijn geliefden, kunt ge nu iets vreselijks indenken, dan dat heel de stad Christus tegemoet gaat en *dat ze Hem bidden, dat Hij uit hun landpalen wil vertrekken?*

Verschrikkelijk als land en volk instemt met zulk een gedachte! En dat is nu de oorzaak van alle oordelen en gerichten waar God ons mee slaat. Nederland heeft gedacht, dat 't het zonder God zou kunnen stellen. Maar er is nog een kern die God vreest. De grote massa heeft gebeden, dat God maar vertrekken zou uit onze landpalen. En nu is God met Zijn oordelen gekomen. Is het nu anders geworden? Zijn de bioscopen gesloten? Zijn ze afgebroken? En de voetbalvelden, zijn ze geploegd? O nee, nog veel meer dan ooit is het roepen om de genietingen van de wereld en zonde. Nog veel meer dan ooit tevoren is er een uitgieten van de zonde en ongerechtigheid. De vertreding van Gods dag, de vertrapping van Zijn rechten, ze nemen van dag tot dag toe. Het theaterbezoek is in de oorlog sterk gestegen. Dat gaat al maar verder. Dat is de wereld, die zich in de zonde en ongerechtigheid rijp maakt voor het aankomend verderf. Maar waar is nu het noemen van God en Christus? Dat kunt u nu merken, dat de Heere met Zijn oordelen kwam, ook in ons vaderland. De dagen mijn hoorders, worden al maar erger en benauwder. Het neemt zulk een afmeting aan, - dat kunt u zien voor uw ogen, - dat God Zijn oordelen al maar meer volvoert en de fiolen van Zijn gramschap over de wereld zal uitgieten. En wat zal er straks met ons land en volk

gebeuren? Wat zal het einde van dat alles zijn? Kunt u het zien? Dat blijft er over dat God regeert en dat Hij staat boven de aardbol en dat Hij Zijn almacht betoont. En al heeft dan de wereld met God afgedaan en Nederland ook, God heeft met ons nog niet afgedaan. Maar Hij is op weg, om met ons af te rekenen.

We mogen wel beven en sidderen, als wij zien op de toekomst, die wij tegemoet gaan. O, wat is er toch gebeurd sinds de biddag. En zou het wel ooit weer biddag voor ons worden? Of zullen wij dan allemaal verdelgd worden van de aarde? De profeet stelt de vraag: *Tot hoelang?* En dan was het antwoord: *Totdat de steden zullen verwoest zijn.* Dat was het antwoord, dat God gaf aan Jesaja. En u ziet het voor uw ogen. Het is toch duidelijk te zien, dat het niets anders is, dan een vernietigingsoorlog. Dag én nacht zijn ze maar bezig om elkaar maar te vernietigen en te verdelgen. Wat zal het einde van alles zijn? *En zij baden Hem, dat Hij uit hun landpalen wegging.*

Wat laat het na in onze harten van jong en oud, van klein en groot? Wie komt er eens kort bij God? Wie valt er eens aan Zijn voeten? Dat God er nog toebrengt tot de gemeente, die zalig wordt. Daartoe trekke Hij ons met de koorden van de eeuwige liefde. En dat Hij Zijn genade in Christus verheerlijke. Opdat wij vergeving van onze schuld mochten ontvangen. Maar ook die eeuwige liefde mogen omhelzen. En dat die liefde ons werd geschonken, die sterker is dan de dood en harder als het graf én die door veel water niet is te blussen.

En al zouden we door de diepten heen en hongersnood krijgen en rampen ons treffen, of dat wij moeten vluchten, nee, wanneer die liefde Gods in onze harten hebben, dan is er ook een omhelzing van Zijn Goddelijke beloften, waar wij ook gaan. Hij zal ons eeuwig behoeden.

Wij zijn allemaal mensen, die bidden, dat Hij uit ons landpale wegging. Maar werd het eens anders. Dat de mens van God ontdekt mocht worden en een heimwee naar God geboren werd; en ook naar Christus.

Daartoe mocht de Heere Zijn Woord rijkelijk zegenen. Hij mocht Zijn genade nog willen verheffen aan Zijn ellendigen om te doen toenemen als mestkalveren en zeggen met de Emmaüsgangers: "Heere blijft toch bij ons, want het is bij de avond en de dag is gedaald." En met David zullen wij dan kunnen zeggen: "Met mijn God dring ik door een bende en met mijn God spring ik over een muur." Des Heeren wet is gans volmaakt en recht. Amen.

Slotzang: Psalm 32:5

9. De zekere verwachting van Gods Kerk

Oudejaar 1942, Rotterdam-Zuid³

Geliefden!

Het zijn nog slechts enkele uren mijn hoorders en het jaar 1942 is weer ten einde. De reis van twaalf maanden, die wij zo kort geleden met elkander mochten aanvangen, zal straks beëindigd worden, alhoewel er in de laatste ogenblikken nog zovelen het tijdelijke met het eeuwige zullen verwisselen. Dan ligt het jaar 1942 weer achter ons met zijn zorgen, moeiten en veel ellenden en bezwaren. Maar ook met zijn menigvuldige bewijzen van Gods ontferming, die over ons en onze kinderen en gezinnen waren uitgespreid. In 23 gezinnen kwam er dit jaar droefheid in het midden van onze gemeenten. Hieronder waren verschillenden die al lange tijd met ons meeleeften.⁴

Over de gehele wereld zijn er in dit bijna afgelopen jaar weer miljoenen geboren, maar ook miljoenen gestorven. Het is naar de eeuwige waarheid Gods, dat het ene geslacht gaat en dat het andere geslacht komt, Velen zijn er ook in ons land en midden door de zeis des doods weggemaaid en menigeen is door de dood overvallen. Wij belijden wel *dat het de mens gezet is om eenmaal te sterven en daarna het oordeel*, maar wat beleeft de mens er toch van, zo God de Heilige Geest zijn hart niet bewerkt en zijn ziel vervult met de dingen der eeuwigheid. Voor de meesten is de dood een koning der verschrikking; voor de uitverkorenen naar de voorkennis Gods des Vaders een bode des vredes.

Het oude jaar met al zijn zorgen, lasten, bekommernissen en droefenissen, maar ook met al zijn weldadigheden en onverdiende gunstbewijzen ligt straks achter ons.

Het is een ure, dat in vele gezinnen en voor zieke mensen herinneringen levendig zullen worden, die hun hart met weemoed vervullen. In duizenden gezinnen heerst nog droefheid bij de gedachte aan de ontzettende slagen, die gevallen zijn in de jaren die achter ons liggen. Onherstelbaar is het leed, dat kwam over de gehele aarde en ook over ons vaderland, onder de uitgieting van Gods toorn en gramschap.

Ook werden er in het jaar, dat nu haast achter ons ligt, veel gezinnen in rouw gedompeld door de doodstijdingen, die kwamen uit het verre Indië. Anderzijds werden velen verblijd en verheugd, die hun dierbare betrekkingen uit het buitenland en uit het verre Indië weer terug mochten ontvangen,

Daarentegen moesten vele duizenden van onze mannen en zonen de grote reis naar dat Indië maken, ter bezetting en verdediging van dat land, omdat Gods hand tegen ons is uitgestrekt vanwege de verlating van God en van Zijn wet.

God mocht in alle droefheid en leed sterken met de rechterhand van Zijn gerechtigheid en de smart matigen, die het hart van velen vervult.

Mannen moesten hun vrouwen dit jaar missen, vrouwen stonden aan het sterfbed van haar mannen, ouders aan de stervenssponde van hun dierbare kinderen.

De mens is tot moeite geboren en wie ervaart het niet in dit tijdelijk leven, dat het beste van dit leven moeite en verdriet is? God gedenke in alle noden en ellenden. Hij heilige de zware slagen en plagen tot lering en bekering of tot nauwere en innigere verbinding aan de God des levens.

Zijn er gezinnen ook in ons midden, waaraan God grote bemoeienissen bewees dat zij dan door de genade van de Heilige Geest verwaardigd werden met alles in God door

³ Gedrukt bij "De Banier", Utrecht, 1946.

⁴ De openingsaline ontbreekt in de gedrukte uitgave

Christus te eindigen.

Hoezeer Gods hand in vele zaken op ons drukte, wij mogen niet ontkennen de grote goedertierenheden Gods ons samen betoond en bewezen. God liet ons nog, in onderscheiding, van zoveel anderen, in het land der levenden. De tijd der genade sneed Hij nog niet af. God wandelde ons nog na met Zijn Woord en met Zijn eeuwig getuigenis. Van dag tot dag werd dat Woord in onze woningen ons nog voorgelegd en van rustdag tot rustdag gepredikt of gelezen. De onnaspeurlijke rijkdom van Gods genade in Christus is ons nog verkondigd en van alle zijden is het ons nog toegeroepen: *Laat u met God verzoenen*. O, wat een 'mest' is er ook in dit jaar om de boom van onze ziel gelegd door Zijn genade!

O, dat wij in de laatste ure van het jaar nog eens stilgezet werden om te overdenken de weg, die God met ons hield. Hij deed ons niet naar onze zonden en vergold ons niet naar onze ongerechtigheden. Dat hart en mond de Naam des Heeren mocht prijzen en dat Hij ons verootmoedigde voor Zijn Aangezicht. Bovendien het leven deed God weldadigheid bij ons, en Zijn opzicht heeft onze geest bewaard. Dag aan dag heeft Hij ons overladen met Zijn gunstbewijzen. Door het kanaal van Jezus' bloed vloeiden ons al de zegeningen toe, in natuur en genade beide. God gaf nog zomer en winter, regen en droogte, zaad voor de zaaier en brood voor de eter. Heeft ons iets ontbroken? O nee, de zegeningen des hemels en de weldaden van de voetbank Zijner voeten waren veel en groot. "Het zijn de goedertierenheden des Heeren dat wij niet vernield zijn en dat Zijn barmhartigheden nog geen einde hebben genomen."

Dat jong en oud, klein en groot, in deze laatste ure van het jaar buigen mocht voor de majesteit van die God in Wiens hand onze adem is en bij Wie al onze paden zijn, Dat wij bedaard onze wegen mochten nagaan en onszelf eens afvragen, wat wij in dit jaar gedaan en geleerd hebben uit al de bemoeienissen Gods? God heeft gesproken in Zijn heilgdom, maar ook in Zijn oordelen en in Zijn zegeningen. O, geliefden, is het een tijd van Gods welbehagen voor ons geweest? Zijn er in ons midden, die dit jaar uit de dood geroepen zijn tot het leven? Worden er nog gevonden, die een Borg voor hun schuld en een God voor hun hart leerden kennen?

Zijn er nog ontdekt aan hun valse gronden en zijn er nog met God verzoend door de dood Zijns Zoons? Heeft Christus een gestalte in u gekregen, volk van God? Is uw toenemen openbaar geworden? Hebben wij dit jaar nog Godsontmoetingen gehad en nog oefeningen gekregen van de hemel, die tot lof van Zijn Naam en tot profijt van onze zielen waren? Dat wij toch niet ondoordacht het oude met het nieuwe jaar zullen verwisselen. Over God kunnen wij niet klagen, maar ach, over onszelf ..., wat moet schaamte dan onze aangezichten bedekken!

En voorts, geliefden, het einde van het jaar predikt ons bij vernieuwing de vergankelijkheid van dit tijdelijke leven. Straks wordt ook dit jaar verzvolgen in de oceaan der eeuwigheid, om nooit meer terug te keren, dan alleen in de dag der eeuwigheid, die ons allen wacht en waar wij met rasse schreden heenreizen, Voor menigeen onzer zal 't wel de laatste maal zijn, dat u of ik de jaarwisseling zullen doorleven. Niemand redt zijn ziel van het graf en wij weten de dag onzes doods niet. O, dat in deze laatste ure, waar de oudejaarsklokken luiden, de klokken der eeuwigheid eens gingen luiden in ons hart. Dat het in deze ure eens eeuwigheid werd, opdat wij bij aan- en voortgang door het geloof de toevlucht mochten nemen tot die gezegende Zone Gods, Die, in Bethlehems kribbe geboren, genoemd is en genoemd wordt door al Zijn volk: *Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst, Jesaja 9: 5*. Welgelukzalig zijn allen, die met David mogen zeggen in

Psalm 39: "En nu, wat verwacht ik, o Heere, mijn hoop die is op U." Dan is door Gods Geest onze verwachting afgesneden en hebben wij een verwachting ontvangen in Christus, die nimmer ontvallen en teleurstellen zal. Het is een verwachting, die God door Zijn Geest in de harten van Zijn uitverkorenen werkt. Het is een verwachting, die verder reikt dan de tijd, een verwachting die zich uitstrekt tot een zalige, nimmer eindigende eeuwigheid.

Van die verwachting van Gods kinderen wens ik in deze laatste ure van het jaar met u te handelen, De God aller genade gedenke ons, roere onze lippen aan met een kool van Zijn heilig altaar, door Zijn Geest; maar opene onze harten en oren om zo te horen zoals we eenmaal wensen te hebben gehoord. Onze tekst vindt u opgetekend in 2 Petrus 3:13

Maar wij verwachten naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont.

In deze tekstwoorden wordt gesproken ***over de zekere verwachting van Gods kerk.*** Die verwachting:

1. Staat tegenover al hetgeen wat vergaat.
2. Is gericht op hetgeen wat komt,
3. Is gegrond op de Goddelijke beloften.

1. Staat tegenover al hetgeen wat vergaat

Nadat de Apostel Petrus geschreven heeft over de toekomstige wereld en de kerk vermaand heeft tot een nauwgezette godzaligheid ter ere Gods, heeft hij aanleiding gehad om de spotters te gaan weerleggen, om de goddelozen in hun spotternij tegen te spreken. Want de Apostel zegt, *dat er in de laatste dagen spotters zouden komen, die naar hun eigen begeerlijkheden zouden wandelen.* Die spotters zouden zeggen: Waar is nu de belofte Zijner toekomst? Alles wat op de wereld plaats heeft, zeiden ze, zal op de wereld zo blijven. Daar komt nooit enige verandering in. 'Daar zijn er geweest', zo gingen die spotters verder, 'die al jaar na jaar, die gepreekt hebben, dat er eenmaal verandering zal komen, maar alles blijft zoals het is en daarom hechten wij geen waarde aan hetgeen gepreekt wordt, namelijk, dat wij straks voor het oordeel zullen geplaatst worden en dat dan al onze verwachtingen de bodem zullen worden ingeslagen.'

Die spotters heeft Petrus nu weerlegd in het gedeelte van Gods Woord, waar onze tekst uit genomen is. Hetgeen hier op de wereld is zal niet blijven bestaan. De wereld zal omgekeerd worden, aan het verderf en aan het vuur worden overgegeven. Alles wat ge op de wereld aanschouwt is maar tijdelijk en vergankelijk. Het zal hier nimmer zijn stand behouden, Met nadruk wijst de Apostel er op, "dat één dag bij God is als duizend jaar en duizend jaar als één dag. Dat de Heere Zijn beloften niet vertraagt, zoals sommigen dat traagheid achten, maar, zo zegt Petrus, Hij is lankmoedig, niet willende, dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen."

Wil dat nu zeggen, dat God wil, dat alle mensen bekeerd worden? En dat alle mensen naar de hemel zullen gaan? Dwaasheid om zoiets te denken en om zulk een uitleg aan deze waarheid te geven. Wat het dan wel betekent? Dat de wereld pas vergaan zal, wanneer het getal van de uitverkorenen vol zal wezen, wanneer de laatste tot de kennis Gods is gebracht.

Er staat van Christus geschreven in Jesaja 53: 10: "En het welbehagen des Heeren zal door Zijne hand gelukkig voortgaan." Dat welbehagen zal door Christus voortgaan, omdat de Vader dat welbehagen in Zijn hand heeft overgegeven en nu zal Hij al Zijn

uitverkorenen van onder de vier winden des hemels bijeenvergaderen en brengen tot de kennis en tot de gemeenschap van de drie-enige God.

Waarom bestaat de wereld nog langer? Waarom? Opdat de monarchen hun roem en macht zullen vergroten en dus hun heerlijkheden zullen vermeerderen? O nee! Maar de wereld bestaat tot op dit ogenblik, omdat Gods raad nog niet voltoerd, en het welbehagen des Heeren nog niet voleindigd is. Daar liggen er nog onder het zegel van Gods eeuwige verkiezing, onder het Jodendom, Heidendom en Christendom, die nog toegebracht moeten worden tot de gemeente, die zalig wordt. Daarom blijft de wereld nog in zijn stand. Maar toch gaat het met rasse schreden naar het einde, gelijk de Apostel ons zo duidelijk verklaart, daar komt een einde aan, staat er: "Maar de dag des Heeren zal komen als een dief in de nacht, in welke de hemelen met een gedruis zullen voorbijgaan en de elementen branden zullen en vergaan en de aarde en de werken die daarin zijn, zullen verbranden", 2 Petrus 3: 1.

Dus dat wil zeggen, dat alles er aan gaat, wat er op de wereld is. Zij hebben Christus weleer getoond de schone gebouwen van de tempel, in Mattheüs 24. De discipelen waren er zelfs trots op en hebben er zich vleselijk in verlustigd. Christus heeft al die aardsgezinde gedachten en overleggingen afgesneden en gezegd: "Er zal niet één steen op den anderen gelaten worden, die niet zal afgebroken worden."

In de staat der rechtheid verheerlijkte, roemde en prees alles God; hemel en aarde waren in volmaakte harmonie, om de Naam des Heeren te verheffen. Maar alles is door de zonde verwoest geworden. De lucht is zelfs verontreinigd en de aarde is vervloekt vanwege onze zonde en op alles ligt het oordeel Gods verspreid, want de aarde brengt doornen en distelen voort.

Nu heeft de Apostel gezegd in Romeinen 8 dat het ganse schepsel zucht en dat alles als in barensnood is tot nu toe. Het zal niet blijven op de wereld, gelijk het thans is. *Wat uit stof is, neemt een end', door de tijd die alles schendt.*

Daarin ligt aan de ene zijde, mijn hoorders, een ontzagelijke verschrikking voor al de goddelozen, maar in de tweede plaats ook een grote blijdschap voor het arme volk van God.

Nog slechts enkele uren, mijn hoorders, en dit jaar behoort weer tot het verleden. In een Oudejaarsavond ligt voor een mens altijd weer iets weemoedigs. Behoort Oudejaarsavond tot onze Christelijke feestdagen? Nee, want waar ziet het Oudejaar op? Het is geen herinnering aan één van de heilsfeiten, maar het is een ure, die spreekt tot de consciëntie van elk mens. God heeft de eeuw in ons hart gelegd. Vandaar dan ook dat dit een ure is, die aangrijpt en die op zichzelf al zoveel spreekt tot de mens, De mens heeft hier geen, blijvende stad, maar gaat naar zijn eeuwig huis.

Zo spreekt het ook tot degenen die zich opmaken om in zulk een ure nog samen te zijn in Gods huis. Het roept ons terug op onzen levensweg om te zien wat gepasseerd is. Het roept ons terug hetgeen achter ons ligt, wat door ons doorleefd werd op die reis van twaalf maanden. In die reis waren Gods goedertierenheden over ons nog uitgestrekt, ja menigvuldig. Zonder roepstemmen en zonder vermaningen en zonder waarschuwingen zijn wij niet geweest. Maar God heeft ons vergezeld van de een dag in de anderen en ons nagewandeld met Zijn Woord en eeuwig getuigenis, opdat wij zouden bedenken wat tot onzen eeuwigen vrede is dienende,

Nu is dat jaar straks ten einde, En wij zijn, mijn hoorders, weer een jaar nader gekomen aan ons graf. Korter bij de eeuwigheid. En dat kan toch niet anders dan met ontzetting ons hart vervullen.

O, wat wordt er in een ure als deze gedanst en gespeeld. Maar als een mens het eens recht beseft, en hij is nog onbekeerd, en hij gaat dan met die grote rekening het oude

jaar weer uit, o, wat moest zijn ziel beven en sidderen, Onze rekening is groter geworden, mijn hoorders. Dat gaat alles door, dag en nacht.

Een mens zou wel geen rust moeten hebben voor het holle van zijn zielevoet. Ja, wel bekommerd moeten worden bij de gedachte: 'Straks wordt het eeuwigheid, en dan God, ontmoeten. Straks zal ik geworpen worden in de buitenste duisternis, waar wening zal zijn en knersing der tanden'. Ontzetting moet het hart van een mens vervullen, als hij denkt aan wat er vergaat en wegvalt. Er staat in Psalm 49 dat hun binnenste gedachte is, 'dat hun huizen zullen zijn in eeuwigheid, hun woningen van geslacht tot geslacht, zij noemen de landen naar hun namen'. Maar wat volgt er dan? Dat hun weg is als een dwaasheid van hen en de mens die in waarde is maar geen verstand heeft, wordt gelijk de beesten, die vergaan.

Wij kunnen hier op de wereld bouwen, wat wij willen, maar als een kaartenhuis valt het straks in elkaar. Alles wordt straks met de grond gelijk gemaakt, want God maakt er een einde aan, en dan zullen de namen der goddelozen verrotten. Er zal geen gedachtenis meer zijn van de werken der mensen. Het zal in vlammen opgaan, God zal Zijn rechtvaardig oordeel er over uitstorten.

O, wat is er te verwachten van de wereld? Toch niet anders als verwoesting en verderf, daar zij zich rijp maakt voor het oordeel Gods. Wat is het waar, wat Gods Woord zegt, dat alles ijdelheid is en dat alles, waarop de mens zich verlaat buiten God en Christus blijken zal te zijn rietstaven, die onze handen zal doorboren. Vreselijk, mijn hoorders, om geen deel te hebben aan Christus, en geen andere verwachting dan hetgeen vergaat. Wat nameloos arm zijn zij, die het huis van hun hoop gebouwd hebben op de ongestadigheid des rijkdoms en als een voortgedreven zee zijn, die nooit eens rust kunnen vinden. Maar voor het volk van God ligt er een blijdschap in, de vergankelijkheid van dit leven.

Want zoals er een einde aan dit jaar gekomen is, zo komt voor dat volk ook eenmaal een einde aan hun zuchten en treuren, aan al hun moeite en kommer, God zal hun druk eenmaal verwisselen in geluk. Ps. 42: 7. En als wij er een levendige hoop op gekregen hebben, dan zouden we onze ziel wel mogen toeroepen:

O, mijn ziel, wat buigt g' u neder?

Waartoe zijt g' in mij ontrust?

Voor Gods kinderen is er hier op de wereld een ogenblik aangebroken, dat het eeuwigheid werd. De eerste wereld verging door water en zo geschiedt het ook als God een mens trekt met de koorden Zijner eeuwige liefde uit de wereld en uit de zonde. Christus trekt Zijn volk ook uit de tegenwoordige boze wereld; en daarop volgt een verlaten van hetgeen waaraan zij zo vast verbonden waren. Voor Abraham verging Ur der Chaldeeën en voor Ruth Moab.

Gods lieve Geest overtuigt de wereld van zonde, gerechtigheid en oordeel en dan laat een mens wel los hetgeen waarin hij zijn leven had. Gods Geest werkt krachtdadig en onweerstaanbaar. Door de liefde Gods overwonnen kunnen wij ook alles vaarwel zeggen en laten varen De discipelen verlieten ook alles en volgden Jezus. O, wat zijn ze gelukkig, die door de genade van de Heilige Geest alles schade en drek mogen achten om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus de Heere, Van Hem getuigt de Apostel Paulus: *Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in der eeuwigheid*, Hebr. 13: 8. Zijn haarlokken zijn zwart, gekruld als van een raaf, Hoogl. 5: 11, O, welk een voorrecht, om die Eeuwige en onveranderlijke God te leren kennen en te mogen betrouwen op die onwankelbare Rots, Wiens werk volkomen is.

Maar wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont.

Dan worden wij afgetrokken van al hetgeen vergaat en getrokken naar hetgeen welhaast komen zal. O, de blijdschap, mijn hoorders, voor dat volk dat geen vreemdeling is van God noch van Christus en van de eeuwige heerlijkheid; dat er eenmaal aan hun zuchten en tranen, en dat voor eeuwig een einde zal komen, O, zouden we niet verblijd zijn op deze Oudejaarsavond, bij het gelovig uitzicht op die heerlijkheid, die het volk van God wacht?

Och, mijn hoorders, niet alleen dus bij de dood, bij het ogenblik van ons sterven, maar ook hier reeds in dit leven mag Gods kind zich verheugen in de hoop des eeuwigen levens, in de verwachting, die niet beschaamd zal worden,

2. En dat is nu het tweede, waarop ik wil wijzen. ***De Apostel spreekt van de verzekering en de verwachting van de kerk en waar die verwachting op gericht is. Maar wij verwachten naar Zijne belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde.***

Wat moeten wij daaronder verstaan? In de derde hemel zijn de gezaligden en de geheiligden. Kan die derde hemel dan verbranden? Dat te denken ware goddeloos, daar toch die, hemel niet onzuiver is of dienstbaar door de zonde. In de bovenste hemel is de Zaligmaker. Daar is Christus in dat Koninklijk Paleis. Die bovenste hemel kan ook niet teniet gedaan worden, die is onbewegelijk en standvastig, Over de wolkenhemel gaat het niet. Zon, maan en sterren komen hiervoor niet in aanmerking. Maar wat het wel betekent, mijn hoorders, die uitdrukking: 'een nieuwe hemel en een nieuwe aarde' wijst op de gelukstaat van Gods uitverkorenen. Gods volk krijgt ook hun lichaam weer terug, maar met andere hoedanigheden. Wij zullen straks veranderd worden, veranderd als in een ogenblik, en dan zullen Gods kinderen allen samen luisterrijk, ja, toonbeelden van Gods heerlijkheid zijn.

En waar de grondslag nu ligt voor dat alles? Die ligt in Christus, in dat Kind, dat in Bethlehems kribbe geboren is. Want uit Zijn mond verneem ik in Openbaringen 21: 5: *Ziet, Ik maak alle dingen nieuw.* Dat er was gekomen een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, wijst op de volkomen gelukzaligheid van Gods kerk in de hemel, in het nieuwe Jeruzalem. En de bewaker daarvan is de grote Middelaar en Borg des Verbonds, Jezus Christus.

In en door Adams val zijn hemel en aarde gescheiden van elkander Op ons is de breuk. Wij hebben ons losgescheurd uit de gemeenschap Gods en nu is er tussen God en ons een breuk die wij niet overbruggen kunnen. God in de hemel is vertoornd over de zonde, en vergramd tegen de zondaar, die voortleeft in die gescheiden staat buiten Christus. De aarde is om onzer zonden wil vervloekt en brengt niet anders dan doornen en distelen voort. Als vervloekten gaan wij over de wereld. In de hemel is er voor ons geen plaats en op aarde is het alles onrust en onvrede. Het wraakzwaard van Gods recht hangt boven onze hoofden, en Gods gerechtigheid wordt van de hemel geopenbaard, Helaas, van nature beseft de arme, dwaze mens het niet. Dan is het maar: Laat ons eten en drinken en vrolijk zijn, of hij legt zich gerust neer op een bed van deugd en plicht, van eigengerechtigheid, waar hij eenmaal voor eeuwig mee om zal komen.

Komt Gods Geest een mens te bewerken dan wordt het anders. Dan krijgt hij Gods heiligheid en rechtvaardigheid, maar ook zijn schuld en zonde te zien. Dan wordt de vloek van Gods Wet in zijn hart verklaard, en het oordeel der verdoemenis wordt op zijn ziel gebonden. O, 't is dan een gesloten hemel, een vervloekte aarde en een verdoemelijk zondaar.

God opent voor dat volk Zijn Woord, Zijn eeuwig Evangelie, de Goddelijke beloften worden voor hen ontsloten. O, wat een blijdschap verwekt dat in hun hart. Er zijn veel

mensen die over het Evangelie spreken, maar nooit blij geweest zijn, maar dat is onmogelijk.

Nog groter echter wordt die blijdschap wanneer God aan het einde van hun wegen die Eeuwige Weg, die Ladder Jacobs in hun ziel verklaart door de Heilige Geest, Christus, de Middelaar des Verbonds verbindt de hemel met de aarde en de aarde met de hemel. O, eeuwig wonder Gods,

Daar zijn geen woorden om de grootheid daarvan uit te drukken. Het kan alleen maar bewonderd worden. Van Zijn Persoon, de Persoon des Zoons Gods blijven zij niet vreemd. Het behaagt God Zijn Zoon in hen te openbaren. Maar de ontdekking van de Middelaar gaat verder. Waar ons werk wegraakt, daar wordt het werk van Christus blootgelegd.

Mijn hoorders, wat nu hier op de wereld in de benedenste delen der aarde door Christus bewerkt en uitgewerkt is geworden, daar wordt iets van medegedeeld in de harten van Gods kinderen. Want Hij heeft toch gezegd: "Vader, Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen." Joh. 17. Dat wordt nu onderwerpeijk in de harten van Gods volk bevestigd door de Heilige Geest, Gods volk blijft geen vreemdeling van de hel, wat het inhoudt, God eeuwig te moeten missen. Maar ook niet van de hemel. "En ik zag het Nieuwe Jeruzalem, zegt Johannes, nederdalen van God uit de hemel." En daar krijgt het volk van God hier kennis aan.

Dat volk krijgt een tijd dat God ze opzoekt en wederbaart. Zij worden wedergeboren door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Dat volk wordt van God overtuigd en ontdekt en dat gaat onder de last van schuld en zonde gebogen over de wereld. Het is een zaak, mijn hoorders, dat niet alleen kennis van zonde krijgt en aan hun verloren toestand wordt ontdekt, maar dat ook kennis krijgt van de staat van hun diepe ellende, wat de Apostel Paulus uitdrukt in Eféze 2: *Zonder God in de wereld*. Het is ook een volk dat met die kennisneming aan het einde wordt gebracht. Bij Gods ware volk loopt het vast. Het wordt in hun leven:

'k Wou vluchten, maar 'k kon nergens heen;

Zodat de dood voor ogen scheen. Psalm 142.

Mijn hoorders, zij hebben een tijd gekend, dat zij de verbolgenheid en toorn Gods hebben aanschouwd; waar zij gingen en waar zij stonden, het was hun bang van alle kanten. Het was of alles zich tegen hen had gekeerd. O, die onvrede in hun hart. Een God, die van Zijn recht geen afstand doet en zij hebben geen kwadrantpenning om te betalen. Zij hebben tijden gehad, dat zij niet anders dachten dan met Korach, Dathan en Abiram om te komen. Daar hebben zij op gerekend, mijn hoorders.

Maar, o wonder van Gods genade, wonder van Gods eeuwige ontferming wonder van Gods barmhartigheid, dat God een weg gebaad heeft waar geen pad meer was, en toen het de hemel behaagde, uit soevereine genade dat in hun hart te openbaren, en in hun ziel te bevestigen door Zijn Geest, toen is het voor hen geworden een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Waarom een nieuwe hemel en een nieuwe aarde?

Mijn hoorders, zij hebben kennis gekregen aan een nieuwe hemel en die is geopend in en door Christus, Gods toorn is afgekeerd en nu worden zij getroost, God ziet in Christus met welgevallen op Zijn volk neer. En uit kracht van de ontvangen genade en verzekering mogen zij elkaar toeroepen: "Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, om genade te vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd." Hebr. 4: 16. Zij hebben wel eens ruimte gekregen, zij zijn er wel eens in opgenomen, Zij hebben voor Gods altaar mogen verkeren, en ze hebben hier op de aarde ontmoet, de betoning van zijn lieve gunst, gelijk de dichter dat zingt in Psalm 69: 14.

Zij hebben er hier wat van ontmoet om te zijn op de berg der verheerlijking met Christus, waar zij niemand zagen, dan Jezus alleen. Zij hebben wel eens ogenblikken gehad op de aarde, dat zij geen doornen en distelen meer hebben gevoeld. Dat zij zeiden, nu ligt alles aan banden, nu is er geen vijand meer, die mijn ziel benauwt, en geen zonde die mij verwoest, wat ligt er nu een vrede in mijn hart. Toen zij daar opeens buiten kwamen, hebben zij gezegd, nu is alles nieuw geworden. Want met het gedierte des velds zijn zij bevredigd. O, dat wandelen hier op die ruime paden; een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Denkt maar eens aan uw vader en aan uw moeder, die er getuigenis van mochten geven, dat God hun ziel had gered en in Zijn eeuwig zoen- en zoutverbond had opgenomen. Hebben zij niet gezegd: 'Kinderen, nu is alles voor uw vader en moeder nieuw geworden?' U hebt hun strijd gezien, maar ook hun triomfantelijke overwinning.

En toch, mijn hoorders, is hier alles nog maar ten dele, want het is precies eender als met de Apostel Paulus in 2 Cor, 12: 4. Die man is opgetrokken geworden, staat er, tot in de derde hemel; maar hij is weer terug gekomen op de aarde. En nu komt 't volk van God, na al de genade, in hun ziel verheerlijkt, weer terug in zichzelf, En als dat plaats heeft dan wordt de klacht weer gehoord: *Hoe kleeft mijn ziel aan 't stof, ai, zie mijn nood*, Psalm 119: 13. En u kunt er gerust van op aan, mijn hoorders, in de stand van hun leven hier op aarde, dat Gods volk meer buiten de hemel zwerft, dan dat zij er in opgenomen zijn. Laat het volk van God maar eens spreken op deze Oudejaarsdag, wat achter hen ligt, of God een dorre woestijn was voor hun ziel, of een land van uiterste donkerheid? Immers nee. Hij heeft dikwijls Zijn volk verkwikt en bemoedigd en hun hart gesterkt door Zijn Goddelijke genade. Maar het is ten dele en het is vaak zo genoten en zo weer toegesloten, Doch het is niet als in de lucht slaande, want het is alles gegrond in de belofte, die God hun heeft geschonken.

3. Is gegrond op de Goddelijke beloften.

Mijn hoorders, die verwachting van de kerk is gebouwd op de Goddelijke beloften en op de Goddelijke toezegging. Leest het maar in Jesaja 65: 17: *Want ziet, Ik schep nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, en de vorige dingen zullen niet meer gedacht worden en zullen in het hart niet opkomen*. En in Jesaja 66: 22 vindt ge hetzelfde. En God is geen man, die liegen kan, zal Hij het zeggen en niet doen, spreken en niet bestendig maken? Zou God Zijn raad niet vervullen, en Zijn woord terug nemen? Immers nee, Wat Hij eenmaal gesproken heeft, zal Hij zekerlijk bevestigen, want wat uit Zijn mond gegaan is blijft vast en onverbroken, Ps. 89. Het geloof is de zekere hoop van het volk van God, en is niet gebouwd op een zandgrond, maar rust op onwankelbare zullen. Dat volk verwacht een eeuwige zaligheid op grond van wat God beloofd heeft en in hun hart is verklaard. Zij blijven er geen vreemdeling van. De catechismus zegt: *Nademaal ik hier het beginsel der eeuwige zaligheid in mijn hart gevoel*. En dat krijgen zij, daar zorgt die Eeuwige Jehovah voor, Zij zijn in de hoop zalig geworden naar Romeinen 8:24. De goddelijke beloften worden niet alleen in het hart van Gods volk verklaard, maar zij krijgen er ook houvast aan. Die beloften gaan over dit en over het toekomstig leven. Die beloften strekken zich dus verder uit dan de tijd, zij reiken tot in een zalige eeuwigheid. Er zijn ogenblikken dat Gods kinderen er zich kinderlijk in verlustigen mogen en er zich in mogen verblijden, God de Vader heeft de beloften gegeven. Zij zijn gegrond in de gewichtige en alles-betekende arbeid van de Zoon. En zij worden ook in het hart van Gods gunstgenoten verzegeld door de Heilige Geest. O, wat een vaste en onbedrieglijke grond die nooit

kan wankelen of bezwijken. Die hoop zal niet beschamen. Zij krijgen nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont. Zij verwachten, er is geen twijfel aan, want God heeft het met een gestaafde eed gezworen en beloofd en daarom zijn zij er gerust op en mogen er zich gelovig op verlaten.

De goddelozen zullen geworpen worden in de poel die brandt van vuur en sulfer. God zal met Zijn vijanden afrekenen en zal ze eenmaal wegwerpen van Zijn heilig Aangezicht en in een eeuwig afgrond stoten, waar zij nooit meer uit zullen komen. En voor het volk van God staat er boven de poort van de hemel geschreven: *En daar zal niets inkomen, dat verontreinigt of gruwelijkheid doet of leugen spreekt, maar alleen wier namen geschreven zijn in het Boek des Lams*. Openb. 21:27, Daar komt alleen dat volk binnen, dat hier bekleed was met de klederen des heils en geleid is in gestikte klederen tot de Koning, om God, hun Koning, naar ziel en lichaam te prijzen tot in alle eeuwigheid.

Waarop gerechtigheid woont. O, daar zal de gerechtigheid van Christus volmaakt schitteren en blinken voor het oog van al Gods gunstgenoten, O, zal dan dat volk niet verwachten met een ernstig en vurig verlangen en uitzien en reikhalzen naar die heerlijke openbaring en vollen oogst? Een verwachten met blijdschap, met innerlijke blijdschap, gelijk de dichter zong in Psalm 130:3?

Toepassing

En nu nog een kort woord ter toepassing. Mijn geliefden, 165 maal mocht ik dit jaar voor uw aangezicht staan om het woord des levens, om het Evangelie der zaligheid u te verkondigen.⁵

Zo staan wij weder aan de uitgang van het jaar. Velen die de reis met ons begonnen zijn gestruikeld en achtergebleven. Er zijn lege plaatsen in ons midden gekomen, en rouw en droefheid kwam in verschillende gezinnen. Hoeveel zijn ten grave gedragen, daar ook weer anderen van de rand van het graf werden teruggebracht. O, wat is het een gewichtige en ernstige uur die wij thans beleven.

Het mocht, in onze harten eens Oudejaarsavond worden. Aan velen is het vervuld, *waar de boom valt, daar zal hij liggen, in het Noorden of in het Zuiden*. Voor velen is het voor eeuwig te laat. Hoevelen zullen het zich beklagen dat zij geleefd hebben op de aarde, doch nimmer acht geslagen hebben op het aanbod der genade. O, dat eeuwig, eeuwig te laat wat zal het toch uitmaken, In het graf is geen verzinning noch wetenschap meer. En wanneer de tijd der genade voorbij is, dan is het een eeuwig missen van God en een eeuwig dragen van Gods toorn, die branden zal tot in alle eeuwigheid.

Gingen er van uw zijde weg met een gegronde hoop en met een gegronde verwachting, zij zullen niet meer terug verlangen naar hetgeen zij achterlieten. Welk een aangename nagedachten, geliefden, als onze geliefde betrekkingen mochten afreizen, door God verordineerd, gekend, bemind, verzoend, gereinigd en geheiligd. Zij hebben een ongekende zaligheid ontvangen voor de troon van God en van het Lam en zullen zich eeuwig in God verlustigen. Dat ons hart ervan bemoedigd werd, opdat wij bij alle weemoed van het vergankelijke leven, daardoor bemoedigd werden,

Doch, mijn hoorders, hebben wij ook die verwachting aan het einde van het jaar, waarvan we slechts stamelen mochten in dit avonduur? En is die verwachting van ons

⁵ Deze openingszin staat niet in de gedrukte preek.

eigen leven, een verwachting, die uit onze eigen ingewanden voortkomt, wel eens ooit afgesneden? Mijn hoorders, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien. Er zal toch hier een tijd in ons leven moeten aanbreken, dat wij van dood levend worden gemaakt en als een vijand met God verzoend door de dood Zijns Zoons,

Ik heb vandaag iets gezegd over de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde. O, dat er voor u eens een tijd mocht aanbreken, dat het leven van de hemel ontdekt werd. Hebben wij in dit jaar over de aarde gelopen, dat wij zeiden: *O God, dat wij straks met Korach, Dathan en Abiram om moeten komen, dat zal eeuwig recht zijn.*

Is het al eens gebeurd, dat het een wonder was, dat de aarde ons nog droeg en dat de hemel ons nog dekte? Mensen, wij zullen tot God bekeerd moeten worden. En er zal in ons leven iets geopenbaard moeten worden, dat de eeuwigheid kan verduren. O, het zal ons niet baten, of wij onszelf gelukkig denken, maar het zal de vraag zijn, of God met ons is begonnen en gewerkt heeft, die waarachtige genade, waarmee wij voor God kunnen bestaan.

Ouden van dagen in ons midden, die hier nog zitten als een wonder van God, wat heeft de waarheid voor uw ziel afgeworpen? O, er zitten er van meer dan 80 jaar, overreed dat zij zo niet kunnen sterven; het is aan de avond en de dag is gedaald. Daar zijn ouden van dagen uit ons midden weggenomen, er waren er die het wel hadden in hun hart. Maar ... het is voor elk een persoonlijke zaak, mijn hoorders, om straks die stap naar de eeuwigheid te moeten doen, O, mijn hoorders, dat in deze laatste ure de prediking uw hart mocht raken en uw ziel mocht verbreken. Dat er nog eens een inkeer was tot uzelf, dat u straks naar huis mocht gaan onder de diepe indrukken: onbekeerd, onverzoend met God, en dan zo te moeten sterven. Met rasse schreden gaat het op de allesbeslissende eeuwigheid aan. O, al die predicaties zullen straks als donderslagen op uw ziel vallen en u eeuwig veroordelen. God mocht uw hart vernederen en dat uw ziel geen vrede mocht hebben in wat de wereld biedt, maar dat u voor God in 't stof leerde bukken. De gedaante dezer wereld gaat voorbij. Uw verwachting zal als een huis der spinnenkoppen vergaan. De wereld, mijn hoorders brengt geen waarachtig geluk aan, maar in het einde zal het bevonden worden als de dood. Dat u Christus leerde zoeken, die toch de levende Fontein is voor al Zijn gunstgenoten. De Heere mocht Zijn Woord daartoe nog zegenen.

Wij hebben u nimmer gebouwd, mijn hoorders, op hetgeen vergaat, maar u steeds voorgehouden die onwankelbare grondslag in Christus, door God Zelf gelegd in de eeuwigheid, in de tijd en in de harten van Zijn volk. O, dat wij ons niet misleiden voor de eeuwigheid. Er is maar één Naam onder de hemel gegeven. De Heere verwaardige Zijn volk in Christus om vrede te mogen vinden met God en te mogen betuigen: *De schuld uws volks hebt G' uit Uw Boek gedaan*, Psalm 85: 1.

Dat is iets van die nieuwe hemelen en van die nieuwe aarde, Dan is het oude voorbijgegaan en het is alles nieuw geworden.

O volk, staat toch naar die vastigheid en naar die verzekering. Benaarstig u ook op deze dag en laatste avond van het jaar om uw roeping en verkiezing vast te maken. God Zelf mocht Zijn Woord aan uwe harten daartoe heiligen door Zijn Geest en Hij verkwikke u uit de vastheid van Zijn eeuwig Verbond, gelijk Hij aan Zijn volk de vertroosting daaruit verleent, tot sterkte van hun ziel.

Volk des Heeren, ook u wordt op deze Oudejaarsavond gepredikt de vergankelijkheid en onbestendigheid van dit leven. Ook u worden de beproevingen en rampen des levens niet gespaard. Vele zijn zelfs, naar Gods Woord, de tegenspoeden des

rechtvaardigen. Sommigen zijn er in ons midden, die in het jaar dat straks achter ons ligt, door diepe wegen van druk en kruis moesten gaan. Wat wij in de bondsbreuk van Adam gezaaid hebben, moeten wij maaien. Nee, 't is niet zoo, dat op de kop der goddelozen alleen de slagen vallen en dat Gods volk vrijuit gaat, de ervaring van het leven leert het wel anders. En bij al het uitwendige leed, dat Gods kinderen hier treft, wie is er onder hen, die niet te klagen heeft over een scherpe doorn in 't vlees, gelijk weleer de hoogbegenadigde Apostel Paulus? En daarbij, wat zijn de verbergingen van Gods Aangezicht menigmaal veel, wat zijn de innerlijke donkerheden soms groot. Wat zijn de gedurige zielservaringen, dat het hier een huilende wildernis, een Mesech, een wonen in de tente Kedars is. God zorgt er wel voor dat Zijn volk hier geen rust kan vinden, dat zij het moede worden en gaan verlangen naar hetgeen de getrouwe Jehovah hun beloofd heeft

Maar, o volk des Heeren, bij al die ervaringen en doorlevingen is er toch wat anders, dat oneindig meer is dan alle ellende van het leven. God heeft u liefgehad met een eeuwige liefde. Hij verkoor u in Christus van voor de grondlegging der wereld. Op grond van Christus' volmaakte gerechtigheid heeft Hij u getrokken uit deze tegenwoordige boze wereld. Gods Geest heeft u van dood levend gemaakt, overtuigd en ontdekt, maar ook Christus in u verheerlijkt. Uw verloren toestand werd u ontdekt. In het licht van Gods volheerlijke deugden hebt u uw zonden en schuld leren kennen, waardoor u als boeteling aan Zijn voeten en aan Zijn troon terecht zijn gekomen. U hebt het hier geleerd dat uw gerechtigheden voor God waren als een wegwerpelijke kleed. Christus' gerechtigheid werd u ontdekt als de enige grondslag om voor God te kunnen bestaan, maar werd ook aan uw ziel toegepast door de Heilige Geest. Uw vijgenbladeren zijn afgerukt en uw naakte ziel is bekleed geworden met de gerechtigheid van Christus. O, die klederen des heils en de mantel der gerechtigheid, daarmee en daardoor zijt gij volmaakt in Christus Jezus voor het aangezicht des Vaders.

Zeker, 't is hier geen hemel op aarde, maar toch plukt gij hier de vruchten van Jezus' verdiensten, en heeft God u bekleed met de gerechtigheid en heiligheid van Christus, waardoor gij geheel verheerlijkt zijt inwendig. Ps. 45. 't Is hier nog geen volkomen zaligheid, maar toch verandert God hier Zijn volk van heerlijkheid tot heerlijkheid en 'zijt gij vernieuwd door de vernieuwing uws gemoeds'. De eerstelingen des Geestes bent u hier deelachtig, straks krijgt u de volle oogst.

God heeft u toch een verwachting gegeven op de eeuwige zaligheid. God is Zijn Woord aan u kwijt.

Christus eist, aan de rechterhand van Zijn Vader, op grond van Zijn verdiensten, uw zaligheid en heerlijkheid. "Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt."

De Heilige Geest verlevendigt die verwachting in uw ziel om straks die volkomen gerechtigheid en heerlijkheid volkomen te aanschouwen. Uw hoop, is niet gelijk aan de verwachting der huichelaren die vergaan zal. Wat u door Gods genade verwacht, is geen verwaande inbeelding, maar rust op onwankelbare zuilen.

Gelukkige gelovigen en uitverkorenen des allerhoogsten, o, wat is u toch weggelegd! Hier is het vaak zwerven op de wereld voor u. Velerlei zijn de wederwaardigheden die u toegezonden worden van de hemel, 't is hier vaak een zaaien met tranen, maar om eenmaal te pronken met de kroon der eeuwige heerlijkheid. "Hoe groot is het goed, dat God weggelegd heeft voor degenen, die Hem vrezen." Hier geniet gij toch reeds de voorsmaken van de eeuwige heerlijkheid. Hier bent u een verachte fakkel naar de mening dergenen die gerust zijn. Hier is niets anders uw deel dan vervolging, haat en

verachting. Maar o, laat het uw ziel troosten, dat gij bij God uitverkoren en dierbaar zijt. Straks zult u verheerlijkt worden met Christus. Uw ziel zal straks alle strijd te boven zijn, geen pijn zal er ooit meer op u worden afgeschoten. O nee, al uw vijanden zullen zijn als stof onder uw voeten en uw lichaam zal de gevolgen der zonde nooit meer onderworpen zijn. Uw lichaam zal verheerlijkt zijn, gelijkvormig aan het lichaam van Christus. Met Christus zult u zitten in Zijn troon, gelijk Hij overwonnen heeft en met Zijn Vader gezeten is in Zijn troon. Met Hem zult u eeuwig heersen over de gehele wereld. Geen Satan zal u dan meer kwellen. Hij is dan voor eeuwig geworpen in de poel die brandt van vuur en sulfer.

Geen zonde zal u meer bedroeven, want vlees en bloed zullen 't Koninkrijk Gods niet beërven. Boven de poort des hemels staat geschreven: *En daar zal niets inkomen, dat onrein is, of gruwelijkheid doet, of leugen spreekt*. Openb, 21: 27, 't Zal een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zijn waarop gerechtigheid woont, dus alle ongerechtigheid is daar voor eeuwig buitengesloten.

Dat wij dan toch niet mochten wroeten in de aarde, om het daar te zoeken, maar dat we onze harten opwaarts in de hemel mochten verheffen, om te bedenken de dingen die boven zijn. Dat we ons hart niet geven aan alles wat vergaat, maar de wereld gebruiken als niet misbruikende. Dat we ons niet vastmaken mochten aan het bewegelijk goed van de wereld, maar dat ons hart zich steeds mocht uitstrekken tot dat onvergankelijk en duurzaam goed, tot de gemeenschap met een Drie-enige God.

Geliefden, God schonk u een nieuw verstand om de waarheid te zien, gelijk zij in Christus is. Een nieuwe wil en genegenheden hebt u ontvangen, om te doen wat God behaagt, en om te haten alles wat God haat. Nieuwe ogen hebt u gekregen om de wonderen van Gods Wet te aanschouwen, nieuwe oren om met lust en liefde naar de verborgenheden Gods te luisteren. Een nieuwe mond om Gods deugden te roemen, nieuwe voeten om oprecht te wandelen in de vreze des Heeren. Nieuwe handen om te werken wat recht is in Gods ogen. O, gij allen, die een nieuwe ziel en een nieuw lichaam hebt gekregen waarin de afdruksels van Gods heerlijkheid te vinden zijn. U kunt verzekerd zijn (gelijk een oudvader schreef), dat die nieuwe hemel en die nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont, voor óns zal wezen; dat wij die tot ons gebruik zullen hebben, om ons daarin duidelijk te vermaken.

O, dat het ons aanzette tot een wandel in godzaligheid! Laat ons onszelf reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreze Gods. Zo wandelende en handelende zullen wij hier reeds iets van die nieuwe hemel en die nieuwe aarde beleven. Job zou geen vreemd God ontmoeten en Gods kinderen geen vreemde zaligheid. Daar zal geen tegenspoed, armoede, ellende of strijd meer zijn. Daar zullen wij eeuwig verkeren in het gezelschap van de geesten der volmaakte rechtvaardigen, bij de heilige engelen, bij die vlekkeloos onkreukbaar Rechtvaardige en Heilige God, bij de Middelaar des Nieuwe Testaments, Jezus Christus. Ja, daar zullen wij met al de uitverkorenen en verlostens eeuwig verheugen en verblijden, ja, gestadig vermelden de deugden van de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest, onze Schepper en Onderhouder, Regeerder, Verlosser en Heiligmaker, Dewelke God is bovenal te prijzen tot in der eeuwigheid.

Volk des Heeren, bij al de weemoed op deze Oudejaarsavond mogen wij u opwekken bemoedigd de toekomst tegen te gaan. Straks is het oude jaar geëindigd en zo zal het ook alles hier op aarde eenmaal eindigen wat van deze bedeling is, en dan alles eeuwig nieuw, wat nooit meer aan verandering onderhevig is.

Nu, de God aller genade geve ons zo het oude jaar uit te gaan, gereinigd door het bloed van Christus, en het nieuwe jaar te beginnen met blijde verzekering in ons hart:

Maar, blij vooruitzicht, dat mij streelt;

Ik zal, ontwaakt, Uw lof ontvouwen;

U in gerechtigheid aanschouwen,

Verzadigd met Uw God'lijk beeld.

⁶O, volk des Heeren, uw verlossing is nabij. Weer een jaar genaderd tot de bruiloft des Lams, waar u van alle ellende en zonde verlost, de wens van uw hart zult ontvangen om opgenomen te worden uit dit aards gedruis in de heerlijkheid des hemels, om dan God te aanschouwen van aangezicht tot aangezicht. Het zullen zijn nieuwe hemelen en een nieuwe aarde waarin gerechtigheid woont. Het zal er dus eeuwig blijven en dat tot vermaak en verlustiging van uw ziel. En bovenal tot verheerlijking van de Enige en Drie-enige God, Die is en Die was en Die komen zal, de Almachtige. Amen.

⁶ Deze slotalinea staat niet in de gedrukte versie.

10. Een aansporing tot een Godvruchtige wandel

Vrijdag Nieuwjaarsmorgen 1943, Rotterdam-Zuid⁷

Psalm 121: 1, 2

Lezen Matthéüs 24: 24-44

Psalm 98:3 en 4

Psalm 119: 83

Psalm 119: 23

Geliefden!

Het oude jaar met al zijn beroeringen, maar ook met al zijn weldaden, door God aan ons betoond, ligt weer achter ons. De God van Israël stelle ons in een Hoog Vertrek. En de goedgunstigheid van Hem, Die in de brandende braambos woont, worde rijkelijk over ons en over onze gezinnen uitgestrekt in het jaar dat thans begon.⁸

Zo heeft het dan God weer behaagd, naar Zijn grote ontfermingen in Christus Jezus, om ons samen te beweldadigen, dat we het oude jaar beëindigen mochten, maar ook het nieuwe jaar weer beginnen, Velen wordt dat voorrecht niet meer geschonken. Doch hoewel wij die nieuwen tijdkring weer mogen aanvangen, is het toch een open vraag, of wij die reis weer ten einde zullen brengen. God heeft elk mens, rijk of arm, aanzienlijk of gering, zijn bepaling gesteld, die hij niet overgaan zal. Wat in Gods raad besloten is betreffende ons leven en sterven, zal bestaan. Gode zijn al Zijne werken van eeuwigheid bekend en Hij volvoert naar Zijn soeverein welbehagen wat Hij besloten heeft. Het ene geslacht gaat en het andere komt en wij weten dat wij allen opgeschreven zijn ten dode. Niemand zal zijn ziel redden van het graf en alles roept het ons toe dat wij hier geen blijvende stad hebben. O, dat wij ons haasten en spoeden mogen om onzes levens wil. Dat die heilige ernst onze harten vervullen moge, daartoe bewerkt door de Heilige Geest. Wij leven krachtens Adams val in zo'n verblinding en verdwazing voort, dat wij de dag des doods ver stellen. Wij sluiten onze oren, opdat wij niet horen naar de stem des belezers, desgenen die ervaren is met bezweringsen om te gaan, Psalm 58: 6.

Dat dit jaar eens een jaar was van Gods welbehagen. God mocht met de krachtdadige en onweerstaanbare bediening van de Heilige Geest Zich opmaken om vele zondaren en zondaressen uit de dood te roepen tot het leven. De Noordenwind en Zuidenwind des Geestes mochten de hof van Gods kerk eens doorwaaien. God mocht in dit jaar eens werken onder het verstokte Jodendom, onder het weggezonden heidendom, maar ook onder het verstarde christendom. God mocht de vervallen hut Davids nog eens oprichten; en bij elkander brengen, wat bij elkander hoort, in diepe vernedering in stof en as, en met een waarachtige en oprechte wederkeer tot de God des Levens en tot de fondamente van de leer der waarheid die naar de Godzaligheid is. Velen mochten er in dit jaar toegebracht worden tot de gemeente die zalig zal worden. Het woord van Paulus mocht worden bevestigd: "Indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel, het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden."

God mocht het rouwfloers, dat op de kerk ligt, eens wegnemen. Het gebonden volk mocht vrijgemaakt en losgemaakt door Christus in de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods worden gesteld. Het jaar der vrijlating mocht eens worden uitgeroepen opdat de heerlijkheid van Gods vrije genade, maar ook de eer van Christus en de bediening des Geestes, met vrijmoedigheid, ten spijt van de hel, mocht worden

⁷ Uitgegeven door "De Banier", 1946

⁸ Deze beginzin staat niet in de gedrukte versie.

uitgeroepen. Gods bekommerde volk mocht rust in God vinden door Christus, en het bevestigde volk als een palmboom groeien in de voorhoven des Heeren, om te verkondigen dat God recht is.

Verder, gemeente, wat ons dit jaar te wachten staat, is de Heere alleen bekend. Wij staan bij vernieuwing voor een onbekende toekomst. In vele huisgezinnen is een lege plaats en met weemoed wordt gedacht aan de mannen en zonen die thans in het verre Indië vertoeven. In deze zo gewichtige ure gedenken wij ook aan hen. God mocht Zijn ontferming betonen in Christus en Gods oog mocht over hen zijn in- en uitwendig. De dag mocht aanbreken dat gij hen weer in de ouderlijke woning op de vaderlandse bodem terug mocht zien.

God gedenke ons geliefde Vorstenhuis. Hij sterke onze Vorstin bij het klimmen van haar jaren. Hij vermeerdere straks dat doorluchtige Huis en geve bij vernieuwing blijdschap en vreugde. Bovenal mocht de God onzer vaders bevelen aan het huis van Oranje en allen, die in hoogheid zijn gezeten; dat zij ons volk terug mochten roepen tot de Wet en tot de Getuigenis. O, dat er kwam een breken met de zonde en een wandelen in de weg van Gods geboden. Dan alleen zal de Heere ons het goede doen zien. God beware ons voor het zwaard van de oorlog en bestendige de vrede in, onze vestingen en over het rond der wereld.

God vervulle uit de volheid van Christus alle noden naar ziel en lichaam beide en verheerlijke rijkelijk Zijn genade in Christus Jezus, tot lof van Zijn Naam.

Eenzijds is, gelijk wij reeds opmerkten, de toekomst voor ons onbekend en verborgen, doch anderzijds heeft God ons Zijn Woord gegeven. De profeten van de oude dag, maar ook Christus Zelf in Zijn omwandeling op aarde en de door Hem gestelde Apostelen hebben ons niet in het onzekere gelaten, welke toekomst wij tegemoet reizen. De wereld kraakt van ouderdom en de toekomst des Heeren genaakt. Het einde aller dingen is nabij. Wij weten de dag van Christus' komst op de wolken des hemels niet, maar toch weten wij wel dat die toekomst aanstaande is.

Gisteravond hebben wij er van gehoord, dat Gods volk verwacht een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont. Dat wij onze pinnen niet te vast in mochten steken en niet te vast wortelen in de aarde. De wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheden.

O, dat ons leven Christus was, dan zal ook ons sterven gewin zijn. Dat wij in dit jaar niet mochten slapen, maar wakende bevonden worden en dat onze wandel zij in de hemelen. Daartoe wilde ik onder de zegen des Heeren en onder inwachting van de bediening van de Geest u op deze eerste morgen van het jaar opwekken aan de hand van onze tekst, die uw gewijde aandacht opgetekend vindt in 2 Petrus 3: 14.

Daarom, geliefden, verwachtende deze dingen, benaastigt u, dat gij onbevlekt en onbestraffelijk van Hem bevonden moogt worden in vrede.

Dit tekstwoord bevat een aansporing tot een Godvruchtige wandel. Die wandel is:

1. Noodzakelijk; ten opzichte van de toekomst.
2. Betamelijk; ten opzichte van Christus.
3. Gewenst; ten opzichte van de vrede des harten.

1. Noodzakelijk; ten opzichte van de toekomst.

Een aansporing tot een Godvruchtige wandel richt de apostel Petrus bij vernieuwing tot de kerk, waaraan hij schreef. Het is immers de ware kerk, waaraan hij zijn brieven

gericht heeft. Het zijn toch degenen, die besprengd zijn met het bloed van Christus, de uitverkorenen Gods. En dat hij die hier aanspreekt met de naam van "Geliefden", dat heeft de Apostel gedaan, allereerst om van zijn persoonlijk leven getuigenis te geven van de genade, die God in zijn ziel had verheerlijkt.

Daar staat immers in het eerste hoofdstuk van de tweede brief: "Voegt bij de godzaligheid broederlijke liefde en bij de broederlijke liefde, liefde jegens allen."

Dus, wat hij schrijft aan de kerk, brengt hij zelf in beoefening tegenover het volk, dat aan zijn zorgen was toevertrouwd. Hij noemt ze met alle vrijmoedigheid. Geliefden, omdat hij verzekerd is, *dat zij zijn geliefden des Vaders, geliefden des Zoons en geliefden des Heiligen Geestes.*

En daarom, uit kracht van die grondslag, heeft ook de apostel Petrus betrekking op al degenen, die uit God geboren zijn en door God zijn geliefd. Wanneer dit gemist wordt, kan er geen ware en oprechte liefde bestaan. Alle ware vereniging is gegrond in de liefde, met welke God van eeuwigheid Zijn volk heeft liefgehad. En nu wordt die kerk vermaand en aangespoord tot een Godvruchtige wandel. Die wandel is noodzakelijk ten opzichte van de toekomst, die wij tegemoet gaan.

Lees het zelf maar in dezen tekst *"Daarom, verwachtende deze dingen."*

Welke dingen? Dat heeft hij ons uitvoerig beschreven in het voorgaande van dit hoofdstuk. De verwachting van Gods kerk is toch alleen maar gegrond op hetgeen God aan Zijn volk beloofd heeft. En dat is; dat welhaast de tijd zal aanbreken, dat de hemel met een gedruis zal voorbijgaan en dat de elementen branden zullen en vergaan. Daar zal komen een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont. *Daarom, mijn geliefden, verwachtende deze dingen.* Want daar is een volk, waarbij een ander en hoger leven is dan het natuurlijke. Daar is, mijn hoorders, een leven, dat zich uitstrekt naar de eeuwige dingen. Paulus schreef in Hebrëeën 13: 14. "Wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstige." En de verwachting van Gods volk is toch gericht niet op hetgeen der ijdelheid onderworpen is en niet op hetgeen dat vergaan zal, maar hun zielsoog is gericht op hetgeen dat bestendig is, want God zal eenmaal de schatkamers van Zijn volk vervullen. Er staat in Psalm 68; en dat staat daar tot vertroosting van Gods kerk:

U is een beter lot bereid;

Uw heilzon is aan 't dagen.

Gods volk heeft een hoop op de eeuwige heerlijkheid gekregen. Gekregen, toen hun hoop en verwachting was afgesneden. Toen zij met David hebben mogen zeggen in Psalm 39: "En nu o Heere, wat verwacht ik, mijn hoop, die is op U." Zolang zij hier op de wereld vertoeven, zijn zij uitwonende van de Heere. Het is een vreemdelingsleven, dat zij moeten uitleven. Wat is het veelal een onbegrepen leven. Zij zijn hier in vijandelijk gebied. Doch, niettegenstaande dit alles, zijn hun hoop en hun verwachting niet gericht op dit vergankelijk leven. Wat de wereld ook moge beloven, en hoe de arme wereld ook toegaat in het vergankelijke, Gods volk verwacht nieuwe hemelen en een nieuwe aarde. En wanneer God dat beloofd heeft aan Zijn volk maar het bij ogenblikken schijnt dat de belofte nooit vervuld zal worden, om dan toch verlevendigd en versterkt te mogen worden. Naar die mate is er een heimwee en een uitzien naar die volmaakte staat, waarin de volkomenheid van Gods heerlijkheid hun deel is. Daarom verwachten zij deze dingen.

Dus, de wandel in de vreze des Heeren is noodzakelijk ten opzichte van de toekomst, die zij tegemoet gaan. Het is geen vreemd God, die zij ontmoeten zullen, maar ook geen onbekende zaligheid, die zij tegemoet reizen. Zij zullen straks als de Bruid van

Christus geleid worden in de bruiloftszaal en beërven dat bestendig is. Zij zullen ingaan in het hemels Jeruzalem, waar geen ongerechtigheid, onheiligheid, onreinheid of zonde meer zullen zijn. Zij zullen daar wandelen op de straten van zuiver goud.

Daarom, geliefden, verwacht deze dingen. Gods volk wordt opgewekt om het oog te verheffen naar omhoog. *Wetende dat hun verlossing nabij is, om te zien op de toekomst des Heeren.* Zeker, er kan hier veel doormaakt en doorleefd worden. Wat zich ook in dit jaar boven ons hoofd zal ontlasten, is de Allerhoogste bekend. En wie ziet het niet met bange vreze en bekommering tegemoet? Onheilspellend. Het is een toekomst.

Bange jaren liggen er achter ons, Het vuur van de oorlog heeft veel verwoest en verteerd. Allerwege zijn de sporen nog waar te nemen van de verwoesting die kwam over een deel van de wereld. Grote plannen van wederopbouw zijn allerwege opgezet, doch wat is er weinig van verwezenlijkt. Het zal de vraag zijn of het verwoeste nog wel ooit opgebouwd zal worden. Daar is een God, die het gehele bestuur van de wereld in handen heeft en die zal alles regeren naar de raad van Zijn heiligen wil. Die God, Die Zichzelf verheerlijkt ook in al de leidingen, die Hij hier houdt met de wereld en in het bijzonder met Zijn kerk en volk. De Heere regeert Hij is met Hoogheid bekleed.

Waar zou het leven op gericht moeten zijn, anders dan op de toekomst van Christus? Dat die dag komt is zeker en boven allen twijfel verheven, ja, met rasse schreden gaan wij die doorluchtige dag tegemoet. Daar zitten er in ons midden voor wie het dit jaar eeuwigheid zal worden, die afgesneden zullen worden uit het land der levenden en gedagvaard voor de Rechter van hemel en aarde.

Hier zitten er, die voor het laatst hun plaats zullen innemen, voor wie het straks eeuwigheid zal worden. Dat is immers naar Gods Woord. Het ene geslacht gaat, het andere komt. En niet alleen wat de ouden van dagen betreft, maar ook wat betreft degenen, die zijn in de kracht van hun leven. Vraagt het maar aan die ouders, wier kind in dit jaar is overleden; en aan die weduwe, wier man plotseling uit de tijd werd opgeroepen naar de eeuwigheid. En zo gaat het maar door, mijn hoorders. Daar is niets zekerder dan de dood.

Wij zijn toch allen de dood onderworpen en niemand zal zijn ziel redden van het graf. Op deze Nieuwjaarsmorgen wordt van Godswegen ons nog toegeroepen: *Verlaat de slechtheden en leeft en treedt op de weg des verstands.* Breekt, zo roept God het ons toe, uw zonden af door gerechtigheid. Och, of wij het allen ter harte mochten nemen. Nu is het de welaangename tijd, de dag der zaligheid.

Maar ook voor het volk van God: *Daarom, geliefden, verwachtede deze dingen.* Dat wij gezet werden op de toekomst des Heeren en ons oog aftrekken van al hetgeen dat vergaat. Wat hier gebeurt, geschiedt toch immers naar de raad des Heeren, die bestaan zal tot in alle eeuwigheid! En dat alles geschiedt, opdat men vreze voor Zijn aangezicht.

Dat de kerk toch uit het stof mocht opgewekt worden, om te bedenken de dingen, die boven zijn en vervuld met de toekomst des Heeren, met die doorluchtige dag, die zeker zal komen, *waarop God de aardbodem rechtvaardig zal oordelen door een Man, die Hij daartoe verordineerd heeft en dat is Christus.* Hand, 3: 6,

O, is die Godvruchtige wandel dan niet noodzakelijk ten opzichte van de toekomst des Heeren? Wat God beloofd en gesproken heeft, zal zeker vervuld worden. Niet één van al de woorden Gods valt er op de aarde.

2. Betamelijk; ten opzichte van Christus.

Die Godvruchtige wandel is betamelijk ten opzichte van Christus, van Hem, Die straks zichtbaar op de wolken zal verschijnen. Dat zegt onze tekst ook: *Benaarstig u dan, dat ge onbevlekt en onbestraffelijk bevonden wordt voor Hem.*

Tot de discipelen op de Olijfberg hebben de engelen gezegd: "Deze Jezus, Die van u opgenomen is in de hemel, zal also komen, gelijk gij Hem naar de hemel hebt zien heenvaren", Hand. 1: 11.

In de volheid des tijds daalde de Zoon van God neer van de hemel op de aarde. Hij kwam als de Knecht des Vaders, als de Borg des Verbonds, als de Zaligmaker der wereld. Die komst was in armoede, zonder luister en pracht. In een beestenstal werd Hij neergelegd. Wat was Zijn opvoeding gering en armoedig. In het verachte Nazareth werd Hij groot. Zijn leven was een aaneenschakeling van smaad, hoon en verachting. Hij was veracht en onwaardig onder de mensen, een Man van smarten en verzocht in krankheden,

In Gethsémané werd Zijn zweet als droppelen bloed, die van Zijn gezegend hoofd afliepen. In de zaal van Kájafas en in de rechtszaal van Pilatus werd Hij bespot en veracht. Op Golgotha werd Hij aan het kruis genageld en als de grootste der zondaren hing Hij daar ten toon voor alle mensen. In het graf van Jozef van Arimathea werd Hij begraven. Daar lag het ontzielde lichaam van de Borg des Verbonds, die voldaan had aan het eisende recht van God en de vloek van Zijn volk voor eeuwig had weggedragen.

In de opstanding uit de doden was de majesteit van Sions Koning te zien. Als Overwinnaar kwam Hij uit het graf. De wachters werden als doden en zijn in het gezicht van die Majesteit weggevlucht. Met een verheerlijkt lichaam stond Hij in Jozefs hof op en voer Hij veertig dagen later ten hemel. Dan is het ogenblik gekomen, dat Hij met Zijn vele duizenden van engelen en heiligen komen zal om gericht te houden. Het zal de laatste trap van Zijn verheerlijking zijn. Voor de goddelozen zal het een dag zijn van verschrikking en angst, hun hart zal bezwijken. Hier hebben zij Hem niet willen zien, maar dan zullen zij Hem aanschouwen. "Alle oog zal Hem zien, ook degenen, die Hem doorstoken hebben."

Voor Gods kinderen zal het de blijdschap des doods ook voor hen, maar deze dag zal inzonderheid de grootste dag zijn, die ooit doorleefd zal worden. Welgelukzalig, die er hier betrekking op gekregen heeft.

En om nu onbevlekt en onbestraffelijk van Hem bevonden te worden, dat zal Christus' eigen werk zijn. Zonder Mij, zegt Christus, kunt ge niets doen, Joh. 15: 5. Christus is aan Zijn volk niet alleen gegeven tot rechtvaardigmaking, maar ook tot heiligmaking, want Hij is het, die dat volk reinigt en die dat volk heiligt, door Zijn Bloed en Geest. Hij bereidt ze hier voor om eenmaal als een reine maagd, zonder vlek of rimpel, voor het Aangezicht des Heeren gesteld te zullen worden.

Benaarstig u, staat er. Gods volk wordt hier opgewekt tot een nauwkeurige, zorgvuldige oplettendheid, om hun hart op hun wegen te zetten. Voorzichtig en omzichtig te wandelen te midden van een krom en verdraaid geslacht, maar ook bij zoveel in hun leven en rondom hen, dat aftrekt van de Heere.

Benaarstig u om waar te nemen al de middelen, die God verordeneerd heeft om toe te nemen in godzaligheid en tedere vreze. Dat volk wordt geroepen tot een Godvruchtige wandel met het oog op Christus' komst op de wolken des hemels zoals Hij eenmaal met majesteit en heerlijkheid komen zal. Zij zijn geroepen uit deze tegenwoordige boze wereld, naar de wil des Vaders om in heiligmaking des levens voor Zijn aangezicht te wandelen. Zij zijn toch gekocht, zo zegt diezelfde Apostel, niet met goud of

zilver uit hun ijdele wandeling, maar met het dierbaar bloed van Christus als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam." 1 Petrus 1: 18-19. En in 1 Korinthe 6: 11 roept Paulus het de kerk toe: "Gij zijt duur gekocht, zo verheerlijkt dan God in lichaam en ziel, welke beide Gods zijn." Het is een zeer gezette en algemene heiligheid, waartoe Petrus hier vermaant. Zij moeten niet rusten in een geringe trap of mate boven de trap die gewoonlijk bereikt wordt.

Zij moeten zijn onbevlekt en onbestraffelijk. Dat wil zeggen, zonder vlek over de wereld gaan. En dat niet alleen voor het oog van de mensen, maar boven al en allermeeest voor het oog van de Heiligen God. Voor het oog van Hem voor Wie alle dingen naakt en geopend zijn en die der mensen wegen gadeslaat en ziet tot in de diepste schuilhoeken van het hart. Christus is waarachtig en eeuwig God, Dezelfde eigenschappen, die de Vader en de Heilige Geest bezitten, heeft ook Christus. Hij is de Alwetende en de Alomtegenwoordige. Zijn ogen doorlopen de ganse aarde, om Zich sterk te bewijzen aan degenen, wier hart oprecht met Hem is. En om nu onbevlekt en onbestraffelijk van Hem bevonden te worden, verwaardigd te worden dat wij met de wereld toch niet verzinken zullen in het stof en begraven onder de zorgvuldigheden van het leven. Van het volk van God zal een andere sprake uitgaan dan, gelijk de wereld zegt: 'Wat zullen wij eten en wat zullen wij drinken en waarmede zullen wij ons kleden'. Zij moeten jagen naar de heiligheid en dat onbevlekt en volmaakt, Zij moeten streven naar vlekkeloze heiligheid, reinheid en volstreckte volmaaktheid; en dat voor Christus. Christus heeft die kerk gekocht met Zijn eigen bloed en heeft die kerk voor Zijn rekening genomen. Psalm 81: 12:

*Al wat u ontbreekt,
Schenk Ik; zo gij 't smeekt,
Mild en overvloedig.*

Hij heeft die kerk voor Zijn rekening genomen, uit- en inwendig, voor tijd en eeuwigheid. En wat zou nu betamelijker zijn, dan dat die kerk zich door het geloof op Christus zou verlaten, op de Rotssteen des Heils, op die Springader des levenden waters, nademaal Hij Zijn volk toch zegent met alle geestelijke en tijdelijke zegeningen. Zij zijn toch gekocht en verlost om Gode tot heerlijkheid te wandelen. Daar was een van Juda's koningen, die een profeet bij zich kreeg met de boodschap: Is er dan geen God in Israël? En wanneer dat het geval is dan gaan wij niet onbevlekt en onbestraffelijk over de wereld. Zulk een wandel is niet tot eer van God en tot verhoging van Christus. Dan wordt Gods Naam om onzentwil gelasterd; en wat is dat droevig. O, de wereld neemt er aanleiding uit om door te gaan in haar goddeloos leven. Gods volk moet trachten de heiligmaking te voleinden, opdat zij niet alleen onberispelijk mogen zijn voor de mensen, maar ook in de ogen van God. En dat alles eist en vordert de grootste naarstigheid.

Och, mijn hoorders, al staan wij voor een donkere toekomst en al weten wij niet wat vanmiddag of vanavond zal zijn, maar om te geloven, dat ons leven in Gods hand is, en er geen haar van ons hoofd zal vallen zonder de wil des Vaders; wat zou het Gods kind betamen zo te leven; onbevlekt en onbestraffelijk. Om met al de noden, die er zijn voor hart en huis, kerk, land en volk, ja, de noden van de wereld, om ermee voor Gods aangezicht te verschijnen. Daar er toch in Christus een weg is voor al dat arme volk, om met vrijmoedigheid toe te gaan tot de troon der genade, om uit die troon der genade te ontvangen om waardig te wandelen naar het Evangelie van Christus. Onbevlekt en onbestraffelijk steeds gebruik van Christus te mogen maken, om door

het geloof ons op Hem te mogen verlaten, en onze sterkte alleen in Hem te vinden, om meer en meer gedood te worden aan al hetgeen waaraan wij sterven moeten, namelijk aan eigenliefde, aan eigen inzicht, aan eigen kracht en sterkte, aan alles wat buiten God is. Maar ook gedood aan alle verwachtingen van dit ondermaanse leven, opdat onze wandel zij in de hemelen. Het is alleen de naartogende christen, die een gelukkig christen in de dag des Heeren zal zijn.

Welk een genade dan om vernieuwd naar Gods beeld, meer en meer den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te mogen worden, opdat de glans van Gods heerlijkheid en deugden blinken en schitteren zal in ons leven, Gode tot heerlijkheid. God mocht Zijn volk iets van dat onbevlekt en onbestraffelijk wandelen geven uit Christus; en in de oefening van het kinderlijk geloof dit jaar doen ingaan. *Hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn des Heeren.*

3. Gewenst; ten opzichte van de vrede des harten.

Die wandel, die Goddelijke wandel, is gewenst ten opzichte van de vrede des harten. Dat is nu het laatste, wat in dezen tekst opgesloten ligt. *Daarom, geliefden, verwachtende deze dingen, benaastigt u, dat gij onbevlekt en onbestraffelijk van Hem bevonden moogt worden, in vrede.*

De goddelozen hebben geen vrede, hun hart is vervuld met niets anders dan onrust. De zonde brengt onrust en verstoring. Zo wordt Gods kind het ook gewaar, de zonde brengt scheiding tussen God en hun ziel. De zonde brengt veroordeling en verwoesting. Vraag het maar aan David en hij zal het u wel zeggen in Psalm 32: "Toen ik zweeg, werden mijn beenderen verouderd in mijn brullen de ganse dag." Een slordige en lossen levenswandel van Gods kinderen rooft de vrede van hun gemoed. O, die zonde, die het ons zo bitter maakt, en die ons zoveel doet omdolen buiten de dierbare gemeenschap met God, wat heeft zij een verwoestend karakter. Zij onteert God, maar ontsiert ook ons leven.

O, dat wij de zonde steeds mochten haten en vlieden, om in de reine vreze Gods te wandelen. Veel met Christus in de hof van Gethsémané en in het rechthuis zowel als aan het kruis te vertoeven, de voetstappen van die dierbaren Borg te drukken en veel levendig beseffen van de vlekkeloze deugden Gods, zal ons bewaren van de zonde. O, dat God Zelf ons bij hart en hand mocht vatten en Gods lieve Geest ons leiden mocht in een effen land!

Dus, de Godvruchtige wandel leidt tot *de vrede des gemoeds*. Het betekent eigenlijk te zijn in een bevredigde en verzoende staat met God door Christus en daar de dadelijke vrucht van te genieten in het leven. Paulus spreekt van "de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat en die hart en zinnen bewaart in Christus Jezus." Fil, 4: 7. Een vrede met God, een vrede in onze consciëntie, vrede met hetgeen hier op de wereld plaats heeft, vrede met de mensenkinderen, ja, met het gedierte des wouds.

Die vrede met God ligt alleen in het bloed des Lams. Want in Eféze 2: 14 staat: "Want Hij in onzen Vrede, Die deze, twee één gemaakt heeft." Nu kan er nooit vrede zijn in ons hart buiten de vereniging met Christus en zonder de toepassing van het volbrachte werk van Christus. Hij heeft door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid de verzoening bevestigd in de harten van Gods volk. Wanneer die bevestiging plaats heeft in hun hart, krijgen zij ook vrede in hun consciëntie. "Wij, die gerechtvaardigd zijn, hebben vrede met God door onzen Heere Jezus Christus." Want God neemt op grond van Christus' gerechtigheid de schuld en de zonde van de kerk voor eeuwig weg, en werpt die zonde in een zee van eeuwige vergetelheid, om ze nooit meer te gedenken.

Maar ook, welk een voorrecht om op die grondslag vrede te krijgen met al Gods wegen en handelingen hier in dit leven. Geen groter voorrecht, mijn hoorders, dan om te geloven, dat God regeert en dat alles in Zijn hand is.

Geen gelukkiger plaats dan om God achteraan te kleven, geen kostelijker leven dan om de voetstappen van Christus te mogen drukken. "Leer van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart." Vrede met al Gods handelingen, al zijn ze tegen ons gekeerd, en al gaan ze tegen ons bestaan in, ja, al zijn ze kruisigend en dodend voor onze natuur. Is er een kwaad in de stad, dat de Heere niet doet? O, alles, wat dat volk hier moet doorleven, is uit Zijn eeuwige liefde. Hij kastijdt Zijn volk opdat ze Zijner heiligheid deelachtig zouden worden, opdat dat volk een stervend leven hier op de wereld zal krijgen en vrede met de hoge Godsregering.

Bevonden te worden in Hem in vrede. Dus met vrede in ons hart de toekomst van Christus tegemoet gaan. Te geloven, dat de weg vlak is gemaakt, dat alles tussen God en onze ziel uit de weg geruimd is en dat er een blijde verwachting in ons hart overbleef om straks Zijn Aangezicht in gerechtigheid te aanschouwen. Om dan aan het eind van ons leven een verzoend God en Vader te ontmoeten, door Jezus, Die onze Behouder, Redder en Zaligmaker is. Die de zaak voor Zijn kerk voleindigd heeft daarin, dat Hij dat volk brengt in de armen van Zijn Vader. Hij zal toch dat Koninkrijk aan Zijn Vader overgeven.

Dat wij zo in vrede heengaan mogen, gelijk de grijze Simeon daartoe is verwaardigd: "Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord." Daar lag niets meer tussen. Zo ging ook eenmaal Jacob sterven. O, wie zou er niet verlangend naar uitzien? Wie zou niet verlangen om heilig voor God te leven? Hemelsgezind over de aarde te gaan, meer boven levend dan beneden. Dat wandelen in de weg van Christus, in de weg der Godzaligheid schenkt alleen maar vrede in ons hart, gelijk de dichter zong in Psalm 119: 83:

*Wat vree heeft elk die Uwe Wet bemint.
Zij zullen aan geen hinderpaal zich stoten.
Ik Heer, die al mijn blijdschap in U vindt
Hoop op Uw heil met al Uw gunstgenoten,
'k Doe Uw geboon oprecht en welgezind,
Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten*

Toepassing

En nu tenslotte, mijn hoorders, wat wij uit de waarheid mochten beluisteren, dat het ons een ogenblik stil deed staan op onzen levensweg. Petrus spoort aan tot een Godvruchtige wandel: *Benaarstigt u*, zijt niet vertraagd in het benaarstigen, maar zijt vurig van geest. Nu moeten wij daarop de nadruk leggen, dat die Godvruchtige wandel betrekking houdt met de toekomst van de Zoon des Mensen. Die toekomst kan uitgesteld worden, dat wil zeggen, dat het niet komt op een tijd dat wij het verwachten. Want één dag is bij de Heere als duizend jaren en duizend jaren als één dag. Maar God stelt het niet uit opdat wij in de zonde doorleven en ons aan de ongerechtigheden zouden overgeven, God is lankmoedig om ons nog tijd tot bekering te geven. Om terug te keren van de paden des verderfs en om te treden op de weg des verstands.

Dat is ook de boodschap, die in de morgen van het nieuwe jaar van Godswege u nog wordt gepredikt. Waarom liet God ons nog leven? Omdat God nog geen lust had in onze dood. De prediking komt ook in deze eerste morgen weer tot ons. O, dat wij het ter harte mochten nemen.

Ouden van dagen, 't is misschien het laatste jaar, dat u op de wereld bent. Het zal ook voor sommigen van het opkomend geslacht het stervensjaar worden, misschien wel voor kinderen, wier leven zal worden afgesneden. O, dat de ernst op onze ziel gebonden werd, de ernst van de eeuwigheid, waar wij met rasse schreden heenreizen. Daar is maar één schrede tussen ons en de dood.

Tot hiertoe zijn de bemoeienissen groot geweest, als ge denkt aan al degenen, die uit onze gemeente weg zijn. Een wonder van Gods hand, al is het zwaar. Voor hen die weg moesten en al kostte het tranen voor degenen, die hier achterbleven. God liet velen nog in leven en Zijn oog was nog over hen geopend. Ja, de bescherming des Heeren is over ons nog uitgestrekt. Dat wij Zijn weldaden mochten erkennen en er God niet mee in het aangezicht slaan, maar dat zij ons mochten verootmoedigen voor Zijn aangezicht.

O, mijn hoorders, dat dit jaar een jaar van Gods welbehagen was,, een jaar, waarin God eens wonderen van genade deed, ook onder ons. En dat Hij de bediening van Zijn Woord en sacrament stelde tot een rijke zegen. God mocht wonderen doen aan de doden. Dat Hij de kracht van Zijn Eeuwige Geest Zijn werk mocht verheerlijken. Velen mochten in dit jaar in hun hart worden geraakt en als overwonnenen gebracht aan de voeten van Jezus. Gods Geest overtuigt toch van zonde, gerechtigheid en oordeel, maar verheerlijkt ook Christus in de harten van zulk een verloren zondaar en zondares.

God opent de ogen voor de weg, waarop zij van nature wandelen en die uitloopt op de eeuwige dood. Maar ook zien zij zichzelf als verzonken en verdrongen in een afgrond van zonde en ongerechtigheid. O, zij zijn melaats van hun hoofdschedel af tot aan hun voetzolen toe. En alle middelen om zichzelf te verlossen worden afgebroken. Met alles, wat zijzelf ondernemen, komen zij in de dood terecht. Maar zie, daar wordt het bloed van Christus, Gods Zoon, ontdekt, dat reinigt van alle zonden. Het is een volk dat banger van de zonde dan van de hel wordt. "Zij zullen naar Sion vragen. Op de weg derwaarts zullen hun aangezichten zijn. En zij zullen de Heere toegevoegd worden met een eeuwig verbond, dat niet vergeten zal worden." Jer. 50 5. Om op de weg des levens te wandelen moeten wij er eerst op geplaatst zijn En dat is Gods werk, dat Hij vrij en soeverein verheerlijkt in de harten van Zijn volk.

Wat zou het een gezegend jaar worden, als wij dat werk Gods in ons midden mochten aanschouwen. De hel verwoed, de hemel verblijdt. Christus verhoogd en Zijn volk verheugd in God. Ja, die glans, die weleer op Gods kerk heeft gelegen in haar Godvruchtige wandel, mocht nog eens gezien worden. God ontferme Zich over Zijn erfdeel. Hij vernieuwe hun jeugd als eens arends; schenke genade om in deze ernstige tijden onbevlekt en onbestraffelijk van Hem bevonden te worden in vrede.

Gemeente, wij kunnen elkander niets geven, maar wel elkander toewensen die genade, dat wij God leren kennen in het aangezicht van Jezus Christus en vrede met God mogen vinden. Och, dat de bediening van Christus in ons hart werd verheerlijkt, opdat wij die grondslag leren kennen. God alles, en wij niets, en wij in die gerechtigheid van Christus ons mogen verlustigen en verblijden. Dat ook die gerechtigheid de sterkte zij van ons leven, want door Uw gerechtigheid zal onzen hoorn verhoogd worden. Dat zo de Heere Zijn volk gedachtig mocht zijn naar de onderscheiden noden van hun ziel. O, wat zou het een eeuwige winst zijn om eens kwijt te raken, wat wij moeten missen en uit genade te ontvangen wat Gode tot heerlijkheid en onze ziele tot waarachtig profijt zal verstrekken. Het is noodzakelijk om die onwrikbare eeuwigen grondslag in een Drie-enig God te leren kennen.

Hij mocht ook in dit jaar Zijn Geest rijkelijk verlenen opdat de kerk gebouwd werd op het vaste fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen. Dat de Heere Zijn volk verwaardigen mocht, om maar steeds ontledigd te worden van zichzelf en bedeed te worden met die armmakende genade van de Heilige Geest, die Christus doet benodigen als Profeet, Priester en Koning, om vervuld te worden met al de volheid Gods. Armen heeft Hij met goederen vervuld en rijken heeft Hij ledig weggezonden. Wij mochten met innerlijk verlangen bedeed worden naar die dag, waarin alle schaduwen vlieden zullen en de verlost kerk met Christus zal zijn. Dat wij te midden van een wereld, die in het boze ligt, verwaardigd werden onbevlekt en onbestraffelijk bevonden te worden van Hem *in vrede*. Dan zullen wij met geen verschrikking die dag van Christus' komst tegemoet zien, maar met grote blijdschap, die voor Gods kinderen ten top zal stijgen, wanneer God alles zal zijn en dat in allen en alle zonde en onvrede voor eeuwig zullen zijn buitengesloten.

Daartoe zegene de Heere Zijn Woord, daartoe heilige Hij het aan ons hart, sterke Zijn volk door genade om met lijdzaamheid te lopen de loopbaan, die ons is voorgesteld, ziende op de oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus.

De Heere vervulle de vele noden die er zijn in het midden van ons. Hij mocht uit de volheid van Zijn algenoegzaamheid in Christus ons gedenken, in ons persoonlijk leven en daarin, dat bevonden worden, in die dag, in vrede.

Dat ook wij mogen ontvangen wat we nodig hebben om getroost te leven en eenmaal zalig te sterven. God moge ook in ons ambtelijk leven ons die genade niet onthouden.

Hij moge ook de ouderlingen en diakenen, in het jaar, dat wij zijn ingegaan, iets leren beoefenen van hetgeen Petrus ons toewenst, waartoe God Zijn kerk opwekt en aanspoort. Wat is het noodzakelijk om daar iets van te kennen voor ons hart. Onze ambten kunnen er ons nooit brengen, Wij kunnen niet als leraar, ouderling of diaken sterven, maar alleen als verzoend door het bloed van Christus. Toen Aäron ging sterven, is zijn rok uitgetrokken en Eleazar aangedaan. Wij hebben samen nodig om iets van die wandel te leren kennen op die weg der gerechtigheid. Wat is het persoonlijk en ambtelijk te allen tijde noodzakelijk, dat onze klederen niet bevlekt worden, maar dat wij genade ontvangen om met verloochening van onszelf in Gods kerk te dienen. Dat wij sterkte en kracht mogen ontvangen van een Drie-enig God, Die ons alleen maar raad, wijsheid, licht en verstand geven kan.

God zegene die bediening tot verheerlijking van Zijn doorluchtige Naam, tot heil van velen van ons. Hij mocht ons binden aan Zijn troon. Wij mochten elkaar ggedenken in de veelbetekenende dagen van thans. Veel hebben wij al doorleefd. Het is te vrezen, dat er nog meer voor de deur staat. God mocht ons verwaardigen, om elkanders lasten te dragen, en alzo de wet van Christus te vervullen.

Volk van God, dat u gedurig mocht ervaren, dat God aan u denkt uit kracht van Zijn Verbond en dat u in de voorbede van Christus een plaats ontvangt. Dat u onbevlekt en onbestraffelijk van Hem bevonden mocht worden in vrede.

De Heere gedenke ook in het bijzonder het opkomend geslacht. Hij gedenke die mannen en die jongelingen die in Indië en elders in het buitenland vertoeven. God mocht ze sterken in al hetgeen ze moeten missen en doormaken. Hij beware hen en zij rondom hen als een vurige Muur, alsmede degenen, die hier mochten blijven. De Heere mocht Zijn Woord heiligen aan onze harten tot een eeuwig zegen.

De hoofden van de scholen, - evenals degenen die hen terzijde staan, moge ik de Heere bevelen in dit nieuwe jaar. Hij sterke tot die gewichtvolle arbeid en zegene uit

soevereine genade het onderwijs aan het zaad van de gemeente. Hij mocht dit bewaren bij Zijn Woord en bedouwe en bekrachtigen het door Zijn Goddelijke Geest. Hij vervulle al de noden, ook van degenen, die enig werk verrichten in de kerk in ons midden.

De Heere mocht de een en de ander gedenken in zijn persoonlijk en huiselijk leven. Hij doe ons Zijn gunst ervaren in allen nood en dood en verwaardige ons om door genade de toekomst van Christus te verbeiden. Wij mochten door de genade van de Heilige Geest onbevlekt en onbestraffelijk voor Hem gesteld worden in die dag.

O, dan zal de Heere Zijn liefhebbers doen beërven dat bestendig is en zal hun schatkamers vervullen. Dan geen gedachtenis meer van wat geweest is, maar een eeuwig verlustigen in God die zaligheid heeft toebereid om hen eeuwig daarin te doen delen. Amen.

BIJLAGE

**De gelijkenis van:
DE VERLOREN ZOON**

Het is opmerkelijk hetgeen wij lezen in het boek der Openbaringen van Johannes, hoofdstuk 5:4. *En ik weende zeer, dat niemand waardig gevonden was, om dat boek te openen, en te lezen, noch hetzelfde in te zien. En een van de ouderlingen zeide tot mij: Ween niet; zie de Leeuw, Die uit de stam van Juda is, de Wortel Davids, heeft overwonnen om het boek te openen, en zijn zegelen open te breken.*

De eeuwige Zone Gods, Hij, die het licht der wereld is, de liefde des Vaders, en de vrucht van het Goddelijk welbehagen; Die naar Zijn ondoorgrondelijke en onverminderde zondaarsliefde, als middelloorzaak der zaligheid, het op Zich genomen heeft, om voor alle uitverkorenen, - die Hij kreeg, als loon op Zijn arbeid, - voor al de Zijnen, met Zijn hart Borg te worden, om tot God te genaken. Opdat Hij de reine Deugden en Volmaaktheden Gods, door de zonden geschonden, zou herstellen en opluisteren, tot verheerlijking van Gods Drieënige Naam, en tot zaligheid van al Zijn volk. Welker namen, uit kracht van het Goddelijk welbehagen, geschreven waren in het boek des levens, met zeven zegelen verzegeld; waar de Engelen begerig waren, om het boek te openen, - maar die niet waardig bevonden, - om het in te zien hoe het mogelijk was met behoud van al Gods Deugden, dat een zondaar of zondares weer met God verzoend kon worden.

En niemand in de Hemel, noch op de aarde, kon het boek openen, noch hetzelfde inzien, Openb. 5:3.

En toch hebben de Engelen dat wonder mogen verstaan, toen de Heere Jezus, de Leeuw uit de stam van Juda, vlees en bloed had aangenomen, en Zijn gezegend Hoofd had gelegd, in de kribbe van Bethlehem. Daar lezen we van in Lucas 2:13: *En van stonde aan was er met de Engel een menigte des Hemelse Heirlegers, prijzende God in de hoogste hemelen en vrede op aarde in de mensen een welbehagen.* En alleen uit kracht daarvan, zullen al Gods kinderen van dood worden levend gemaakt, om Gods lof te vertellen. Over die vrije Gunst, die eeuwig God bewoog, kwam ons zo in gedachten, de gelijkenis van de verloren zoon. Uit het Heilig Evangelie naar de beschrijving van Lucas, het 15e hoofdstuk.

De Heere Jezus, de Leraar der gerechtigheid, die tijdens Zijn wandeling op aarde, veel sprak tot de scharen door gelijkenissen, met alle ernst en tederheid zoals geen mens dat ooit kon doen. Ieder woord was met Majesteit besprengd.

Ook hier in Lucas 15 beluistert u als het ware Zijn liefdehart in de treffende woorden, en Hij zeide:

Een zeker mens had twee zonen. En de jongste van hen zeide tot de vader: vader, geef mij het deel des goeds dat mij toekomt; en hij deelde hun het goed.

Wellicht zullen wij opmerken, dat is toch wel heel erg zulks te doen en dat op zo'n onverantwoordelijke wijze, het goed op te eisen, en dan met de bedoeling, om in een vergelegen land te gaan, om daar de boze lust van zijn hart geheel uit te leven, op zo'n vreselijke wijze. Ja, dat is diep treurig, dat stemmen we dadelijk toe, en toch deed hij het.

Maar zulke mensen zijn wij toch niet? Even wachten, laten wij voorzichtig zijn. Zeker, het is een groot voorrecht, als wij bewaard werden, door de algemene

Goedheid des Heeren, maar in onze grondslag, krachtens de diepe val, zijn wij niet beter. Luister wat Gods Woord zegt: wie zijn wij van nature? Zeggen wij ook niet met woorden, werken en gedachten: 'Wijk maar van mij, aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust?' Dus met andere woorden, ik eis mijn eigen weg te gaan.

Die jongste zoon, in de gelijkenis, reisde naar een vergelegen land, om daar alles door te brengen. Hij werd gelukkig later weer gevonden en terechtgebracht.

Maar het leven van ieder mens is persoonlijk. Als de vraag ons werd gedaan, waar reizen wij naar toe en wat is ons doel van onze reis? Van nature hebben wij er niet de minste erg in, dat wij God verlaten hebben.

Ik hoor er één fluisteren, wij zijn toch Godsdienstige mensen? Dat kan waar zijn. Misschien in de kerk, of onder het lezen van Gods Woord een weinig bewogen. Maar met dat alles, blijven wij in de grond der zaak dezelfde. Omdat wij allen uit de aarde aards zijn, bedenken wij de dingen van beneden, en niet van boven. En daar kunnen wij het zo goed in stellen. O, ja, wij kunnen het zo goed beredeneren, wie wel en wie niet bekeerd is. Maar hoe staat het met ons persoonlijk? Daar komt het in de eerste plaats op aan. Het is één van twee, we zijn dood, of levend, op geestelijk terrein. Want breed is de weg die ten verderve leidt, en smal is de weg, en eng is de poort die ten leven leidt en weinige zijn er die dezelve vinden.

We kunnen er maar een paar woorden van zeggen, wat wij zoal opgeëist hebben. In één woord *het eeuwig leven*, vaarwel gezegd, en de eeuwige dood gekozen, en dat vrij- en moedwillig, begrepen zijnde in de val van Adam. Daardoor is er zoveel innerlijk verzet, en vijandschap in ons hart. Dat wij wel mogen zeggen met de apostel Paulus: *Alle dingen zijn wel oorbaar, maar alle dingen stichten niet*. Daaruit blijkt het zo duidelijk, dat wij een verbond met de dood en een voorzichtig verdrag met de hel genaakt hebben.

Kom, laten wij eerlijk zijn. Is het ons al eens een wonder geworden, dat we nog zijn die we zijn? Die jongste zoon eiste het goed op, met de bedoeling nooit meer terug te keren. Is dat niet ons aller beeld? Toch is het onverantwoordelijk, dat zal later wel blijken.

Ook denken wij aan het onbegrijpelijke zwijgen van die vader in de gelijkenis wat lezen we in vers 13.

En niet vele dagen daarna, de jongste zoon, alles bijeen vergaderd hebbende, is weggereist in een vergelegen land, en heeft aldaar zijn goed doorgebracht, levende overdadig.

Voor ons verstand dat door de zonde verduisterd is, niet te begrijpen. Wij zouden zeggen, hoe is het, mogelijk dat een rechtgeaard vader, zijn kind zomaar kon laten gaan, zonder hem ernstig te vermanen en hem er attent op te maken, van zo'n ongemotiveerde vraag. Wij zouden allicht gevraagd hebben, met tranen en overstelpt hart: maar kind weet je wel wat je doet? Nee, geen woord daarover. Dat kunnen we met ons verstand niet klein krijgen. Geen wonder want het verstand des mensen laat na de ware grond van het weldoen op te merken. We moeten niet uit het oog verliezen, dat het een gelijkenis is, van een geestelijke inhoud en betekenis.

Maar dat wordt voor Gods kinderen zo'n onuitsprekelijk wonder. Dat is later voor die jongste zoon ook zo'n wonder geworden. Hoewel het een geestelijke ervaring is, voor de ganse uitverkoren kerk, toen zijn vader hem omhelsde en kuste, maar daar later nog iets over.

Wat deed die jongen zijn vader toch een oneer aan! Wat een schande is het, wat een treurige toestand, als wij onze ouderlijke woning verlaten; ja erger kan het niet.

En toch, dat is ons aller beeld op geestelijk terrein. We hebben opgemerkt, dat wij

allen zonder onderscheid, ons geestelijk goed opgeëist hebben. Is dat geen grote schande? Bekleed geweest met ware kennis, gerechtigheid en heiligheid, met Gods Deugdenbeeld begiftigd. En nu beeldrager der zonden en des doods.

Die aardse vader heeft niets gezegd tegen die jongen. Wel, het was overbodig, want hij wist het zeer goed dat hij het niet doen mocht; en toch deed hij het.

En wat zegt de Heere tot ons in Zijn Woord, en door middel van Zijn knechten? *Wendt u naar Mij toe, gij ganse aarde, en word behouden, want Ik ben God, en niemand meer.* Nee, zeggen wij, *ik wil niet dat Gij Koning over ons zijt.*

De Farizeeërs vroegen aan Jezus een teken. Aan hen zou geen teken gegeven worden, dan het teken van Jona de Profeet. Want zij hadden de wet en de Profeten, dat zij die geloofden, en zij deden het niet. Met eerbied gesproken zwijgt God in Zijn grote lankmoedigheid en taai geduld over ons.

Als de Heere eens ging spreken met ons, daar Hij buiten Christus, een eeuwige gloed is, bij Wie niemand wonen kan, en ging handelen naar onze zonden en afmakingen, wat zou er van ons overblijven? Wij zouden allen de geest geven en onze plaats zou zijn in de buitenste duisternis, waar de worm niet sterft en het vuur nooit wordt uitgeblust. Maar de Heere, Die wij verlaten hebben en dagelijks weer, zwijgt nog over ons, naar Zijn grondeloze Barmhartigheid en roept ons nog toe: *Wend u naar Mij toe, gij einden der aarde, want Ik ben God, en niemand meer.* Ja, zegt de Heere, *zo waarachtig als Ik leef, Ik heb geen lust in de dood des zondaars, maar dat zij zich bekeren en leven.*

We denken ook aan het betreurenswaardig heengaan van die verloren zoon. Daar zien wij hem gaan, met de rug gekeerd naar zijn vader en ouderlijk huis; en met het aangezicht naar een vreemd land. Wellicht zal er bij hem een traan ontglipt zijn en zijn geweten hem aangesproken hebben, maar met dat alles vervolgt hij zijn weg. Hoe verder hij gaat, hoe meer zijn geweten sprakeloos wordt, ja hij denkt er tenslotte niet meer aan, hij zal het zelf wel weten. Zeg het eens zelf, is dat niet betreurenswaardig? Hoewel hij voor al zijn daden rekenschap zal moeten geven, want wat hij doet is onverantwoordelijk. Het heeft hem later wat tranen gekost.

En toch, als wij ons hart eens nauwkeurig onderzoeken in het licht van Gods Woord, brengen wij het er dan beter af. Hoe vervolgen wij onze weg? Gods Woord zegt ons, of liever gezegd, de Heere Zelf: *Ken Mij in al uw wegen, en Ik zal uw paden recht maken.* Doen wij dat? Immers nee. Maar wij die trouw ter kerk gaan, gedoopt, belijdenis gedaan hebben, ja misschien ten Avondmaal gaan; met ons is het toch niet zo erg gesteld?

Uitwendig niet, maar inwendig? Wat zegt de Heere in Zijn Woord van alle mensen, niet één uitgesloten, van nature: *Uit het hart komen voort, boze bedenkingen, doodslagen, dieverijen, hoererijen, enz.*

Wat moeten we daarop antwoorden? Misschien kunnen we het wel voor mensen; maar voor een Alwetend God? Voor Hem zullen wij het moeten verliezen, denkt u ook niet?

Is het geen betreurenswaardige toestand, waar wij allen van nature in leven? Wij hebben allen wie we ook zijn, de allerhoogste God de nek toegekeerd, en een weg gekozen die ons recht schijnt, die uitloopt (als het de Heere niet verhoedt) op onze eeuwige ondergang als we onbekeerd blijven. En dan volgt vanzelf de goddeloze doorbrenging, dat kan nooit uitblijven, hoe verborgen wij ook doen.

De verloren zoon, in het vreemde land aangekomen, heeft zichzelf uitgeleefd. Dat lezen we in vers 14. ***En als hij alles verteerd had, werd er een grote hongersnood in dat zelfde land en hij begon gebrek te lijden.***

Hij was immers uit het oog van zijn vader, die zag hem toch niet. Zij hebben hem met open armen ontvangen, en waar de dwaasheid gebonden is in het hart van de jongeling, was het niet zo moeilijk om de zonde te doen; en des te meer, als ons hart met een brandijzer toegeschroeid is. O, dan durft de mens wat aan. Eerst gaat het niet zo gemakkelijk, maar het duurt gewoonlijk niet zo lang, of de zonde is een zoete bete onder de tong. Alleen als wij door genade onze schuldbrief thuis krijgen, al zouden wij de misdaden vergeten zijn, worden zij zo gal en galbitter. Nee, de verloren zoon staat niet beschreven ter navolging naar juist tot waarschuwing, dat mogen we wel bedenken. Want Salomo zegt in Spreuken 5:21 en 22: *Eens iegelijks wegen zijn voor de ogen des Heeren; en Hij weegt al zijn gangen. De goddelozen zullen zijn ongerechtigheden vangen en met de banden zijner zonden zal hij vastgebonden worden.* Zeker, er is een groot onderscheid, hoe wij leven op aarde, de zonde mocht vooral onze grootste vijand wel zijn.

Die jongen dacht, 'mijn vader ziet het toch niet, nu kan ik mij hart ophalen'. En waar brengen wij onze tijd mee door? Is het met ons anders gesteld? Die verloren zoon was zijn vader vergeten, hoewel zijn vader hem niet vergeten is, dat zal later wel blijken. Er is genade voor nodig om aan de weet te komen, dat wij midden in de dood liggen. Vervreemd van God en vreemdelingen van Christus en van het verbond der beloften. Anders zijn wij altijd nog beter dan een ander. Want *het goed dat doorgebracht werd*, wil eigenlijk zeggen in de gelijkenis, wij willen niets van God weten, ons element is in de zonden. Al kunnen we denken dat de Heere het niet ziet. Ik hoor iemand zeggen, *dat was een goddeloze jongen.*

Dat is zonder twijfel waar, goddeloos wil zeggen, zonder God, vreemd van God, los van God. Dus van nature, op welke wijze dan ook, zijn wij dezelfde. Kortom, die jongen had er alles doorgebracht. En zo gaat het gewoonlijk, als de wereld der zonden ons niet meer kan gebruiken en we met hen niet meer kunnen meedoen, dan laten zij ons wel los.

Gaat het ook zo niet in de godsdienst? Wij moet het over alles en nog wat hebben, en dikwijls zo vroom mogelijk. De gebreken van Gods volk worden met de el uitgemeten. En als wij ons dan eerlijk afvragen, zouden wij dan minder goddeloos zijn als die verloren zoon? Dat kunnen wij misschien wel denken; en ga zo maar door.

Die jongen dacht, alles wat hij deed, dat het niet opgemerkt werd. Hij had er geheel geen erg in dat er een God is, die leeft en hier op aarde vonnis geeft.

En wij, wat geloven wij ervan, in de praktijk van ons leven, dat voor de ogen des Heeren niets verborgen is en dat Hij alles gadeslaat? O ja, dat belijden wij wel, maar de Heere kent het hart en proeft de nieren en doorwandelt ons gehele leven.

Voor die jongen in de gelijkenis is er een tijd aangebroken dat hij het in dat vreemde land niet meer kon uithouden.

Zijn consciëntie hernam haar rechten en ging hem aanklagen. Het werd voor hem waar, wat in Psalm 36:1 staat:

*Het trots gedrag des bozen doet
Mij spreken in 't beklemd gemoed:
Gods vrees is uit zijn ogen.
Wijl hij zolang zichzelf vleit,
Tot God zijn ongerechtigheid
Niet langer kan gedogen.
Bedrog en onrecht spreekt zijn mond;
't Verstand laat na, de waren grond
Van 't weldoen op te merken;
Des nachts is 't kwaad zijn overleg;*

*Hij stelt zich op een bozen weg,
En schuwt geen snode werken.*

En hoe zijn geweten hem ook aanspreekt, kon hij toch niet komen, waar hij wezen moest. Wat is de mens toch diep gezonken! Hij zal een poging gaan wagen, en ondernemen om zijn slaande en veroordeelde ziel te bevredigen en zich te voegen bij de burgers van dat land. Ook die gaven hem niet de minste rust. Men zegt, volgens ongewijde schrijvers, dat die burgers er een soort verzoeningsleer opna hielden. Daar kon hij zijn benauwde ziel ook niet aan toevertrouwen.

Ten laatste begeerde hij zijn buik te vullen met de draf der zwijnen en niemand gaf hem dien. Lucas 15:16.

Zodoende komen we met onze gedachten bij de gelukkige weigering. Nee, hij gevoelde dat vanwege zijn beklemd gemoed en boze weg, die hij had bewandeld en zijn diep verdorven en snode handeling van zijn leven, geen schepsel op aarde hem kon helpen. O nee, in zo'n toestand waar hij in verkeerde, moeten wij zelf enige kennis hebben om er iets van te verstaan. Om de zonde langer te doen, dat werd hem ten enenmale afgesneden. Te bukken en te buigen en te bekennen, was aan zijn zijde onmogelijk. En toch, wat zal die jongen het bij tijden benauwd gehad hebben. O, als hij dacht aan zijn boze daden en vrijwillig en moedwillig opeisen van het goed ... en nu ver van het ouderlijk huis. O ja, er is een ogenblik geweest, dat zijn benauwde ziel, het uitgeschreid heeft bij de gedachten, hoe hij zichzelf in de diepste ellende gestort had. Het ergste van alles was dat hij zijn vader, zoveel schande en oneer had aangedaan. O, hij kon en durfde niet terugkeren. Kon hij het nu maar eerlijk bekennen: 'Ik heb niet anders verdiend, en ben waardig om met één slag weggedaan te worden'. O nee, zijn wetenschap kon hem niet redden. Nee, met dat alles, al wrong hij zich in duizend bochten, dan bleef hij nog dezelfde. Ten einde raad, ... wat nu? Hij zal nog één poging wagen en ondernemen zich te voegen bij de zwijnen.

Maar gelukkig dat wordt geweigerd. Ja, hij zou zich dood gegeten hebben. O, die dieren zijn voor hem een prediking geweest, dat hij nog lager gezonken is dan redeloos gedierte. *Een os kent zijn bezitter, en de ezel de krib van zijn heer, maar Mijn volk heeft geen kennis, Israël verstaat niet.* O nee, dat wordt hem ál te erg, zijn consiëntie zal bij de draf der zwijnen doorpriemd zijn geweest. Hij wist nu geen raad meer: terugkeren of sterven; dus noodzakelijk terugkeren.

En tot zichzelf gekomen zijnde, zeide hij: hoeveel huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood en ik verga van honger. Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, en ik zal zeggen: Vader, ik heb gezondigd, tegen de hemel en voor u, en ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden, maak mij als één van uw huurlingen. Lucas 15:17-19.

Gaat het zo ook niet met al Gods volk? Wat een roepstemmen, wat een teleurstelling van wederwaardigheden, kunnen er al niet plaats hebben. Van alles proberen, net zolang totdat er geen uitwegen meer zijn en overblijven. En dan op Gods tijd en wijze, door de Heilige Geest gewerkt: *o God, wees mij zondaar of zondares genadig.*

Hier de ontboezeming van de verloren zoon. *Ik zal opstaan en tot mijn vader zeggen,* enz. O, als de Heere, uit vrije gunst die eeuwig Hem bewoog, - Die de Zijnen van eeuwigheid gekend en bemind, - gaat zeggen: *tot hier toe en niet verder,* het heilig halt hen toeroept en hen de schuldbrief thuisbrengt en het ordentelijk voor ogen stelt, (de afgelegen weg, dat wij al de dagen van ons leven gezondigd hebben tegen een Heilig, Rechtvaardig en Goeddoend God) dan krijgen we te zien het God-onterende

van de zonde, de hoogste Majesteit is beledigd en wij hebben ons de eeuwige dood waardig gemaakt. Zodat die ervaring ons doet beleven, met de verloren zoon: *ik ben niet meer waardig, dat de Heere naar zó een zou omzien*. En zo gaat het met een ieder, die geroepen wordt uit de duisternis, tot Gods wonderbaar licht, die dat te beurt mag vallen. Wat wordt dat een wonder, dat zij nog zijn, die ze zijn. Zij hebben het er met de verloren zoon, zo slecht afgebracht. Op zo'n vreselijke wijze, zo liefdeloos en schandelijk gehandeld! Die jongen rekent het, dat zo één als hij was, niets anders waardig was om niet meer erkend te worden.

Maar, met dat alles, hoe erg ook, die vader in de gelijkenis was zijn liefde tot zijn kind niet verloren. O, die jongen kon het onmogelijk begrijpen. Hij leefde bij de gedachte: als mijn vader mij ontmoet, die ik zoveel verdriet heb aangedaan, dan komt alles hem bij vernieuwing voor de aandacht. Het goed opgeëist; - en o, dat zielsdoorknagende, zijn vader heeft niets gezegd, - en daarna het goed zo goddeloos doorgebracht! Hij kan het niet meer verwerken, dan alleen dat het slecht zal aflopen.

En daar strompelde hij, met een bloedend hart van berouw en droefenis. Alles was zijn eigen schuld. Maar met dat alles kon hij zijn vader niet missen. Zijn treurig hart kon het niet verzwijgen, als hij dan toch maar een huurling mocht zijn. Het kinderrecht had hij verspeeld en verzondigd.

Maar wat een wonder voor die jongen! Nergens kon hij op rekenen ten goede. En waar hij de minste gedachte of verwachting op had,... daar wordt hij omhelst en gekust!

O vrienden, wie is er in staat om die ontmoeting in woorden uit te spreken? Wat een wonderlijke ontmoeting. Dat lezen we in Lucas 15:20.

En opstaande ging hij naar zijn vader En als hij nog ver van hem was, zag hem zijn vader, en werd met innerlijke ontferming bewogen, enz.

Wat een groot voorrecht, zijn vader zag wel zijn kind, - en lees het maar, - die jongen zag niet zijn vader. Ik geloof die dat op geestelijk terrein tebeurt valt, er een eeuwigheid voor nodig is om dat te bewonderen. Alle woorden schieten hier te kort. Als die vader had gezegd tot die jongen: *nu heb ik je, om eens geducht met je af te rekenen*, dat zou nog beantwoord kunnen worden. En dat is de ervaring van al Gods volk. Zij zouden allen volmondig bekennen: *Ik ben Uw gramschap dubbel waardig, wat ik tegen U gezondigd en gedaan heb, dat kwaad was in Uw ogen*.

Hier ligt het wonder van al Gods kinderen dat in de gelijkenis bedoeld wordt. Gods onbegrijpelijke zondaarsliefde, die in waarheid met berouw en droefenis tot de Heere terugkeren.

Hoe zwaar wij ook Zijn wetten schonden,

Hij straft ons, maar naar onze zonden niet. Psalm 103.

Nee, hoe erg het ook was, en hoe diep hij het ook had verbeurd, die jongen wordt door zijn vader omhelst en gekust, zonder één woord van verwijt. Blijdschap en droefheid zal in het hart gewisseld hebben; wat voor de hemel bewaard blijft.

En nu ziet men die vader en die zoon, die alles verbeurde, samen gaan, er wordt niet gesproken. Is dat niet de ervaring van al Gods Volk? Als dat eens een sterveling te beurt mag vallen om zó in de dadelijkheid bearbeid te worden door de Heilige Geest, die niet anders verwacht had, dan met Korach, Dathan en Abiram voor eeuwig weg te zinken, en in plaats daarvan, liefde en blijdschap in het hart ontvangen. Wordt er dan wel één woord gesproken? Immers nee, daar ondervindt zo'n ziel, dat de Heere geen zonde ziet in Jacob en geen overtreding in Israël. O, als dat echt wordt beleefd, dat strekt ons allen tot onderzoek, dan is dat alleen maar te bewonderen. En dat voor zulken, die de Heere uit vrije Gunst die eeuwig Hem bewoog. Die de Zijnen al van

voor de grondlegging der wereld liefhad.

De verloren zoon heeft de liefde van zijn vader onmogelijk kunnen begrijpen; en geen wonder. Hier staat het verstand met eerbied stil.

Kom, vrienden, die daar kennis aan heeft door genade, kunnen wij het begrijpen? Dat de Heere Jezus, al van eeuwigheid, met innerlijke zondaarsliefde bewogen was met alle verloren zonen en dochteren, die Hij kreeg van Zijn Vader; welker namen geschreven waren in het boek des levens, met zeven zegelen verzegeld. Jezus Christus, de Leeuw uit Juda's stam en de Wortel Davids, was waardig bevonden om de zegelen open te breken. En op Gods tijd en wijze, naar Zijn Goddelijke vrijmacht, zal Hij hen die naar Zijn voornemen geroepen zijn, door lijden gaan heiligen. Het wordt voor een schuldige en verdoemelijke zondaar of zondares zo'n onuitsprekelijk wonder dat de Koning der Koningen niet gekomen is voor rechtvaardigen maar voor zondaars tot bekering. Voor dezulken heeft Hij Zijn bloed gestort op Golgotha. Is dat geen geheim?

Die verloren zoon nadert tot zijn ouderlijk huis, waar hij zo schandelijk van was weggegaan, en weldra komt hij binnen. Wat erin hem omgegaan is, laten we zeggen, ik geloof, dat alleen de praktijk het leert, dat het met geen woorden is uit te spreken. En dán voor zó een, die er alles had doorgebracht en niet waardig was om zijn bezoedelde voeten over de dorpel te zetten.

En nu ten laatste de blijde thuiskomst.

Maar de vader zeide tot zijn dienstknechten: breng hier voor, het beste kleeid, en doet het hem aan, en geef een ring aan zijn hand, en schoenen aan de voeten, en breng het gemeste kalf, en slacht het, en laat ons vrolijk zijn. Want deze mijn zoon, was dood en is weder levend geworden en hij was verloren en is gevonden. En zij begonnen vrolijk te zijn.

En dat voor een alles verbeurd hebbend schepsel, die niet anders verdiend had om eeuwig buiten gesloten te worden; en nu voor altijd binnen. Wat is het volk des Heeren dan toch onuitsprekelijk gelukkig, die dat mag beleven, nietwaar? Die een blik mogen slaan in dat eenzijdige Godswerk, dat de Vader Zijn Enige Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem overgegeven, ja zelfs tot de dood des kruises. En dat voor rebellen en opstandelingen. Daarvoor heeft de Heere, Kroon en Troon verlaten, en vlees en bloed aangenomen en heeft heel Zijn leven naar Zijn menselijke natuur op geofferd om de schuld voor Zijn volk te betalen. *Hij werd als een lam ter slachting geleid, en als een schaap, dat stemmeloos is, voor het aangezicht zijner scheerders. Alzo deed Hij Zijn mond niet open.* En dat voor diep gevallen en verloren in zichzelf, Adams zonen en dochteren. Daarvoor heeft die gezegende Christus, door een offerande in eeuwigheid aan de Gerechtigheid Gods voldaan, opdat Zijn volk door Zijn verdiensten een eeuwige vrijspraak zou deelachtig worden, met behoud van al Gods Heilige Deugden en volmaaktheden. Opdat de Zijnen bekleed zouden worden met klederen des Heils en de mantel der gerechtigheid, met de ring aan de hand van onverbreekbare trouw, schoenen aan de voeten, om het pad des vredes te bewandelen. Het gemeste kalf wordt geslacht, ziende op de Enige ware offerande van Christus, die in eeuwigheid volmaakt allen die door Hem, tot God mogen gaan. En dat alleen uit vrije Gunst, die eeuwig Hem bewoog.

Die verloren zoon kreeg weer de volle kinderrechten. Zo ook het volk des Heeren. Krijgen ook een recht ten eeuwigen leven en worden met bewustheid des harten weer hersteld en verzoend, met een Drie-enig God. Uit Wie zij vrij- en moedwillig waren uitgevallen. We spreken op menselijke wijze, aan Gods zijde kon dat nooit, evenmin als de verloren zoon, hij was kind en bleef kind. O nee, een schaap kan nooit een bok

worden en een bok nimmer een schaap, dat is onmogelijk. Wel kan een schaap een bokkengestalte vertonen. Daar worden wat tranen over geweend. Maar al dat volk leert zich kennen als de grootste der zondaren. Zoals de apostel Paulus het zegt: *Aan mij is barmhartigheid geschied*. En dan wordt het wel eens waar wat de dichter gezongen heeft in Psalm 65:2:

*Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij;
Maar ons weêrspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig dien Gij hebt verkoren,
Dien G' uit al 't aards gedruis
Doet naad'renen Uw heilstem horen,
Ja, wonen in Uw huis.*

TOEPASSING

Maar wat zal dat eenmaal meevallen. Van die verloren zoon staat er, *zij begonnen vrolijk te zijn*, en wanneer zij opgehouden zijn, lezen wij niet. Maar wat dat wezen zal, daarvan zegt de grote heidenapostel, *nu zien we door een spiegel in een duistere reden, maar als het volmaakte gekomen zal zijn, zullen wij zien van aangezicht tot aangezicht, als van des Heeren Geest*. O, wanneer? Straks, als dat volk daartoe verwaardigd zal worden. Zij, die hier door genade een stipje Godskennis en zelfkennis hebben opgedaan. Uit oorzaak dat de Heere hen volgens Ezechiël 16 voorbijging. *Toen zag Ik u vertreden in uw bloed, en niemand had medelijden met u, en gij ook zelve niet; uw navel was niet afgesneden, - die in verbinding stond met de eeuwige dood, - noch met zout gewreven, wentelende in uw bloed. En Ik zeide: leef, ja, Ik zeide, leef*. En voor dat leven dat uit God is, staat de Heere zelf voor in, hoe het hier ook bestreden mag worden.

De oudste zoon zou met een bokje tevreden zijn, opdat hij met zijn vrienden vrolijk zou zijn. Wat voor vrienden hebben wij? Wat treurig, liever een bokje dan het gemeste kalf, ziende op Christus, de gegevene van de Vader. Buiten Hem is er geen wezenlijke blijdschap.

Kunnen wij door genade de Heere, bij ogenblikken in ons leven, in ons hart laten kijken, menselijk uitgedrukt: *ik ben een vriend, een metgezel dergenen die U ootmoedig vrezen*. Dan zullen wij zeker niet laag op de jongste zoon neerzien. Maar ons ook niet verheffen boven de oudste zoon. Alleen door ontdekkende en ontblotende genade leren wij niet alleen de jongste in zijn goddeloosheid, maar ook de oudste zoon in al zijn eigengerechtigheid kennen, in ons hart. Al zouden wij tot de daad niet gekomen zijn in ons leven. Daar zullen Gods kinderen mee blijven tobben, zolang zij op de aarde zijn. Hovaardij, was de eerste zonde, maar Gods volk gaat er gebukt onder. En dat is noodzakelijk om laag bij de grond te blijven; daar zorgt de Heere zelf voor. De Heere zegt Zelf: *Ik heb Mij doen overblijven, een arm en een ellendig volk dat zal op de Naam des Heeren vertrouwen*. Nee, hoe de oudste zoon ook met vriendelijke woorden wordt aangesproken - en zijn vader tot hem zei: *kind, gij zijt altijd bij mij, en al het mijne is het uwe; men behoorde dan vrolijk en blijde te zijn, want deze uw broeder was dood en is weder levend geworden en was verloren en is gevonden* – het hielp niet.

De bewoording 'kind', dat ziet op het instituut der kerk, zoals Israël, dat de Heere als een bijzonder volk had gekend boven andere volkeren, maar toch was alles geen Israël, in de geestelijke zin des woords. Gans Israël heeft hetzelfde beleefd: uit Egypte getogen, de vuur- en wolkkolom, die hun de weg leidden, door de Rode Zee

droogvoets gegaan; het gemeenschappelijk lied gezongen dat God hoog verheven was, enz. en toch in het merendeel, had de Heere geen welgevallen. Zij zijn in de woestijn terneer geslagen. En die gebeten waren door de slang maar niet gezien hebben op de koperen slang, - ziende op Christus, - zijn gestorven in hun ongelooft. Toch droegen zij verbondsgewijs de naam van Israël.

Nog een ander voorbeeld van het woord 'kind'. De rijke man, die zijn ogen ophief zijnde in de pijn, zei: *ik lijd smarten in deze vlam*. Maar Abraham zei: *kind, gedenk, dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, en Lazarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost en gij lijdt smarten*.

Dus het bewijst heel duidelijk, dat wij kunnen leven onder de bediening van het verbond maar het wezen des verbonds geheel missen voor eigen hart en leven; waar duizenden bedrogen mee zullen uitkomen.

Wij lezen van die oudste zoon, na alle vriendelijke woorden die zijn vader tot hem gesproken had: *en hij werd toornig en wilde niet ingaan*.

Ach, wat is de mens, wat is in hem te prijzen,

Dat God hem kent, hem gunsten wil bewijzen.

Nee zeggen wij, *wijk maar van mij, aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust*. Met andere woorden, *ik wil niet ingaan*.

De Heere geve ons, indien het in de raad Zijner liefde bestaan kan, te ervaren, met de jongste zoon, een inkeer van onszelf, een afkeer van de zonden en een toekeer tot God tot Zijn eer en tot ons heil.

Ik denk nog even aan al Gods volk, en dan eindig ik met schrijven: Dat volk leert niet alleen de jongste, naar ook de oudste zoon, in hun hart kennen. Die oudste zoon gunt de jongste het geluk en de zaligheid niet, want hij werd toornig. Maar de jongste, het tegendeel, niet alleen zijn broeder, maar wel alle mensen. Dat is een vrucht, die groeit niet op onze akker. Wij zouden wel mogen zeggen, en nog groter met insluiting van onszelf.

Welzalig hij die het mag gebeuren,

Die God naar recht hem niet wil schuldig keuren.

De Heere geve al Zijn gunstgenoten, te beoefenen en te benodigen, met de hulp des Heilige Geestes, in eigen hart het grote onderscheid tussen de jongste en de oudste zoon, om bewaard te mogen worden voor verheffing en maar veel verwaardigd te worden bij onze afkomst, om als rechte vreemdelingen in te leven dat wij geen blijvende stad hebben; maar mochten zoeken met zielsverlangen naar die Hemelse stad, wiens Kunstenaar en Bouwmeester God Zelf is. Waar door de jongste zoon, door genade in eigen hart geleerd, niet meer geklaagd zal worden vanwege onboetvaardigheid, noch de grote tegenstand van de oudste zoon.

Maar daar Boven geldt, waar de Heere Jezus Zijn discipelen mee vertroost heeft, met deze woorden: *In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen, anderszins zo zou Ik het u gezegd hebben. Ik ga heen, om uw plaats te bereiden. En zo wanneer Ik heen zal gegaan zijn, en uw plaats zal bereid hebben, zo kom Ik weder, en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook moogt zijn, waar Ik ben*.

En dan zal het waar zijn, voor al Gods volk: *de kleinen met de groten, worden van dat Heil deelgenoten*.

En zij begonnen vrolijk te zijn, zal geen einde hebben.

Wijlen ouderling Joh. van Vuuren.